

GEOFFREY HODSON / VERBORGEN KRACHTEN

GEOFFREY HODSON
VERBORGEN KRACHTEN
IN DE NATUUR EN
IN DE MENS

9
10

UITGEVERIJ
DER THEOSOFISCHE VERENIGING
NED. AFD.

VERBORGEN KRACHTEN

IN DE NATUUR EN

IN DE MENS

THEOSOFISCHE BIBLIOTHEEK
NIEUWE SERIE Nr. 9-10

THEOSOFISCHE BIBLIOTHEEK
NIEUWE SERIE Nr. 9-10

GEOFFREY HODSON

VERBORGEN
KRACHTEN

IN DE NATUUR EN
IN DE MENS

*Lezingen in 1953 gehouden op het hoofdkwartier
van de Theosofische Vereniging
in Amerika*

1958

UITGEVERIJ

DER THEOSOFISCHE VERENIGING, NED. AFD.

Amsteldijk 76 / Amsterdam

VAN DEZELFDE SCHRIJVER:

Occulte beschouwing van gezondheid en ziekte
Gezondheid en het geestelijke leven
Broederschap van engelen en mensen
Weest gijlieden volmaakt
Het elfenrijk
Elfen, hoe zij werken en spelen
De zeven mensentypen

OPGEDRAGEN

aan de leden van de Amerikaanse afdeling
van de
Theosofische Vereniging

INHOUD

	Blz.
Voorwoord van Mr. J. S. Perkins, Nationaal voorzitter van de Theosofische Vereniging in Amerika	7
Voorwoord van de schrijver	9
Inleiding	11

Deel 1

Het Universele Scheppingsproces

I. Kosmogenezis	23
II. Het leerstuk over de Logos	32
III. Vragen en antwoorden	48
IV. De scheppende Intelligenties	63
V. Vragen en antwoorden	76
VI. Het raadsel van voortplanting, groei en regeneratie in het anorganisch en organisch rijk der natuur	87

Deel 2

De geestelijke ziel van de mens

I. Meditatie en het hoger bewustzijn	103
II. De aard van het egoïsch bewustzijn	112
III. De nederdaling van het menselijk ego in incarnatie	127
IV. De invloed en het werk van de Wereldmoeder	141

VOORWOORD

De bundel, die hier voor ons ligt, is het resultaat van een serie lezingen, die Mr. Geoffrey Hodson gehouden heeft gedurende de gedenkwaardige „Summer School” van 1953 in „Olcott”, het hoofdkwartier van de Theosofische Vereniging in Amerika. In zes prachtige voordrachten heeft Mr. Hodson het gehele overzicht tezamen gebracht van het scheppingsproces, in al zijn grootheid, zoals dat in het algemeen wordt opgevat door bestudeerders van *De Geheime Leer*. De schrijver vertelt ons, dat hij zich in gedachten drie dingen ten doel gesteld heeft: aan de lezers enig begrip te geven van de scheppende Godheid zelf, enig begrip van de ontwikkeling van zonnestelsels, en een diepere kennis van de plaats van de mens in de schepping, in het grote Werk.

De stof voor deze voordrachten wordt in twee gedeelten gegeven. In het eerste hoofdstuk is in een allesomvattende visie, een algemene beschouwing gegeven over het geheel, dat in de volgende vijf hoofdstukken in onderdelen uitgewerkt wordt. Met buitengewone helderheid wordt een theosofische voorstelling opgebouwd van de zich ontwikkelende Kosmos, de emanatie van zonnestelsels uit hun

goddelijke oorsprong. De schrijver verklaart de evolutie van het zich ontplooiende goddelijke Plan, beginnende met de prekosmische toestand, waarop gezinspeeld wordt als: „de duisternis zweefde over de wateren.” De overige hoofdstukken geven een synthese van theosofische denkbeelden over de aard van de mens en zijn betrekking tot zijn herkomst.

Degenen, die bekend zijn met Mr. Hodson's vroegere geschriften, zullen in dit kleine werkje de verstandelijke en metafysische helderheid terugvinden, welke het resultaat is van jaren van grondige studie van deze soort diepzinnige onderwerpen, die hier behandeld worden. Het boek is een nuttige en waardevolle aanvulling van de theosofische literatuur, die het geordende plan van de goddelijke gedachte weergeeft, dat binnen het bereik van de mensheid is gebracht door de grote Adepten, de Oudere Broeders der mensheid, doormiddel van Hun boodschapper - H. P. Blavatsky.

James S. Perkins

VOORWOORD VAN DE SCHRIJVER

Dit boek bestaat uit verslagen van lezingen, die gehouden zijn in de enigszins informele sfeer van de Zomerbijeenkomsten en de Conventie van 1953 in het mooie Hoofdkwartier van de Theosofische Vereniging in Amerika: „Olcott”, Wheaton in Illinois. Hoewel er kleine veranderingen in de tekst gemaakt zijn, zijn de gemeenzame stijl en de herhalingen hier en daar, met opzet behouden. Ik heb gehoopt hierdoor iets mee te delen van de minder formele methode om de verschillende onderwerpen te belichten, die gebruikt is op deze bijeenkomsten van leden der Theosofische Vereniging.

De woorden „schepping” en „scheppend”, die gemakshalve in de tekst gebruikt worden, zijn filosofisch niet aanvaardbaar, omdat zij uitgelegd kunnen worden als betrekking hebbende op de vorming van iets uit niets door een persoonlijk God. Deze opvatting ligt niet opgesloten in de theosofische kosmogonie, waarin geleerd wordt, dat zonnestelsels voortkomen uit het Absolute volgens natuurlijke wetten en onder leiding, niet van een persoonlijk Schepper, maar van een oneindigheid van Schepende Machten.

Geoffrey Hodson

INLEIDING

*Toespraak gehouden bij het begin van de
„Summer School”*

Gedurende onze Werkers-conferentie en de Conventie zelf, werden onze gedachten door de lezingen en door besprekingen, die daarop volgden, geleid naar de problemen in de wereld om ons heen en de toepassing van Theosofie bij de oplossing daarvan.

In de „Summer School”, en in het bijzonder bij mijn eigen bijdrage daaraan, zullen we onze gedachten tijdelijk terugtrekken uit de buitenwereld en geleid door theosofische leringen, ze richten op het ontstaan en de vorming van zonnestelsels. Onze gedachten zullen teruggaan naar die pre-kosmische toestand waarin, zoals in het Boek Genesis gezegd wordt: „De duisternis was op den afgrond”. (*Gen. I, 2*).

Toen werd, op het slaan van het kosmisch Uur, goddelijke scheppende energie vrijgelaten, en een begin gemaakt met het gehele kosmische proces van emanatie, vorming en vervolmaking van zonnestelsels en alles wat zij omvatten. Wij zullen onze gedachten richten op die eerste dageraad, toen „de Geest Gods zweefde op de wateren”¹⁾, „toen de morgensterren te samen vrolijk zongen, en al de

1) *Genesis I, 2.*

kinderen Gods juichten". 2) Met onze gezamenlijke studie zullen we een drievoudig doel hebben. We zullen eerst een inzicht, al is het maar gedeeltelijk, trachten te verkrijgen in de scheppende Godheid zelf; ten tweede enig begrip van het proces van het ontstaan van universa; en ten derde kennis van de betrekking van de mens tot God en van zijn plaats in het grote Werk, zoals dat wel eens genoemd wordt.

Dit is zeer zeker een buitengewoon interessant en belangrijk onderwerp, want wij zullen trachten kennis te verkrijgen van onze geestelijke oorsprong, van onze geestelijke afkomst, van de bron en oorzaak van ons bestaan en ons leven. We zullen ook kennis trachten te verkrijgen van het doel van ons leven en van de wetten, die het bereiken van dit doel beheersen, en ook van de weg naar macht, naar een volledig bereiken van ons doel voor onszelf en naar geluk en vrede voor de gehele mensheid. Direct in het begin zullen wij omhoog en naar buiten reiken in een eeuwige en oneindige gedachtenwereld. Dit is op zich zelf al waardevol, omdat niets voor een mens belangrijker is, dan het overpeinzen van het Goddelijke, geen zoeken zo noodzakelijk voor het menselijk geluk; want zonder kennis van onze oorsprong, van onze aard en ons doel, kunnen wij niet op de juiste wijze leven. En tenzij wij op de juiste wijze leven, kunnen wij geen blijvend geluk verkrijgen voor onszelf, noch dat van anderen bevorderen. Dus zullen wij met

2) *Job*, 38 : 7.

elkaar het kosmisch scheppingsproces gaan bestuderen. Het is een moeilijk onderwerp, maar toch heeft de mens steeds getracht het te begrijpen. De gedachten van de mens zijn altijd uitgegaan naar zijn goddelijke oorsprong, en misschien zijn de meest verheven voortbrengselen in de literatuur tot stand gekomen door overpeinzing van het Goddelijke en de pogingen van schrijvers, filosofen en dichters om in woorden uit te drukken, de verhevenheid van Dat, waaruit wij allen zijn voortgekomen. Ja, zelfs kinderen stellen ons vragen over God, en wie God gemaakt heeft.

De moeder van twee kinderen van zeven en vijf jaar vertelde mij eens, dat hun gedachten zich dikwijls bezig hielden met God. Bij een bepaalde gelegenheid zeide het jongste kind: „Moeder, heeft God alles gemaakt?” „Ja lieveling, natuurlijk heeft Hij alle dingen gemaakt.” „Maar moeder, wie heeft dan God gemaakt?” was de daaropvolgende vanzelfsprekende vraag, waarop het oudste kind onmiddellijk zeide: „Moeder, geef hem toch geen antwoord. Hij zal alleen maar willen weten, wie wie gemaakt heeft, die wie gemaakt heeft”

En wij op onze beurt zullen nu vanmorgen en de volgende dagen trachten te begrijpen „wie gemaakt heeft, die wie gemaakt heeft”, en op welke wijze. Het antwoord is vreemd, moeilijk te begrijpen, metafysisch, abstract. Johannes voert er op de meest wondervolle wijze heen in de eerste vijf verzen van zijn *Evangelie*, waar hij zegt: „In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God en het

Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt; en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is. In Hetzelve was het Leven en het Leven was het Licht der mensen. En het Licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet begrepen." De eerste vijf verzen van het Boek *Genesis* luiden: „In den beginne schiep God de hemel en de aarde. De aarde nu was woest en ledig, en de duisternis was op de afgrond; en de Geest Gods zweefde op de wateren. En zeide: Daar zij licht! en daar werd licht. En God zag het licht, dat het goed was; en God maakte scheiding tussen het licht en de duisternis. En God noemde het licht dag, en de duisternis noemde Hij nacht. Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest, de eerste dag." Dus blijkbaar bestond er eerst een tweevoudigheid - het Woord, dat God was, de mannelijke scheppende Geest; en de „afgrond", de ruimte, de pre-kosmische stof, het vrouwelijk scheppend Beginsel. In het begin en gedurende de gehele Scheppingsnacht, Pralaya ³⁾, heerste er duisternis over de diepte, de onmetelijke oceaan der ruimte, de grote Afgrond.

Toen sloeg het kosmisch Uur. De Geest Gods zweefde over de Wateren. De grote Adem werd uitgedemd in de grote Afgrond. God sprak: „Daar zij licht" en er was licht. Hier schijnen alle kosmo-

³⁾ Pralaya (sanskriet) Scheppingsnacht, een periode van rust, van niet-openbaring, in tegenstelling tot Manvantara, Scheppingsdag, een periode van werkzaamheid, van openbaring.

gonieën het eens te zijn, dat de uitdrukking, het „Woord" van God, het best de aard van de scheppingskracht weergeeft. Blijkbaar is deze kracht van de soort, hoedanigheid en het vormgevend vermogen van geluid; zodat gezegd wordt, dat door geluid alle dingen gemaakt zijn. Dit is ten dele de „leer van het Woord", die wij met elkaar zullen bestuderen. We zullen vreemde beschrijvingen vinden van de schepping, of eigenlijk emanatie vanuit het Absolute en de vorming van universa door de macht van de goddelijke Wil - Gedachte - Geluid.

„Door het Woord des Heren zijn de hemelen gemaakt, en door de Geest Zijns monds al hun heir", zong de Psalmist (*Psalms* 33 : 6). In Egypte verklaart de scheppende Godheid: „Ik ben de grote God Nu, die uit zichzelf is geboren, en die zijn naam tot gezelschap der Goden maakte." Ook leerden de Egyptenaren, dat Tehuti, als de goddelijke Intelligentie, bij de schepping van het heelal het „Woord" uitsprak, zodat de wereld gevormd werd. Tehuti was uit zichzelf voortgekomen, en was de Heer van aarde en lucht, en van de zee en het uitspannel. Amen, de latere werkzame Godheid, wordt genoemd „de Verborgene van de Mond", en „het is het zwijgen van zijn mond, waarvan het uitgesproken woord mysterie is, ja, de mond van de Heerser van het Aeon, die de eeuwigheid van het Zijn in Vrede omvat, en die de werelden tot stand bracht." ⁴⁾ Op dezelfde wijze doet Brahmâ, de scheppende Godheid in het Hindoeïsme, het heel-

⁴⁾ Budge, *Het Dodenboek*, Hoofdst. XVII.

al tot standkomen door Zijn vereniging met Zijn Gezellin, Vâch, hetgeen betekent: stem, geluid, het werkzaam scheppend vermogen.

Er wordt een alleraardigst verhaal verteld uit de jeugd van de Heer Shri Krishna, die een Avatâra was of incarnatie van Vishnu, de scheppende Godheid. Hij werd geboren, terwijl zijn moeder in gevangenschap verkeerde. Toen hij vrij was en bij zijn pleegmoeder, Yasoda, en zij thuis waren, was hij, hoewel hij op vele wijzen zijn vreemde goddelijkheid, zijn bovenaardse vermogens vertoonde, een speels en zelfs ondeugend klein kind. Op een goeden dag, verklapten een paar andere jongens aan Yasoda, dat Krishna aarde gegeten had. Zij berispte hem daarover. „Ze liegen”, riep Krishna. „Of als ze zeggen, dat het wel zo is, kijk dan maar in mijn mond.” „Doe dan open je mond”, zei Yasoda, maar wat vond zij daarin? De zeven Dvîpâs, (vastelanden) de planeten, de sterren, de drie Guna's, in alle gedaanten, zelfs Vrindâvana ⁵⁾ en zichzelf. ⁶⁾ Een ogenblik was zij in het visioen verzonken en daarna begroette en vereerde zij dat Kind, de Heer Zelf, de scheppende God, die figuurlijk alle dingen voortbrengt uit Zijn mond, of door de macht van Zijn stem.

⁵⁾ Een woud in het district Mathura in India, waar Krishna zijn jeugd doorbracht, onder de naam Gopâla, bij de koeherders.

⁶⁾ Een studie in de *Bhâgavata Purâna*, door Purnendu Narayana Sinha, M. A., B. L. Skandha X, Hoofdst. VIII, Jongensstreken.

Nog een andere prachtige beschrijving van de schepping is te vinden in de Egyptische kosmogonie. De Egyptenaren geloofden, dat het gesproken „Woord” of de Stem van God, evenals die van de mens, behoort tot de machtigste van alle scheppende krachten en dat de Stem van God niet onstoffelijk bleef nadat die over Zijn lippen gevloeid was. De goddelijke Stem verdichtte zich tot tastbare stof, tot lichamen, tot Goden en Godinnen, die op hun beurt weer schiepen. Er is een merkwaardige beschrijving, waarin de Godheid bij de dageraad der schepping staat, als het ware boven de uitgestrekte Oceaan der Ruimte, en het scheppend woord spreekt, dat was: „Kom tot Mij”, waarop de zon uit de onmetelijke diepten van de Ruimte oprees boven een wijdgeopende lotusbloem. God had Zijn lippen geopend en de stem, die uit Zijn mond kwam, was een zonnestelsel geworden. Het Geluid had vormen voortgebracht.

Dit zijn enkele van de denkbeelden, die wij met elkaar rustig zullen overdenken op de vier morgens, waarop wij het scheppingsproces zullen gaan bestuderen. Terwijl we dat doen, hoop ik, dat we er aan zullen blijven denken, dat uiteindelijk alle theosofische leringen omgezet moeten worden in bewustzijn. Leerstellingen moeten voor ons levende kennis worden. Leringen moeten de toegangspoorten worden tot rechtstreekse ervaring. Om dat te bereiken, beginnen we met studie, waardoor we die leringen scherp omlijnen in ons denkvermogen en ze daar vasthouden, terwijl we ermee leven,

erover peinzen, totdat ze langzamerhand verwerkte kennis beginnen te worden, een volkomen begrepen waarheid. Dan kent de studerende de leerstellingen, ze behoren hem toe, ze maken deel uit van hemzelf, ze zijn zijn eigendom. Dit volledig opnemen van grondbegrippen en dit zichzelf ermee verenigen lijkt mij het einddoel te zijn. Dus zal ik, terwijl wij elke morgen in deze prachtige omgeving met elkaar studeren, de verschillende leringen zeer langzaam verklaren, ze af en toe herhalen en tussen de herhalingen pauzeren. We zullen dan, hoop ik, bemerken, dat in vele gevallen alleen al de schoonheid van de woordenkeus van verschillende aanhalingen ons denkvermogen zal behagen en opheffen, naarmate we dichter tot de denkbeelden naderen en ze tenslotte volledig begrijpen. Na een zodanige studie zullen we ons wenden tot de mens, de mikrokosmos ⁷⁾, een schepper-in wording, die eenmaal zonnestelsels zal voortbrengen, groter zelfs dan er nu bestaan; want laten wij steeds in gedachten houden, dat dat onze bestemming is. Wij zijn „scheppende Stemmen”-in de toekomst, Logoi-in wording. Eenmaal zal het onze taak zijn, of tenminste in ons vermogen liggen, op onze beurt zonnestelsels voort te brengen. De macht om dit te doen is nu reeds in ons aanwezig. In de Mo-

⁷⁾ Dit onderwerp werd door gebrek aan tijd niet behandeld bij de studie van het scheppingsproces. Het werd echter uiteengezet in een lezing onder auspiciën van de „Mothers' Research Group”, waarvan de stof verschijnt in deel 2, hoofdst. 3.

nade ⁸⁾ van ieder van ons ligt het gehele vermogen van de kosmische Godheid besloten. Wij behoeven die kracht niet te scheppen, wij moeten haar slechts vrijmaken en oefenen. Dat is de reden, waarom de Monade in ieder van ons de „onsterfelijke Kiem” genoemd wordt. Ieder van ons staat op een bepaalde trap in dit groei-proces, op een bepaald punt van onze pelgrimstocht, waarvan het doel door onze Heer beschreven wordt als: „Weest gijlieden daarom volmaakt, gelijkjerwijs Uw Vader in de hemelen volmaakt is.” ⁹⁾

Walt Whitman doet deze gedachte weerklinken in zijn prachtig gedicht: *Overgang naar India*.

„O Gij, alles overtreffende,
Naamloze, de wortel en de adem,
Licht van Licht, die de werelden
om U heen verspreidt, gij middelpunt daarvan,
Hoe zou ik kunnen denken,
hoe zou ik ook maar een ogenblik kunnen ademen,
hoe zou ik spreken, als ik niet vanuit mijzelf
zou kunnen uitgaan naar die verheven werelden?”

Wanneer men niet de visie van een Walt Whitman bezit, is het heel moeilijk dit alles in de geest te beseffen, als we aan onszelf denken, zoals we hier op aarde zijn, sterfelijke mannen en vrouwen, ons bewust van onze beperkingen. Maar wanneer we, al is het maar een ogenblik, schouwen naar de

⁸⁾ Monade (*Grieks*) Alleen. Het éne Zelf, de goddelijke Vonk of Straal van het éne universele Beginsel, „de onsterfelijke Kiem”.

⁹⁾ *Matth.* V : 48.

God binnen in ons, en die misschien even aanraken, al is het maar „de zoom van Zijn kleed”, dan beginnen we te beseffen, dat het bereiken van zo'n doel mogelijk zou kunnen zijn. „Wordt dat wat jij zijt” wordt ons geleerd, hetgeen wijst op onze bestemming, die is om tot volle openbaring te brengen, dat wat van het begin af aan slapend in ons aanwezig is geweest.

De mens wordt beschreven als een mikrokosmos, een kleine wereld, een weergave van de Makrokosmos, de grote wereld. In termen van trillingsmogelijkheden is alles, dat in de wereld bestaat, ook aanwezig in de mens. Het ganse heelal vanaf het Adi-gebied tot het stoffelijke toe, ligt in elkaar besloten, samengeweven tot één enkel geheel - één lichaam, één organisme, één leven, één bewustzijn. Alle organen van deze Makrokosmos, het universum, hoewel schijnbaar van elkaar gescheiden in ruimte en gebied van openbaring, zijn in werkelijkheid harmonisch met elkaar verwant en werken op elkaar in. De gehele Syrische Kosmos b.v., die de twaalf tekens van de Dierenriem omvat en al de daartoe behorende zonnestelsels met hun zonnen en planeten, en al hun natuurrijken en gebieden, hun elementen, kleuren, stralen, klanken, wezens en orden van Intelligenties, dit alles is één geordend geheel. Dit komt, doordat alle onderdelen in overeenstemming of harmonische samenklank zijn met elkaar en onderling op elkaar inwerken. „Het zijn allen delen van één ontzagwekkend geheel.”

Bepaalde delen of organen van het universele lichaam, bepaalde tekens, planeten, gebieden, rijken, kleuren, metalen, edelgesteenten, delen van de mens, stoffelijk en boven-stoffelijk, staan nauwer met elkaar in verband dan andere, en deze delen klinken harmonisch tezamen, zoals de tonen van een akkoord. Verschillende delen van het zonnestelsel en van de mens hebben een gemeenschappelijke fundamentele trillingsnelheid. In het occultisme wordt gezegd, dat zij overeenstemmen. B.v. één teken van de dierenriem, de heersende planeet ervan, één van de elementen, één van de kleuren, één van de beginselen of lichamen van de mens, één van de chakra's¹⁰⁾, één van de middelpunten in het klierstelsel van het stoffelijk lichaam, zijn alle van dezelfde orde en trillen in samenklank met elkaar.

Kennis van deze overeenkomsten, zoals ze in de Theosofie genoemd worden, verschaft de sleutel tot het begrijpen van het zonnestelsel en van de plaats van de mens daarin, en tot de oplossing van vele menselijke problemen; het is ook de fundamentele wetenschap achter alle leven en de sleutel tot de magie. Magie wordt wel eens beschreven als

10) Chakra (Sanskriet). Een wiel of cirkel. Een krachtmiddelpunt, dat bestaat uit een draaiende werveling in het etherisch, astraal-, mentaal- en hoger lichaam van de mens, waarvan elk zeven chakra's bevat. Elk daarvan is in overeenstemming met een natuurlijk, een planeet, een teken van de dierenriem en de orden van Wezens, die het beheersen. Zie: *De Chakra's*, C. W. Leadbeater, T. P. H. Adyar.

het vermogen de goden aan te spreken in hun eigen taal, waarmee bedoeld wordt, dat het menselijk bewustzijn in staat moet zijn te trillen, en gedachtegolven uit te zenden, met een trillingssnelheid van de hiërarchische orden van Goden, wier samenwerking gevraagd wordt. Symbolisch gesproken, moet men hun „namen” kennen, en daar elke „naam” van ieder wezen in de mens besloten ligt, kan hij ze alle aanroepen, vooral wanneer hij de verschillende frequenties en overeenkomsten kent. De Theosofie zegt, dat alles wat buiten ons is, ook binnen in ons aanwezig is, niet alleen in het algemeen genomen, maar als een volmaakt ingepast onderdeelje van een uurwerk. Elk deel van de mens is afgestemd op, of aangeschakeld aan elk overeenkomstig deel van het heelal, zodat het geheel één groot en volmaakt mechanisme is, dat tezamen voortwentelt, naarmate de kringlopen elkaar opvolgen, in die geordende reeks, die, zoals *De Geheime Leer* zegt, zonder begrijpelijk begin en zonder voorstelbaar einde is.

Over deze denkbeelden in de Theosofie zullen wij tezamen denken, en vooral over het feit, dat de mens gemaakt is naar het beeld van God, of zoals gezegd is: „God schiep de mens om onsterfelijk te zijn, om een beeld te zijn van Zijn eigen eeuwigheid.” Lao Tze, de Chinese filosoof zeide: „Het heelal is een mens op groter schaal”. Wij zouden dit gezegde ook kunnen omkeren en zeggen, dat de mens een heelal is op een kleiner schaal. Zo is het dus inderdaad, zoals Pope zeide: „De juiste studie

van de mensheid is de mens zelf”, want wanneer de mens zichzelf volledig kent, kent hij alles. Met recht werden boven de ingang van de tempel te Delphi in het oude Griekenland de woorden gegrift: „Mens ken uzelve.”

Dus zullen wij, zoals ik in het begin van deze inleiding zeide, en nu aan het einde herhaal, gedurende deze enkele gelukkige dagen met elkaar in de prachtige omgeving en afzondering van „Olcott”, ver van het lawaai en het geraas van het snelverkeer van de wereld, waarin zo velen van ons moeten leven, onze gedachten opheffen in contemplatie van het Goddelijke. Beginnende met onze morgen-meditatie om 7.30, en verder door onze gezamenlijke studie en gedachten, zullen we trachten te bereiken, hetgeen Ruysbroeck beschrijft als „het onmiddellijk contact met het Goddelijke.”

DEEL 1

HET UNIVERSELE SCHEPPINGSPROCES

Hoofdstuk I

KOSMOGENESIS

IN deze eerste studie-voordracht zal ik enkele van de grondbegrippen herhalen, die ik naar voren heb gebracht in mijn inleidende voordracht, waarin ik de weg bereid heb voor een diepere studie van ons onderwerp. Theosofische denkbeelden en leringen moeten, om ze volledig te kunnen begrijpen, omgezet worden in bewustzijn. Leringen moeten levende kennis worden, gebruikt als toegangspoort tot rechtstreekse ervaring, en het is rechtstreekse ervaring, dat de hoogste beloning is voor de studerende. Hoe kan die ervaring bereikt worden? Natuurlijk door meditatie; maar ook door studie, door de leringen scherp omljnd vast te leggen in het denkvermogen, ze daar vast te houden, er mee te leven, er over te mediteren, en ze van alle kanten te overdenken. Op deze wijze worden de leringen opgenomen, of in elk geval worden de voorgelegde denkbeelden begrepen, hoewel hiervoor vele jaren van meditatie en studie nodig kunnen zijn, vooral wanneer het gaat om die abstracte leerstellingen, die steeds weer aan het denkvermogen schijnen te ontglippen. Dan begint de studerende de leringen der theosofie werkelijk te kennen. Zij behoren hem toe, maken deel uit van hem. Ze zijn zijn eigen-

dom - ja, ze zijn bijna hemzelf geworden. Dan begrijpt hij ze, en kan ze op overtuigende manier onderwijzen, hoewel altijd ondogmatisch. In deze vier morgens tezamen, zal ik bepaalde theosofische leringen zeer langzaam ontwikkelen, en ze dikwijls met tussenpozen herhalen. Wij hebben gelukkig geen haast, en ik geloof, dat in vele gevallen alleen de zuivere schoonheid van de bewoordingen van de verschillende aanhalingen, onze geest zal verwikelen en opheffen, die zich dan op het denkbeeld zal richten, totdat een soort innerlijke vereniging zal plaats vinden. Dan eerst zullen we kunnen zeggen: „Ik zie het, ik begrijp, ik weet”.

Laat me nu overgaan tot het uiteenzetten van enkele van die denkbeelden, zoals ze uitgedrukt worden in de kosmogonieën van de wereld en samengevat in de theosofische litteratuur - vooral in *De Geheime Leer* - betreffende de opperste scheppende Godheid en het proces van de emanatie van een universum. Dit is een buitengewoon belangrijk en interessant onderwerp; want, zoals ik bij een vorige gelegenheid al gezegd heb, zullen wij kennis trachten te verkrijgen van onze eigen geestelijke aard, onze geestelijke afkomst en oorsprong. Wij zullen ons wenden tot de bron van ons bestaan, het doel van ons leven overdenken en de wetten, die de harmonische en gelukkige vervulling van dat doel beheersen. Terwijl we dat doen, zullen we ook trachten de weg naar macht, naar voleindiging en naar vrede, te vinden. Wanneer we slagen, zullen we iets te geven hebben aan een

wereld, die tot dusverre tevergeefs zoekt naar blijvende innerlijke en uiterlijke vrede.

Ik zal die beroemde vijf verzen van het Johannes Evangelie voor u herhalen, omdat dit Evangelie vol is van kosmische symboliek, waarbij de schrijver duidelijk merkbaar de Here Christus als historisch persoon op aarde verbindt en identificeert met de opperste Godheid, het scheppend Woord. En zo ontwikkelt de H. Johannes als een groot componist, zijn thema aan het begin van zijn Evangelie, waar hij onze gedachten terugvoert naar de dageraad der schepping:

1. In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God en het Woord was God.
2. Dit was in den beginne bij God.
3. Alle dingen werden door Hem gemaakt; en zonder Hem werd geen ding gemaakt, dat ge maakt is.
4. In Hem was het leven; en het leven was het licht der mensen.
5. En het licht scheen in de duisternis, en de duisternis heeft het niet begrepen.

Onze gedachten worden meteen teruggevoerd naar de eerste vijf verzen van het *Boek Genesis* der Joodse kosmogonie:

1. In den beginne schiep God de hemel en de aarde.
2. En de aarde was woest en ledig en de duisternis was op de afgrond; en de Geest Gods zweefde over de wateren.

3. En God zeide: „Daar zij licht”: en daar was licht.
4. En God zag het licht, dat het goed was; en God maakte scheiding tussen het licht en de duisternis.
5. En God noemde het licht dag, en de duisternis noemde Hij nacht. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest, de eerste dag.

Laat me nu eens trachten er een persoonlijke uitlegging van te geven, die natuurlijk beperkt zal zijn. In den beginne dan, was er een tweevoudigheid in eenheid - het Woord, dat God was, de mannelijke scheppende Geest aan de ene kant, en het aangezicht der afgrond, het vrouwelijk schepend beginsel aan de andere kant, de Stof. Positief en negatief bestonden, de eeuwige polen, het tweevoudig beginsel, geest - stof.

Over de grote Afgrond was gedurende de lange scheppingsnacht, die in het Sanskriet genoemd wordt: *Pralaya* - rust, de duisternis, die hing over het aangezicht der Afgrond. Alles sliep. De gehele onbegrensde ruimte was duister en stil voor elk eindig begripsvermogen. Toen had er een verandering plaats. De Geest Gods trad tevoorschijn uit het absolute Bestaan en zweefde over de wateren der ruimte. De grote Adem blies op de grote Diepte. God sprak, zeggende: „Er zij licht”, en er was licht. *Mahápralaya*, rust, maakte plaats voor *Mahámanvantara*, werkzaamheid.

Wat is die naamloze Bron, zonder attributen, waar-

uit alles voortkomt? Laat me proberen, die vraag te beantwoorden. Achter, boven en binnenin alles is die eeuwige en oneindige oorzaak, waaruit al het tijdelijke en oneindige te voorschijn treedt of geboren wordt. Dat onbegrensde Zelfbestaan, voor immer onkenbaar en ongekend, is het Absolute, het onveranderlijke, oneindige, eeuwige Al, het in zichzelf bestaande, de oorzaakloze Oorzaak, de wortellose Wortel. Het is de niet-levende negatieve existentie, het niet-zijn (zoals de Kabbalist zegt), een onpersoonlijke Eenheid, zonder eigenschappen, die voor een mens te begrijpen zijn. Uit DAT - het Absolute - komen werkzame scheppende Kracht en Intelligentie te voorschijn, om de bouwende Godheid van het universum te worden.

Op dit punt kan de vraag opkomen: „Daar er toen nog niemand bestond, hoe kan dit proces dan bekend zijn?” 't Is waar, het begon vóór het bestaan van het bewustzijn. Er was slechts het universele denkvermogen, dat als licht te voorschijn trad uit de duisternis van *Pralaya*. Hoe kan dit dan bekend en bevestigd worden? Het antwoord, dat in *De Geheime Leer* gegeven wordt, is dat bepaalde zeer hoog ontwikkelde adepten in staat geweest zijn, Hun bewustzijn terug te voeren tot op de drempel van het Absolute en in omgekeerde volgorde - dat is het woord - het proces hebben kunnen zien, van de emanatie van eindige universa uit het Absolute. Deze grote wezens - H. P. B. noemt ze *Dhyán Choháns*, Heren van Contemplatie - zijn zo in staat geweest in hun bewustzijn terug te gaan

tot de dageraad van alle leven, tot de drempel van het Absolute en de emanatie van het eindige uit het Oneindige waar te nemen. Het is door Hen, dat de kosmogonieën der wereld aan de mens gegeven zijn, en deze leringen zijn van Hen ontvangen.

Hoe drukken de *Dhyân Chohâns* Hun ontdekkingen uit? De hoogste geestelijke Wezens, die in verband staan met onze aarde, die deze toestand, die bestaat op de drempel van het Absolute en van het Oer-zijn, benaderd hebben, vertellen van het eeuwige bestaan van een dualiteit in eenheid - de universele Geest, zoals we gezien hebben, en de universele Stof. Deze worden dikwijls genoemd de grote Adem en de grote Afgrond (Diepte), de oorspronkelijke Vader-Moeder van al het geschapene. Wij moeten niet trachten hen enige vorm te geven, want we hebben alleen te maken met de oerbeginselen, grote formules a.h.w. - waarlijk groot, en toch eenvoudig. Dus, er bestaat een tweevoudigheid in eenheid, universele Geest en universele Stof. Deze zijn niet werkelijk twee, maar één, zoals de beide kanten van eenzelfde voorwerp, en deze dualiteit in eenheid heeft het vermogen zich te vermenigvuldigen.

Nu moeten we in gedachten de volgende stap doen, terwijl we langzaam voortgaan vanuit de eeuwige stilte in het Ongeopenbaarde, de wortelloze Wortel. Daarin gebeurt iets, dat zonder het Absolute te veranderen, het geschikt maakt om zich te openbaren. Deze eeuwige Ene, die in aan-

leg twee is, Geest en Stof, is onderworpen aan cyclische rhythmische beweging, die ook eeuwig is, en die onder bepaalde omstandigheden, de onderlinge betrekking van deze twee van passieve eenheid, Geest-Stof, verandert in werkzame tweevoudigheid, duidelijk te onderscheiden, positief en negatief. Ik herhaal: deze Ene, die in wezen twee is, Geest-Stof tezamen, is onderworpen aan cyclische, rhythmische beweging, die ook eeuwig is, en die hun onderlinge betrekking verandert van passieve eenheid in werkzame tweevoudigheid, positief en negatief. Zo zien we de allereerste Drie-eenheid, het driedvoudig oerbeginsel, waarvan alle andere drie-eenheden afspiegelingen zijn - Geest, Stof, Beweging. Dus wanneer, als het ware, innerlijke beweging de oorzaak is, dat de eengeworden stille Geest-Stof ontwaakt en tegengesteld gepolariseerd of schepend werkzaam wordt, dan is er werkzaamheid - licht - dag, want deze twee - de universele Geest en de universele Stof - brengen een derde voort, een Zoon, die de leidende godheid, de Logos, de Architect en Bouwer van het komende Universum wordt. Een eindig beginsel is te voorschijn getreden uit het Oneindige. De universele Geest-Stof-Beweging is samengetrokken in een Wezen, dat boven elk normaal menselijk begrip verheven is. Dit is de Ene Alleen, de „Enig-geboren Zoon”, waaraan eigenlijk gedacht zou moeten worden als de „Alleen-geboren Zoon”, daar Hij van „één wezen met den Vader” is, hetgeen in dit geval is het Absolute, het Ongeopenbaarde. Hoe wondervol moet het

visioen geweest zijn, dat de verheven *Dhyán Choháns* zagen, toen Zij de verandering gadesloegen van de onbegrensde Nacht tot de Dageraad, van het Absolute tot het eindige, en het emaneren van de eerste goddelijke Macht en Tegenwoordigheid! Er moet beweging, een beroering in de oceaan der ruimte te zien geweest zijn. Licht begint te schijnen, een lichte rimpeling ontstaat, of misschien een werveling of een draaikolk begint zich te vormen in datgene, dat tot dusverre duister en stil was. Dan treedt het universele Denkvermogen te voorschijn, de Logos in wording. De Egyptenaren stelden dit voor als de zonnescijf, gekroond met de Ureus, zwevend boven een opengaande lotus, die dreef op de grenzeloze wateren der ruimte. Soms zweeft de hemelse Horus als een jongeling, die op zijn mond wijst, boven de lotusbloem.

Langzaam afdalende van deze onbegrijpelijke hoogten, leren wij, dat door deze Zoon, de kosmische Christus, alle dingen gemaakt zijn, alle universa gevormd. „Ja, alle dingen, zowel in de hemel als op aarde. Met Hem als het inwonend Licht bestaan alle dingen, en in Hem als de Transcendentale Glorie leven en bewegen alle dingen, en hebben hun bestaan”.¹⁾ Dit is de Schepper of Voortbrenger, de Bouwer, Onderhouder en Vernieuwer van universa en al wat zij bevatten. Dit is *Mahat*, de grote Geest, de „besturende intelligentie in de natuur” waarvan sommige geleerden een vermoeden hebben.

1) *Liturgie* van de Vrije Katholieke Kerk.

Deze Emanatie wordt in de grote wereld-godsdiensten op verschillende wijzen beschreven. Laat me enkele mooie gedeelten eens aanhalen: „God is in en boven alles, de ziel, de bron en het doel van alles, Hij schept alles als een spel, door Zijn eigen macht. Vormloos, wordt Hij toch gezien door vorm. Hij heeft alle hoedanigheden van oneindige volmaaktheid. Hij openbaart zich als Godheid, als nedergedaalde Incarnatie, als Goddelijk Beeld, en als de innerlijke onsterfelijke Heerser, gezeten in het hart van alle wezens.”²⁾ Daar hebt ge de schakel tussen mens en God, want in het hart van elk van ons heeft het Absolute, de Ene Alleen, de scheppende Logos, de naamloze Ene, Zijn heilichdom en Zijn altaar. Hij is daar - niet van ons gescheiden, maar een deel van ons, en wij zijn een deel van Hem, en wij hebben deel aan het reusachtige scheppingsproces. Soms wordt Hij genoemd, de onoverwinlijke Zon van het hemelse Licht, de middelaar tussen aarde en hemel. Hij is inderdaad als een middelaar, een vriend der zielen, onpersoonlijk, het eeuwige, het alomtegenwoordige wezen der Wet, de onuitsprekelijke Oorsprong en het Doel, Hij, die zonder beweegreden en ongedwongen werkt voor het algemeen welzijn. Hij is het alles doordringend Vuur, de eerste Oorzaak, enkelvoudig, maar bestaande uit het zaad van alle macht en doordrongen door verstand. H. P. Blavatsky zegt in *De Geheime Leer* zo schilderachtig: „De Vader-Moeder spint een web, dat is de schering

2) *Bhagavad Gita*.

en inslag van het heelal, het weefsel waaruit alle stof en alle dingen bestaan". Zinnebeeldig maakt de goddelijke Wever op dat web het grootste patroon van het universum in wording, daarop projecteert en brengt Hij de grote Gedachte tot openbaring.

Op een andere wijze uitgedrukt, - en iemand die er door getroffen wordt, kan niet genoeg over deze diepe gedachten nadenken of te veel uitdrukkingswijzen er voor vinden, - vóór de schepping bestaat er in de gehele Ruimte en Substantie een toestand van absolute rust en duisternis, Nacht. Dan „komt er een verandering van de eeuwige trilling in het ongeopenbaarde tot de draaiende (wentelende) beweging in de fenomenale of geopenbaarde wereld.”³⁾ Er heeft ook een verandering plaats van absoluut bewustzijn tot universeel, en daarom eindelijk bewustzijn, en deze eindigheid, die voortkwam uit het Oneindige is de universele Intelligentie, waarvan de moderne wetenschap spreekt. Het Zijn, of Wezenheid, komt voort uit het Niet-zijn. Dit is het ene grote kosmische beginsel en de kracht in al het geschapene. In alle eerbied gezegd, dit is God, en wijs is hij, die God op deze wijze opvat, als een onpersoonlijk, kosmisch, goddelijk Beginsel, of een Macht, Leven en Wet.

Laat me dit nu nog eens op een andere manier uitdrukken - het zelfde denkbeeld een beetje anders bekeken. Wanneer de oorspronkelijke Vader-Moe-

³⁾ *De Geheime Leer*. H. P. Blavatsky dl. I, bldz. 177 Adyar uitgave.

der, de universele Geest en de universele Stof, de grote Adem en de grote Afgrond zich verenigen, dan wordt God of het universele Denkvermogen geboren als geestelijk Licht, en wordt de Bouwheer van het daaruit voortkomend heelal. Dus het antwoord op de vraag van een kind: „Wie heeft gemaakt, die wie gemaakt heeft?” is: „Niemand”. Alles komt voort uit een oneindige Bron. De vormgevende Logos is de eerste objectieve Emanatie van het Absolute. Het is het beginsel van de goddelijke gedachte, dat zich nu gaat openbaren in individuele zin, eerst als Logos van de gehele kosmos en alles wat deze bevat, ten tweede als de Zonnegod van één enkel zonnestelsel, en ten derde als de Logos of de Ziel des menschen, de innerlijke, onsterfelijke Heerser. (*De Geheime Leer*). Deze Drie, dit moet goed onthouden worden, zijn toch Eén, en die Ene is tegelijkertijd de eerste geopenbaarde kosmische Godheid, de Logos van een zonnestelsel en het geestelijk Zelf van ieder mens. Deze drie zijn één, ondeelbaar, identiek, een integrerend deel van elkaar, één geheel. Het doel van *Yoga*, dat betekent „éénwording”, is deze eenheid en gelijkheid te verwerkelijken, en met onze Heer te kunnen zeggen: „Ik en mijn Vader zijn één”.

In het begin, pas gevormd, is deze Eerste, de Ene Alleen, zuiver geestelijk en intellectueel. Uiteindelijk openbaart Het zich als het inwonend goddelijk leven in de gehele natuur, in alle wezens en in alle dingen. Het zoeken naar, en het ontdekken van dat inwonend Leven, dat zowel immanent als

transcedent is, dat is de ware godsdienst, die begint als een innerlijk zoeken naar het goddelijk beginsel achter en binnen-in al het geschapene.

Ik zal nu eindigen met enkele woorden van Dr. Einstein, die zeide: „De kosmische religieuze ervaring is de sterkste en edelste afstammeling van het wetenschappelijk onderzoek. Mijn godsdienst bestaat uit een nederige bewondering van de onbegrensde opperste Geest, die zich openbaart in de kleine onderdelen, die wij met onze zwakke en beperkte geest kunnen waarnemen. Die diepe emotionele overtuiging van de tegenwoordigheid van een opperste verstandelijke macht, die zich openbaart in het niet te begrijpen heelal, vormt mijn idee van God.”

Hoofdstuk II

HET LEERSTUK OVER DE LOGOS

WE zullen beginnen met de draad van onze gedachten aan het eind van de vorige studie weer op te vatten. We hebben gezien, dat het Zijn voortkomt uit het Niet-zijn; dat een werkzame, vormen- de Logos voortkomt uit het Absolute. Deze Emanatie uit het Absolute is het ene kosmische, goddelijke beginsel en de macht in al het geschapene - dit, en ik spreek met de diepste eerbied, is „God”. Wij bestudeerden de theosofische lering, dat, wanneer de universele Geest en de universele Stof, de grote Adem en de grote Afgrond, zich verenigen, God of het universele Denkvermogen ontstaat als geestelijk Licht en de Bouwheer van het heelal wordt, dat er uit voortkomt. Deze Logos, dit Woord of universeel Denkvermogen is de eerste objectieve Emanatie van het Absolute. Het is het beginsel van goddelijke Gedachte, dat nu geopenbaard moet worden als een kosmische Logos, een Godheid van de schepping als geheel, als een Godheid van een enkel zonnestelsel, en als de Logos van de ziel van de mens, de innerlijke, onsterfelijke Heerser, de inwonende Christus. Deze drie Wezens - de kosmische Godheid, de Zonnegodheid en de God in de mens - zagen wij, zijn niet Drie, maar Eén.

Nu doen we in gedachten de volgende stap - de vorming van universa. Eigenlijk is het woord „schepping” voor een filosoof niet aanvaardbaar. Ex nihilo nihil fit - uit niets kan niets ontstaan. Het zou nauwkeuriger zijn te spreken van opeenvolgende opnieuw verschijningen of emanaties. In *De Geheime Leer* staat een prachtige occulte Catechismus waarin de Meester vragen stelt aan de *lanoo* (leerling), en hij zegt:

„Wat is het, dat altijd is? - Ruimte, het eeuwige *Anupadaka* (Ouderloos). Wat is het, dat altijd was? - De Kiem in de Wortel. Wat is het, dat altijd komt en gaat? - De grote Adem. Zijn er dan drie Eeuwigheden? - Neen, de drie zijn één. Dat wat eeuwig is, is één, dat wat eeuwig was is één, dat wat eeuwig komt en gaat is ook één: en dit is de Ruimte.”¹⁾

*De Geheime Leer*²⁾ stelt ook drie grondstellingen vast:

1. Een alomtegenwoordig, eeuwig, onbegrensd, onveranderlijk Beginsel, waarover elke bespiegeling onmogelijk is, omdat het het menselijk begripsvermogen te boven gaat en dat door elke bekende uitdrukking of vergelijking alleen maar verkleind kan worden. Het is buiten de grens en het bereik van ons denken. In de bewoordingen van de *Mándúkyá Upanishad* is dat onbegrenste Absolute niet in gedachten of

1) Adyar uitgave, Dl. I bldz. 77.

2) *Ibid.*, bldz. 79-82.

woorden te vatten. Het is boven elke naam verheven, en wordt meestal aangeduid met het woord DAT.

2. De eeuwigheid van het universum als geheel beschouwd is als een onbegrensd gebied; dat periodiek „de speelplaats wordt van talloze werelden, die onophoudelijk zich openbaren en weer verdwijnen” en die genoemd worden de „Zich openbarende Sterren” en de „Vonken der Eeuwigheid”.
3. De fundamentele gelijkheid van alle zielen met de universele over-ziel, die zelf een aanzicht is van de onbekende wortel; en bij deze gelijkheid van alle zielen is de verplichte pelgrimstocht gevoegd van elke ziel door de kringloop van incarnatie, of noodwendigheid, in overeenstemming met de cyclische en karmische Wet, gedurende het gehele tijdperk.

Zo hebben we dus drie grondbeginselen. Ten eerste is er het Absolute, het alomtegenwoordige, eeuwige Al, onbegrensd en onveranderlijk, dat door de Kabbalisten Ain genoemd wordt, dat betekent „Geen - ding”, en waarnaar Omar Khayyam zo mooi verwijst in de *Rubaiyat*, wanneer hij denkt aan de terugkeer van de gehele *maya* of alle „denkbeeldige” vormen naar het eeuwige, waar hij zegt: „Een ogenblik stilstand slechts - een vluchtig onder vinden

Van het Zijn van de Bron temidden van de woestenij -

En ziel - de karavaan van schijn heeft weer bereikt
Het Niets waaruit het kwam - O, haast u dan"! 3)
Het Absolute is dus Geen-ding. Het tweede beginsel is dat van de eeuwigheid van het universum als geheel, dat periodiek „de speelplaats wordt van talloze werelden, die onophoudelijk zich openbaren en weer verdwijnen”, die genoemd worden „Zich openbarende Sterren” en „Vonken der Eeuwigheid”. Dan, ten derde is er de fundamentele gelijkheid van alle zielen met de over-ziel - waarnaar wij trachten op te stijgen in onze morgenmeditatie en in onze godsdienst oefeningen - en de verplichte pelgrimstocht van elke ziel door de kringloop der incarnaties of noodwendigheid, in overeenstemming met de cyclische en de *karmische* Wet.

Van deze drie grondbeginselen keren we nu terug tot de werkzaamheid van de eerste scheppende Logos, de Bouwheer en Maker van vormen. Johannes voert ons er heen, niet waar? Het eerste vers van zijn *Evangelie* luidt: „In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God.” Dit is de beroemde leer van de Logos. Alles is uitgedacht in de goddelijke Gedachte en gevormd door de goddelijke Stem.

Ik heb naar deze leer verwezen in mijn inleiding, toen ik uit het *Boek der Psalmen* aanhaalde: „Door het Woord des Heren werden de hemelen gemaakt; en al des hemels heirscharen door de adem uit Zijn mond.” (*Ps. XXXIII. 6*). In de Egyptische kosmo-

3) Fitzgerald, *Rubaiyat of Omar Khayyam*. St. 48 1e Ed.

gonie verklaart de Schepper: „Ik ben de grote God Nu, die uit zichzelf geboren is, en die Zijn Naam maakte tot gezelschap der goden.” (*Budge, Boek der Doden, Hfdst. XVII*). „Thoth, de goddelijke Denker, sprak bij de schepping de woorden, die de vorming der wereld ten gevolge hadden. Hij was uit zichzelf voortgekomen en was Heer van aarde, lucht, zee en uitspansel.” (*Boek der Doden*). En weer uit het oude Egypte, waar misschien velen van ons met elkaar deze dingen bestudeerd en overdacht hebben in de grote tempels en mysterie scholen toen al deze kennis bekend was en onderwezen werd, komt het volgende: „Ik-Ben is de verborgene van den Mond, het is het zwiigen van zijn mond, wiens uitgesproken woord mysterie is, ja zelfs de mond van de Heerser van het Aeon, die de eeuwigheid beheerst van het „Zijn in Vrede.” (*Boek der Doden*).

In het Hinduïsme wordt de scheppende Kracht of Macht of Stem voorgesteld als een godin, *Vách* geheten, hetgeen betekent „Stem” of „Sprak” als de klank van de stem. *Vách* werd voortgebracht door de Goden en genoemd de goddelijke Koningin der Goden. Zij is de vrouwelijke Logos, één zijnde met *Brahmá*, die Haar schiep uit een helft van Zijn lichaam. Zij is als de vrouwelijke Schep pen verbonden met *Brahmá* in het scheppingswerk. Zij wordt ook aangeduid als de vrouw van *Indra*, die in zichzelf alle werelden omvat.

De Schepper was met *Vách* verenigd door Zijn geest, en zij bracht het universum en alle schepse-

len voort. *Sarasvati*, het vrouwelijk Aanzicht of *Shakti*, wordt ook geïdentificeerd met *Vâch* en wordt zo de godin der wijsheid en welsprekendheid, de Muse. Dit alles is een allegorische voorstelling van de vereniging van macht en verstand om het werk der schepping tot stand te brengen door geluid. *Vâch* is in werkelijkheid de scheppende kracht, die voortkomende uit de scheppende godheid, zich openbaart als het metafysisch „Woord” of de Logos. Al deze symbolen en omzettingen van goden en godinnen zijn bedoeld om voor het menselijk verstand door middel van personificaties duidelijk te maken de beginselen van de op rede gegronde zelf-evolutie van de kosmos uit de chaos. Zij stellen alle verpersoonlijkte eigenschappen en werkzaamheden voor van één Wezen, de synthese van hen allen, die de Logos is. De Logos is een God, die zichzelf onthult, in tegenstelling met het Absolute, dat om het zo te zeggen, een God is, die zichzelf verbergt.

Dit leidt ons in gedachten tot de volgende stap - de geleidelijke vorming van de Gedachte achter het „Woord”, de goddelijke ontvangenis waaruit de goddelijke ideatie ontstaat. Het gehele universum is zo als een gedachtebeeld ontstaan in het goddelijk Denkvermogen, en wordt daar in eeuwigheid vastgehouden. Dit gedachtebeeld is de besturende macht in de schepping. Dan wordt het schepend „Woord” als uitdrukking van de Gedachte „gesproken” en de zaden van alle levende dingen ontkiemen en verschijnen vanuit de oceaan der

Ruimte, de grote Afgrond. Als er beweging is ontstaan en de zaden bevrucht zijn, verschijnen vormen onder omstandigheden, die wij later zullen bestuderen. *De Geheime Leer* leert ons, dat er dan de geleidelijke ontwikkeling volgt van alle dingen, werelden zowel als atomen; en - vergeef me de herhaling - deze geweldige ontwikkeling heeft noch een begrijpelijk begin, noch een voorstelbaar einde. „Ons heelal is slechts één van een oneindig aantal universa, allen „Zonen der Noodwendigheid”, want het zijn schakels in de grote kosmische keten van universa, waarvan elk tot zijn voorganger staat als gevolg, en tot zijn opvolger, als oorzaak.” 4)

Het zou kunnen helpen, als we op dit punt denken aan een boom, die in het najaar zijn bladeren verliest. De bladeren, die er in de lente weer aangroeien, zijn inderdaad nieuwe bladeren, dat is waar, maar het zijn geen nieuwe scheppingsvormen. De jaargetijden herhalen en brengen opnieuw deze stille bevruchting van de zaden en hun groei tot volle wasdom te voorschijn. Op dezelfde wijze bestaan gedurende de scheppingsnacht de zaden van nieuwe plannen en ontwikkelingen in alle stilte in de grote korenschuur van de kosmos, die de Ruimte is. Als de Dageraad komt, ontkiemen de zaden van nieuwe universa als gedachtebeelden in het bewustzijn van de logos-in-wording, *Purusha*, en als mogelijkheden in de stof of *Prakriti*. Al deze zaden tezamen vormen één enkele goddelijke „ideatie”, een oer-concept, een hoofdthema of „mo-

4) Adyar uitgave. Dl. I., blz. 115.

tief", in aanleg alle mogelijke ontwikkelingen of „variaties" omvattend, van de grote Symfonie der Schepping.

Inderdaad kan het ons helpen, als we denken aan de Heer van Alles als aan de goddelijke Componist, die in één volledig tijdloos concept alles omvat, dat in de loop van Zijn gehele cyclus tot aanzijn zal komen. Dit is het Oer-beeld, dat Hij later gebruikt als „motief" voor die Symfonie der Schepping, die Hij eeuwigdurend componeert en onophoudelijk uitvoert, om de gehele natuur, alle natuurrijken en alle wezens voort te brengen. Op deze wijze, kunnen we ons voorstellen, staat achter elk wezen, zijn lied. Achter elk van ons mensen staat ons accoord, dat op zijn beurt deel uitmaakt van het ene machtige Accoord, het „Woord" van de Schepping als geheel.

Laten we nu eens een ogenblik afdwalen, en dit denkbeeld trachten toe te passen op ons dagelijks leven. Het geheim van menselijk geluk in deze wereld is altijd te leven in harmonie met het Lied des Levens; het uiterlijk zelf van handeling, hart, verstand en beweegreden altijd in harmonie te houden met het innerlijk zelf, dat altijd één is met het opperste Zelf, de Heer van Alles. Als die harmonie iemands gehele wezen doordringt, in hoofdzaak uitgedrukt als universele liefde, die niet in bezit neemt, dan is er geluk. Gelukkig zijn zij, die hun accoord ontdekken in de grote Symfonie en dit altijd trachten aan te slaan, te leven, te zingen in harmonie met het oer-patroon, het schema van het

Leven en de vorm van het heelal, waarvan zij deel uitmaken. Zelf in harmonie te zijn en harmonie te verspreiden - dat is het geheim tot het geluk.

Keren we nu weer terug tot ons hoofd-thema. Het Oer-concept in het goddelijk Denkvermogen is vastgelegd, is blijvend, is niet onderhevig aan verandering van toestand of graad van manifestatie. Het éne oertype van ons zonnestelsel, de inhoud van de goddelijke gedachte gedurende het gehele tijdperk van openbaring, staat buiten alle tijd. Het omvat elke trap van ontwikkeling en elke verandering door de jaargetijden.

Laat ons eens als voorbeeld nemen: de roos. Wij zien en kennen de roos in al haar vormen en soorten, van de primitieve, wilde, tot de gekweekte vorm toe, met inbegrip van alle prachtige variaties in kleur, bouw, vorm en geur. We kunnen de groei en ontwikkeling gadeslaan, die plaats hebben in de opeenvolgende jaargetijden, vanaf het eerste stadium tot de roos in volle bloei. Zien we echter de werkelijkheid? „Neen", antwoordt de filosoof. We zien de opeenvolgende vormen en gedaanteverwisselingen, zoals die zich in de loop der tijd voordoen; maar achter al deze en andere veranderingen in de loop van lange eeuwen, bestaat of leeft altijd „het wezen van de roos", de enkele goddelijke Ideatie van de roos, God's wondervolle gedachte van de roos. En dit onveranderlijke totaalconcept van de roos als plant is pas de werkelijkheid van de roos. Zo is het met alles - de esdoorn, de pijnboom, de narcis, 't viooltje en elke andere

soort; achter allen staat de onveranderlijke eenheid, de goddelijke gedachte van alles wat ze zijn en ooit zullen worden tot het einde der dagen, als de volmaakte roos hier op aarde zal bloeien, zoals zij eeuwig bloeit in de hemel van de oer-typen, en de volmaakte mens zal zich daarin verheugen. Zo is het oorspronkelijke patroon, het dynamisch, onveranderlijk model, de enkelvoudige goddelijke Ideatie, de werkelijkheid achter alle openbaring. Al het andere - alles dat verandert - is onwerkelijk, bedriegelijk, een *māya*. Op dezelfde wijze bestaat er boven dit kortstondig universum een volmaakt, onzichtbaar universum, dat het werkelijke en ware model is van het universum hier beneden. De goddelijke Opdracht is door de poort van het universum van tijd, ruimte en verscheidenheid hier beneden te gaan, naar het universum omhoog, dat tijdloos en onveranderlijk is. Daarom zeggen wij tot ons eigen hoger Zelf, het Werkelijke in ons: „Leid mij van het onwerkelijke (het veranderlijke) naar het Werkelijke (het onveranderlijke en eeuwige, het oer-type). Leid mij van duisternis naar Licht. En van dood naar onsterfelijkheid.”

In het begin bestaat de Ideatie, die door de opperste Kunstenaar ontvangen wordt, alleen in de universele Gedachte. Dan slaat het goddelijk Uur en, symbolisch, begint de Logos Zijn „Woord” te doen horen. Dat wat in het begin alleen Zijn Gedachte was, wordt nu een naam gegeven, en die naam wordt zinnebeeldig uitgesproken. De goddelijke Ideatie drukt zich scheppend uit als klank.

Het lichaam of de klank van de goddelijke Ideatie verschijnt dan in stof van steeds grotere graad van dichtheid, totdat in de stoffelijke natuur, het mineralenrijk bereikt wordt. Zo zou men kunnen zeggen, dat de schepping niets anders is dan het uitdenken van een gedachte. De Kabala, de theosofie van de Hebreëën, drukt het als volgt uit: „De Godheid begon (de emanatie) met het vormen van een onwaarneembaar punt; dit was zijn eigen gedachte; dan wendde hij zich om, ten einde met zijn eigen gedachte een mysterieuze en heilige vorm op te bouwen (het oer-type); en ten slotte overdekte hij deze (ideale) vorm met een rijk en stralend (onzichtbaar) kleed (de natuur in de bovenstoffelijke wereld) waaruit de zichtbare wereld te voorschijn trad, die het gehele universum is.”

Deze projectie van het oer-type wordt bereikt doordat God zinnebeeldig Zijn scheppend „Woord” doet horen, volgens de leer van de Logos. Het ene grote „voorbeeld..... in de berg”⁵⁾ zoals de grote oer-vorm van alles, dat zijn zal in de Bijbel wordt genoemd, is opgebouwd uit ontelbare samenstellende oer-typen van elke soort, vorm en wezen, waarvan elk, zoals ik heb gezegd, zijn eigen accoord heeft. Als totaliteit wordt dit een reusachtig en glorieus, allesomvattend geluid als uitdrukking van de goddelijke Ideatie. Het oer-type wordt, om het zo te zeggen, hoorbaar en dit geweldige accoord vormt de ontvankelijke stof tot levende vormen.

⁵⁾ Exodus XXV, 40.

In een van de Egyptische geschriften wordt gezegd, dat de scheppende Logos in of boven de uitgestrekte wateren van de ruimte zweeft. Wanneer de openbaring opnieuw zal beginnen, uit Hij Zijn scheppingsroep, die vertolkt wordt als: „Kom tot Mij!” Als gevolg daarvan beginnen binnen in de grote afgrond al de zaden, die in rust waren, slapend gedurende de Scheppingsnacht na de voorafgaande openbaring, te ontkiemen, ze spruiten als het ware langzamerhand uit, en er beginnen aan de oppervlakte van de wateren der Ruimte vormen van levende wezens te verschijnen. Dit werd, zoals ik zeide, in de dagen van het oude Egypte afgebeeld als een lotusbloem, die zich langzaam opende en waarop eerst verscheen, gekroond met de zonneschijf, de goddelijke jongeling, die de Schepper van alles is. Hij wordt aldus mooi afgebeeld als het kind, Horus Harpocrates, met Zijn vinger aan Zijn lippen, wijzende op de bron van alle scheppende macht, de mond van God, waaruit Zijn stem komt ⁶⁾.

Laten we nu eens nagaan hoe vormen tot stand komen door geluid. In de vorige eeuw werd, hoofdzakelijk door een Europees natuurkundige ⁷⁾, ontdekt, dat in een geschikte tussenstof elk van de noten van een toonladder een vaste geometrische vorm te weeg bracht. Een eenvoudige proef hier-

⁶⁾ De wijzende vinger kan ook betrekking hebben op de verzegelde lippen van de nieuwe Ingewijde, aan wien het mystieke Machtswoord is onthuld.

⁷⁾ Zie *The Kingdom of the Gods*, van Geoffrey Hodson, voor een verslag van deze ontdekkingen.

voor is, het een of andere vat te nemen, zonder deksel en een rubber membraan over de opening te spannen. Dan sprenkelt men zand of mosterdzaad gelijkmatig op het vlies en houdt dit horizontaal. De vormloze laag zand stelt dan de maagdelijke ruimte voor, de pre-kosmische stof, vóór het uitspreken van het „Woord”. Dan kan men, als men dit wenst, met een strijkstok van een viool langs de rand van de opening strijken. Het zand zal op en neer springen op het trillende membraan, en terugvallen in een geometrische figuur.

Een proef, die wij in Auckland in Nieuw-Zeeland uitvoerden, toen we dit onderwerp bestudeerden, was, dat we een vrij grote theepot namen, het deksel er af haalden en een rubbervlies spanden over de bovenkant van de pot. Toen werd er zand gestrooid op het vlies en de deelnemers neurieden om de beurt door de tuit. De verschillende klanken brachten op deze manier alle lucht in de theepot in trilling met dezelfde snelheid als die van de achtereenvolgende noten. Deze trillingen werden overgebracht op het rubbervlies en brachten de zanddeeltjes in beweging. Het bleek toen, dat wanneer het zand weer tot rust kwam, elke noot van de toonladder zijn eigen regelmatige geometrische figuur voortbracht. Zo zagen we dus, dat stoffelijk geluid vormen maakt en dat geestelijke scheppende energie met de eigenschappen van geluid, vormen zou kunnen voortbrengen. Wanneer de trillingen van de Stem van God inwerken op de „zandkorrels” van de maagdelijke Ruimte, dan

zijn ze er op gericht die tot samenhangende vormen bij elkaar te trekken. Dit zal natuurlijk een veel ingewikkelder vorm zijn dan die, welke door een enkele toon wordt voortgebracht, hetgeen een eenvoudige geometrische figuur is. Er is een wonderbaarlijke samengesteldheid, een uitbundige verscheidenheid en een rijkdom van verschillende individuele kenmerken te zien, overal door de gehele natuur heen, en achter elke soort van vormen weerklinkt zijn speciaal vormgevend accoord.

Het Lied des Heren wordt voortdurend gecomponeerd en onafgebroken uitgevoerd. In enkele filosofische richtingen wordt daarom de Logos beschouwd als de goddelijke *Yogî*, Wiens concentratie nimmer voor een ogenblik verzwakt, die voor altijd de goddelijke Ideatie vasthoudt. Deze drukt Hij uit in klank, in de allerhoogste volmaking, en zonder zelfs de mogelijkheid van een onderbreking in de geconcentreerde uitvoering van Zijn Symfonie der Schepping. Dat is de reden, dat Hij en Zijn Helpers soms *Dhyân Chohâns*, „Heren van Contemplatie” genoemd worden. Zo blijft Hij, de Ene Alleen, de goddelijke *Yogî*, met volle gedachtenconcentratie gericht op de ideale oer-vormen en zingt hun klanken van eeuwigheid tot eeuwigheid. Door Zijn immer uitgesproken „Woord” brengt Hij universa tot aanzijn, onderhoudt ze, en vervolmaakt ze naarmate zij evolueren.

Dit is een mooie kosmogenetische opvatting dat achter al het geschapene de Heer van Contemplatie staat, die door Zijn gedachte alle dingen

doet ontstaan en ze zo houdt totdat de tijd voor hun ontbinding aanbreekt. Wanneer de Logos Zijn concentratie ook maar een trillioenste deel van een gedeelte van een seconde zou opheffen, wat zou er dan gebeuren? Het gehele universum zou verdwijnen. Het oer-type zou verdwijnen, tot ontbinding overgaan. Het scheppend Lied zou ophouden en alles zou onmiddellijk terugvallen in de toestand van de maagdelijke Ruimte. Dit kan echter niet gebeuren, want de grote *Yogî* is Hij, Wiens vormgevende gedachte en zang, ononderbroken volgehouden worden van de dageraad tot de avondstond van het gehele tijdperk van scheppende werkzaamheid.

Laten we nu eens meer in details dan tevoren één van de vormgevende accoorden nagaan, vanaf de wereld der oer-typen, tot op het stoffelijk gebied toe. In diagramvorm kunnen we ons dit voorstellen als een straal van geluid, en deze keer zullen we de diamant als voorbeeld kiezen, in plaats van de opaal of de roos. Achter alle stoffelijke diamanten staat de goddelijke gedachte, „het wezen van diamant”, de abstracte oer-ideatie van dat samenstel van koolstof-atomen, dat de diamant vormt. Dan begint het accoord van „het wezen van diamant” te weerklinken in de vormloze werelden. Op een gegeven ogenblik bereikt het de werelden van vormen en werkt in op de stof van het mentaal gebied. Daar begint de mentale stof zich samen te trekken in geometrische vormen, die uitdrukking geven aan de scheppende klank, die op zijn beurt

de uitdrukking is van de ideatie van diamant. Dit is dan weer ontvangen, in gedachten vastgehouden en weergegeven als een muzikaal accoord door de goddelijke Juwelier en Handwerksman, die er achter staat. Dan begint de stof van het gebied van gevoel en begeerte aangedaan te worden. De vorm wordt gekleed in astrale stof, vibrerend, prachtig de gedachtevorm en de begeertevorm van diamant.

Op een gegeven ogenblik raakt de straal van Wil-Gedachte-Klank of Wil-Gedachte-Woordkracht de etherische wereld waar de stof veel minder in staat is er op te reageren. De *guna* of eigenschap der traagheid (*tamas*) biedt weerstand aan de neiging vorm aan te nemen. Steeds verder gaat de goddelijke gedachte. Nog altijd weerklinkt het scheppend geluid. Het onweerstaanbaar „Woord” wordt gehoord en beantwoord door stof van de dichtere werelden, en langzamerhand ontstaat op het etherisch gebied de prachtige etherische matrix of gietvorm van de diamant. Alles is nu gereed voor de stoffelijke opbouw van de diamant. Langzamerhand wordt binnen in die etherisch vorm, fysieke stof - in dit geval koolstof-atomen en andere onderdelen - naar elkaar toe getrokken door een mysterieus proces van cohesie, tot een rangschikking van atomen, die aan diamant eigen is. Zo heeft op het grofstoffelijk gebied een neerslag plaats van de goddelijke Ideatie, het wezen van diamant, diamant als gedachte, als liefde en als klank, dat nu een juweel geworden is, de stoffelijke diamant, hier op

aarde. Figuurlijk is het „Woord” vlees geworden en woont onder ons.” Bedenk wel, dat de Logos zonder ophouden zo door moet gaan te denken aan „het wezen van diamant”, het „Woord” voor diamant te zingen en de koolstof-atomen vast te houden binnen het model van de diamantvorm. Wanneer Hij ook maar voor een enkel moment zou „ontwaken uit Zijn Scheppingsdroom”, uit Zijn Scheppingstrance, dan zou het heelal als een droom verdwijnen. Ik vraag me af of die gedachte u ook herinnert aan iets uit een kinderboek, waarin dit laatste denkbeeld werd voorgesteld als een soort fantasie? Herinnert ge u „*Alice in het Wonderland*” en „*Door de Spiegel*” en hoe, terwijl Alice wandelt in het woud met Tweedledum en Tweedledee, ze een vreemd geluid horen in de verte? Alice vraagt wat dat voor een geluid is.

„Het is alleen maar het snurken van de Rode Koning”, zei Tweedledee. „Kom eens naar hem kijken”, riepen de broeders, en ze namen Alice bij de hand, en brachten haar naar de plaats waar de koning lag te slapen.

„Hij droomt nu,” zei Tweedledee, „en waar denk je, dat hij van droomt?”

„Dat kan niemand raden,” zei Alice.

„Wel, van jou!” riep Tweedledee uit, terwijl hij triomfantelijk in zijn handen klapte. „En als hij op zou houden van jou te dromen, waar denk je, dat je dan zou zijn?”

„Waar ik nu ben natuurlijk”, zei Alice.

„Jij niet!” gaf Tweedledee smalend ten antwoord.

„Jij zou nergens zijn. Wel, jij bent maar een soort ding in zijn droom!”

„Wanneer die koning daar wakker zou worden”, voegde Tweedledum er aan toe, zou jij - pats - uitgaan, net als een kaars!”

„Dat zou ik niet!” riep Alice verontwaardigd. „Bovendien, als *ik* maar een soort ding in zijn droom ben, wat ben *jij* dan, zou ik wel eens willen weten”.

„Dito”, zei Tweedledum.

„Dito, dito!” riep Tweedledee uit. Hij riep dit zo hard, dat Alice niet kon laten te zeggen: „St! Ik ben bang dat je hem wakker zult maken, wanneer je zoveel leven maakt”.

„Wel, het heeft geen zin, dat *jij* spreekt over hem wakker maken”, zei Tweedledum, „wanneer je alleen maar een van de dingen uit zijn droom bent. Je weet best, dat je niet echt bent”.

„Ik ben wel echt”, zei Alice en begon te huilen.

„Je zult je niets meer echt maken door te huilen”, merkte Tweedledee op: „er is niets te huilen”.

„Als ik niet echt was”, zei Alice, half lachend door haar tranen heen - het leek allemaal zo belachelijk - „dan zou ik niet kunnen huilen”.

„Ik hoop niet, dat je denkt, dat dit echte tranen zijn?” viel Tweedledum haar op een toon van de grootste minachting in de rede.

Daar hebben we een wiskundig genie, Lewis Carrol, de schrijver van deze boeken, die terwijl hij misschien niet eens weet wat hij doet, met grote schoonheid, met fantasie en toch met buitengewone realiteit, het feit schildert, dat wij inderdaad alleen

wezens zijn in de grote „droom” van de Koning, de Logos van ons zonnestelsel. Tweedledee en Tweedledum vertelden Alice, dat ze maar een ding was in de „droom” van de Rode Koning en dat, wanneer hij een ogenblik wakker werd, zij zou verdwijnen, en dat hetzelfde ook voor hen gold.

Dit denkbeeld, dat alle objectieve verschijnselen voortgebracht worden door de goddelijke Gedachte, is niet alleen toepasselijk op diamanten. Het is niet alleen waar voor Alice, Tweedledee en Tweedledum, die personificaties zijn van het ego en de tweevoudige mentaliteit van den mens. Het is van toepassing op de gehele waarneembare kosmos. Lewis Carrols beide boeken zijn rijk aan symbolische voorstellingen. In het laatste spelen enkele van de hoofdpersonen een schaakspel, hetgeen een zeer occult spel is, dat de evolutie beschrijft. Het schaakbord, met de witte en zwarte vierkanten stelt geest en stof voor, en alle paren tegenstellingen temidden waarvan de evolutie van leven en vorm voortgaat. De pion, dat is Alice, gaat als een zinnebeeld van de mensheid, door alle zeven vierkanten en wordt tenslotte een koningin of Adept. De omstandigheden en trappen van evolutie door de zeven ketens, rondten, bollen en rassen, en de zeven lichamen en door de zeven grote Inwijdingen, worden allegorisch en doelmatig uitgebeeld. Lewis Carrol behoeft dit niet geweten te hebben, maar een genie is altijd gevoelig voor inspiratie. Ik geloof, dat hij geïnspireerd werd en dat hij in deze twee verhalen voor kinderen vele goddelijke en eeuwige waar-

heden uitbeeldde. Sommige van de verhalen over feeën, en kinderkamerrijmpjes in de gehele wereld onthullen in allegorieën en door symbolen het proces van involutie en evolutie.

Zo zijn, zoals ik zeide, niet alleen diamanten, niet alleen Alice, maar alle dingen - robijnen, saffieren, alle levende dingen, vogels, dieren, mensen, natuurgeesten en engelenscharen - al deze objectieve vormen maar tijdelijke en betrekkelijk kortstondige projecties van aspecten van de grote Symfonie der Schepping, waardoor het goddelijk oer-type of Ideatie in eeuwigheid, „het voorbeeld in de berg”, tijdelijk geopenbaard wordt in de uiterlijke werelden. De Stem van God, die de ideatie uitdrukt, doet universa ontstaan uit de pre-kosmische ruimte, alles wat zij bevatten, en alles wat zij ooit zullen voortbrengen tot het einde van de Scheppingsdag. Dan komt de Nacht en alles zinkt weer terug in het Niets. Zoals ik reeds eerder heb aangehaald: „En zie! - de karavaan van schijn heeft weer het Niets bereikt, waaruit het voortkwam. - O, haast u dan!” De nacht valt weer over de grote Afgrond en er is stilte en duisternis, waar eens het Woord en het Licht zijn geweest. Opnieuw zal het Uur slaan. Weer zal uit het Absolute de Logos van een nieuw heelal zich openbaren, een reïncarnatie van zijn voorgangers. Hij zal het proces van schepping en evolutie opvoeren tot nog groter hoogten. Zoals gezegd wordt in *De Geheime Leer*, is deze geregelde, harmonische reeks zonder begrijpelijk begin of voorstelbaar einde.

Hoofdstuk III

VRAGEN EN ANTWOORDEN

VRAAG: Wilt u als het u belieft iets zeggen over het ontstaan van de stof?

Antwoord: De ruimte is onbegrensd, oneindig, tijdloos, eeuwig, niet-geschapen. Er is nooit een tijd geweest, dat ze niet bestond. Het is het Ene niet-geschapene, eeuwig bestaande - de universele ruimte. Dus is de stof, zoals wij die kennen, een tijdelijke verdichting en specialisatie van universele, oorspronkelijke, fundamentele en eeuwige substantie, de grenzeloze ruimte, de „moeder” van alles dat bestaat. Het heeft nooit een begin gehad en het zal nooit een einde hebben.

Vraag: Als alle dingen tegelijk bestaan, hoe kan er dan een begin zijn en een voortgaan?

Antwoord: Dat is één van de grote filosofische problemen. Ik zou met betrekking daarop een suggestie willen doen. Wanneer wij de openbaring bespreken, is het belangrijk - tenminste, dat vind ik voor mijzelf zo, en ik heb natuurlijk zeer veel over dit probleem nagedacht - om te beslissen vanuit welk gebied ge er over gaat denken. Wanneer ge verschillende gebieden door elkaar haalt, zult ge in de war raken. Wanneer ge gaat spreken op het gebied van het absolute, eeuwige en tijdloze,

spreek dan daarvan uit, en blij daarbij. Wanneer ge gaat spreken over eindige dingen, die aan tijd onderhevig zijn, waar duidelijk groei en verandering is, houdt u daar dan aan. Wanneer ge met een zuiver formeel verstand tracht aan beide tegelijk te denken, dan lijkt het mij, dat dit slechts verarring geeft.

Laat ons nu dit probleem eens een ogenblik ontleden, voor zover mijn beperkte vermogens dit toelaten. We hebben twee opvattingen, die met elkaar in strijd schijnen te zijn. De eerste is, dat alle dingen tegelijk in hun geheel bestaan. De tweede is, dat er een zeer duidelijk proces van „wording” plaats heeft. Welke van de twee is juist? Ze zijn beide juist. Wanneer we ons bewustzijn kunnen opheffen tot het *atmisch* bewustzijn en het *atmisch* gebied, dan beginnen we dat wat genoemd wordt „het eeuwige Nu” te betreden. Daar hebben we contact met de gedachte van de goddelijke Bouwmeester, die - natuurlijk ben ik hier bezig dit idee te verstoffelijken, en dus te beperken - bij de geraad van de Schepping in Zijn bewustzijn de volledige kiem van alles, dat was, is en ooit zijn zal, in één enkel volledig scheppingsmodel, dat niet verandert, vasthoudt. Dat is eeuwig. Dat alleen is werkelijk.

Laten we b.v. weer het tijdloze oer-type van de roos nemen. Wat zal dat zijn? Het zal het „wezen van de roos” zijn, de innerlijke essence en het goddelijke gedachtebeeld van de roos. Er zal bij inbegrepen zijn de eerste roos, die ooit heeft be-

staan en bloeide, de wildste van de wilde, niet-veredelde, stoffelijke projectie van Gods gedachtebeeld van de roos, doordrongen van de drang tot evolutie. De scheppende intelligenties en de natuurgeesten komen op het toneel en gaan aan het werk om de roos in openbaring steeds dichter en dichter bij de oorspronkelijke Ideatie te brengen.

Dan komt de mens als tuinbouwkundige en kweekt variaties, ontwikkelingen, kruisbestuivingen, nieuwe kleuren, latere soorten van de enkele tot de dubbele roos en zo verder. Veranderingen tengevolge van de jaargetijden hebben plaats. De prachtige vormen van stengels, takken, bladeren en knoppen verschijnen - de half-geopende knop en op het laatst de wijd geopende roos. Bijna alle kleuren van het spectrum en alle gemengde kleuren worden tentoongespreid en vele geuren met als ondertoon de geur van de roos. Deze evolutie gaat voort tot het einde van het wereldtijdperk en het einde van de keten en het schema. Gods Ideatie van wat de roos kan zijn, wordt uitgewerkt in tijd en ruimte en in deze werelden van vormen, terwijl ze steeds mooier wordt, schitterender van kleur, fijner van bouw, en steeds geuriger, tot eindelijk volmaaktheid bereikt wordt. Hoe ze dan zal zijn weet ik niet, maar ze zal onbegrijpelijk en adembenemend schoon zijn - de volmaakte roos. Dit is de gang van zaken uitgedrukt in tijd, waar een begin en dus een einde moet zijn.

Laten we nu eens omhoog reiken naar het goddelijk gedachtebeeld van de roos, het oertype, waarin

ook de eerste wilde roos begrepen is en elke trap van ontwikkeling, elke variatie, en uiteindelijk de volmaakte roos in de goddelijke gedachte, een enkele alles-omvattende ideatie, tijdloos, onveranderlijk, niet-evoluerend, volmaakt. Dit is een abstract beeld, alleen te begrijpen op het gebied van het abstract denken van de mens.

Laten we nu als ge wilt, ons bewustzijn weer naar beneden brengen in die werelden, waar het oertype geprojecteerd wordt als veranderende vormen door de hulp van aartsengelen, engelen en natuurgeesten. Hier heerst de tijd, veranderingen hebben plaats en er is een lang tijdperk voor nodig - aeonen - om uiteindelijk de volmaakte roos voort te brengen, die eens zal stralen en bloeien, en haar geur verspreiden om de aarde te verheerlijken.

Dit zijn twee onderscheiden bestaanswijzen, en ook bewustzijnstoestanden. Ten eerste is er de volkomen, tijdloze, goddelijke gedachte, die nooit verandert, niet evolueert, en waarin evolutie besloten ligt, maar niet voortgaat. Ten tweede is hier beneden in de wereld van vormen de tijd - de gevangen goddelijke gedachte, die slechts langzamerhand, voor ons beperkt gezicht, zijn volle uitdrukking vindt in levende vormen. Deze twee moeten van elkaar gescheiden gehouden worden.

Vraag: Zoudt ge iets willen zeggen over het doel van het bestaan?

Antwoord: Ook hier vind ik, dat het van belang is, vanuit welk gebied van bewustzijn ge gaat denken en spreken. Als ge gaat spreken over de

onsterfelijke Kiem en de wortelloze Wortel, dan is het bestaan op zichzelf voldoende en alles wat er is. Hier is geen gedachte aan een vooropgezet doel nodig. Er is alleen maar groeiende volheid - daar vandaan de naam *Brahmá*, van de sanskrietstam *Brih*, hetgeen betekent uitzetten, ademen, groeien en de juiste aard van alle dingen beschrijvend. In het hart van al het geopenbaarde is volgens de theosofie, eenvoudig het beginsel van spontane uitzetting de drijvende kracht, die maakt, dat zaden bevrucht worden, zich ontwikkelen en voortplanten. Dat is het ondoorgrondelijk en geheimzinnig proces, dat altijd door voortgaat, door de gehele natuur heen - beweging om zich uit te zetten, te groeien, zich voort te planten, te bezielen, te onderhouden en te vervolmaken. Ik denk niet, dat ge zoudt kunnen zeggen, dat deze inherente drang een „doel” is. De onpersoonlijke God heeft geen drijfveer in de menselijke betekenis van het woord. Van de zon kan men nauwelijks zeggen, dat zij schijnt met een bepaald doel. Zij bestaat uit energie, die zij natuurlijk uitstraalt. Groei is een eigenschap van leven en van alle natuurlijke dingen. Zij moeten zich uitzetten en groeien om te voldoen aan een inherent vermogen en een kracht in de gehele natuur. Ik wijs er hier weer op, dat we voorzichtig moeten zijn, wanneer we die betrekkelijk tijdloze opvatting naar beneden brengen in het menselijk leven, opdat de mensheid niet in de war gebracht zal worden, en zonder doel aan het dwaalen zal gaan, door haar te leren, dat het bestaan

geen doel heeft. Het bestaan is al moeilijk genoeg zoals het is; en als we beroofd worden van elk denkbeeld van een betekenis, die er achter ligt, en elk doel waarheen we gaan, dan zal er een onbeschrijfelijke warboel ontstaan. Aan de Bron is *Brahmá*, de drang tot expansie. Aan de omtrek is het regelmatig proces van evolutie en vooruitgang, en dit is het „doel” van het bestaan.

Vraag: Heeft er in de openbaring een spontane vorming van positief en negatief plaats?

Antwoord: Geen eindig wezen kan dunkt mij verstandelijk uitmaken, wat er plaats vindt binnen het Absolute. Het is een mysterie, verborgen achter de sluier der duisternis. Het Absolute ondergaat op de een of andere geheimzinnige manier, hoewel het absoluut blijft, en onveranderlijk, een omzetting van de gelijk-gepolariseerde toestand in rust, in de werkzame toestand, die tegengesteld gepolariseerd is. Uit een Monade ontstaat een Dyade. Hoe? Waarom? Wat is er de Oorzaak van? Alles wat we er van weten, al wat ik er van heb kunnen vinden, is dat cyclische beweging het Absolute verandert, hetgeen tot op zekere hoogte onzin is, een contradictio in terminis. Het „niet-gepolariseerde” wordt tegengesteld „gepolariseerd”. Positief en negatief bestaan. Dan begint de openbaring van de Logos en van het zonnestelsel. Hoe dit gebeurt is een evengroot mysterie als de voortplanting is, hier beneden in de stoffelijke wereld. De grootste geleerden, botanici, biologen, weten niet wat er in het gebeurt. Het is een mysterie hoe de gehele win-

ter door het stille zaad blijft slapen, hoewel het bevrucht is, totdat door het één of ander vreemd proces, in het juiste seizoen, volgens temperatuur en vochtigheidsgraad, een geheimzinnige verandering plaats heeft. Blijkbaar is de één of andere onnaspeurlijke Macht, de één of andere kracht er de oorzaak van, dat het zelfde in het zaad van een plant of een dier gebeurt, dat aangenomen wordt, dat het in het Absolute gebeurt, en dat, wanneer de tijd rijp is, wat wij noemen ontkiemen, uitlopen en groeien plaats vinden. Daar achter trachten te komen en zeggen wat het is, is echter voor mij onmogelijk gebleken. Evenmin heb ik iets in onze litteratuur gevonden, dat er inlichtingen over geeft, hoewel ik er naar gezocht heb. Hoe *Fohat* prijst uit het Absolute om de drijvende kracht te worden, kan ik niet zeggen.

Er is een gedachte bij mij opgekomen over het Absolute, en de zinsnede, die in de kosmogonie gebruikt wordt: „Duisternis was over het aanzicht van de Afgrond”. Er zijn aanwijzingen, zinnen en uitdrukkingen hier en daar, zoals in *De Geheime Leer*, dat de duisternis van *Mahapralaya* en van het Absolute alleen maar duisternis is *in zoverre als het denkvermogen van de mens kan vatten* en alleen in rust *in zoverre als het bewustzijn van de mens kan begrijpen*. Dat is alles, wat er gezegd wordt, maar het brengt ons aan het denken.

Zou het niet helemaal geen duisternis en rust kunnen zijn, maar licht, zo schitterend, en beweging, zo snel, dat ze buiten het menselijk waarnemings-

vermogen vallen, waarvoor ze zich dan voordoen als duisternis en onbewegelijkheid? Er zou wel eens een geluid kunnen zijn met een zo grote trillingsnelheid, dat het voor het menselijk mentaal gehoor slechts de afwezigheid van geluid, dus stilte is; en licht met een zo grote trillingssnelheid, dat het voor onze doffe menselijke ogen, zelfs die van de geest, slechts duisternis is.

Het Absolute is niet alleen rust, stilte, donkere nacht. Het heeft geen hoedanigheden, die voor de mens denkbaar zijn, maar het zou ook beweging, geluid en licht kunnen zijn, tot zulk een trillingsnelheid opgevoerd, dat ze niet waarneembaar zijn voor de mens, die daarom alleen het onbewegelijke, de stilte en de duisternis ziet. Het is zo iets als het kijken naar de propellers van een vliegtuig niet-waar? Wanneer ze niet draaien, zijn er twee of meer bladen duidelijk zichtbaar, begrensd. Dan begint de motor te werken, de bladen gaan wentelen, en al heel gauw zijn ze verdwenen. Ze worden een vlek, een schijf, als ge wilt, en tenslotte bij de grootste snelheid verdwijnen ze vrijwel in het niet. Ge kunt door het vlak waarin ze wentelen, heen zien. Welnu, ik ben geneigd te denken, dat de zeer verheven toestanden van goddelijk bestaan niet een vertraagd Leven zijn, maar een zeer versneld Leven. Dit is echter niet meer dan een veronderstelling, die ik geef in antwoord op deze vraag.

Vraag: Wat begrijpt gij ervan, wat de bedoeling van het Goddelijke is om zichzelf te verliezen in de stof om dan zichzelf langzaam terug te vinden door

evolutie? Ik heb als een mogelijke oplossing van dit probleem horen zeggen, dat, hoe groter de weerstand is, hoe groter de mogelijkheden voor het goddelijk Leven. Maar weerstand veroorzaakt lijden.

Antwoord: Dit is één van de diepzinnigste van alle filosofische vraagstukken. Ik heb er reeds over gesproken en ik zal opnieuw trachten enkele denkbeelden onder woorden te brengen, maar ik kan nu, al proberende en mijn mening voor een betere gevend, zeggen, dat als ge de vraag benaderen wilt over een betekenis achter, en een doel voor de Schepping, ge moet uitmaken vanuit welk gebied ge denkt en vraagt. Wanneer ge een doel wilt hebben, dan moet ge zeker een Persoon hebben, die dat doel begrijpt en vasthoudt. Dus moet ge in gedachten de lange weg afleggen van het in zichzelf bestaande Al tot het één of andere scheppend Wezen. Wij zullen dat zo meteen doen. Laten we eerst eens teruggaan en trachten onze geest op te heffen tot het Absolute, de in Zichzelf-bestaande, alomtegenwoordige, grenzeloze, tijdloze, oorzaakloze Oorzaak, de wortelloze Wortel. Ge kunt u daar geen enkel doel voorstellen. Wanneer ge dat wel zoudt kunnen, zoudt ge een hoedanigheid hebben, en dat zou in tegenspraak zijn met het Absolute. Dus er kan geen voor de mens begrijpelijk doel zijn daar in de Oorzaak zonder oorzaak en de Wortel zonder wortel. Het is nutteloos er één te zoeken. Er is geen Persoon, dus kan er geen persoonlijk doel zijn. Ge zoudt dit punt kunnen besrijden, maar dit is, zoals het mij toeschijnt.

Waarom heeft openbaring dan plaats? Niet omdat enig Persoon iets doet. Volgens de occulte filosofie scheidt God geen heelal. Ik weet, dat dit moeilijk is, en dat het de wortel van de exoterische godsdienst schijnt aan te tasten, met zijn persoonlijke godheden, maar het wordt telkens opnieuw door de grote Leraren verklaard, dat een zodanig Persoon niet bestaat. Daarginds is Niemand. Daar is niemand, die zo'n doel zou kunnen hebben. Er is alleen maar Macht, Leven en Wet. Nu zult ge kunnen zeggen: „Dat is atheïsme”. Neen, dat heeft niet, maar denk het eens door. Er is een uiterst onpersoonlijk, goddelijk Beginsel, en als ge er een naam aan geven wilt, moet ge eenvoudig zeggen: Leven of Wet, of Levenswet. Dat is de reden, waarom openbaring plaats heeft - het is de Wet, de onveranderlijke, onpersoonlijke Wet, waaraan niet te ontkomen is. Als resultaat van het bestaan en van deze Wet volgen rust en werkzaamheid elkaar op in eindeloze opvolging en vooruitgang. Niemand doet het; niemand begint het; het heeft nooit een begin gehad. Niemand eindigt het; het kan nooit een einde hebben. Afwisselende perioden kunnen beginnen en eindigen, maar het beginsel is tijdloos. Openbaring is niets anders dan de eeuwigheid, die zichtbaar gemaakt wordt in tijd en volgens de Wet. God is dus Wet; en als ge de beroemde Xde brief over „God” in *De Brieven van de Meesters aan A. P. Sinnett* leest, die ik elke studerende aanraad te lezen, dan zult ge daar het antwoord vinden van de Mahatma Koot Hoomi

op de vraag van Mr. A. O. Hume naar een goddelijk, geestelijk bestuurder buiten het heelal. De Meester zegt, dat er geen zodanig Wezen is, noch kan zijn. De hoogste *Chohán* vindt geen bewijs van de aanwezigheid van zo'n Wezen - alleen maar van de Wet. Wij behoeven ons echter niet verlaten of onverzorgd te voelen. Het leven is aangenaam en harmonieus, totdat de mens de harmonie verstoort en kwaad veroorzaakt, in zover als hij door zijn zelfzucht daarbij betrokken is. Welnu, dit is een abstract antwoord op de vraag. Nu kunnen we in gedachten afdalen en de vraag van twee kanten bezien - het doel, en nauw daarmee verbonden, het resultaat. Het zal ons helpen, als we doel en resultaat tezamen nemen, en op deze trap mogen we personaliseren. Wij stellen ons nu voor het bestaan van een verdichting of concentratie in een punt, een middelpunt, dat overal is, met een omtrek, die nergens is - van het Absolute als schepende Intelligentie. Deze opvatting van God is dichterbinnen ons bereik. Beschouw als zodanig, als ge wilt, de Logos van ons zonnestelsel, er voor wakende, dat ge niet onfilosofisch en ontheosofisch wordt door zo'n Wezen te verpersoonlijken en menselijk te maken. Wat we ook doen, we moeten God geen bepaalde vorm geven. Hij is alle vormen. Vergeet niet wat Shri Krishna zeide: „Dit gehele universum doordrongen hebbend met een deel van Mijzelf (daar is de vormloze Logos in vormen),

1) *Bhagavad Gita* X 42.

blijf Ik". 1) God is zowel boven als in het heelal, de immanente en de transcendente Logos. Hij staat in dezelfde betrekking tot Zijn universum, als de Monade staat tot de sterfelijke mens - transcendent boven, en toch door een straal, immanent binnen in. Wees daarom voorzichtig, dat ge zelfs het denkbeeld van een Zonnelogos, de Emanator, Behouder en Vervormer van alle werelden, en de geestelijke Vader van alle wezens, niet te veel als een vast omlijnd begrip ziet. Toch zou het misschien wel geoorloofd zijn, zover te gaan.

Veronderstel nu eens, dat we zouden trachten een doel te benaderen, in het denkvermogen van die Naamloze Éne. Ik vind meteen, dat die gedachte te verwerpen is, want daar is weer alleen de Wet. *Brahmá* ademt, en zich uitzetten, ademen, is de inherente Wet van het bestaan waaraan de Zonnelogos, als Eén die een ambt vervult, een tijdelijk, geconcentreerd punt is. De vraag naar een doel is zeer mooi beantwoord met de woorden: de Logos is liefde. Hij had iets en iemand nodig om lief te hebben en daarom openbaarde Hij zich naar buiten in het heelal en alles wat het omvat. Dat is één antwoord - God is Liefde, universele Liefde, en Hij schiep uit verlangen naar datgene, waarop Hij Zijn liefde zou kunnen uitstorten.

Een ander antwoord is vreugde, spontane vreugde in scheppende werkzaamheid en succes. We zouden misschien terecht als voorbeeld kunnen nemen de vreugde van een kunstenaar of handwerksman bij het tot standbrengen van een schepping en uit-

eindelijk tot zo'n hoogte, dat er sprake is van scheppingsexultatie, een zuivere paradijsvreugde. Dat is zeer zeker een resultaat, maar ik betwijfel of het een doel is in het goddelijk Denkvermogen. Want Hij, de grote *Yogi*, onpersoonlijk, onverstoort, onbewogen, is zeker verheven boven persoonlijke liefde, zowel als persoonlijke vreugde, zelfs in de hoogste vorm daarvan.

Wanneer we tenslotte het resultaat willen verbinden met een beweegreden en een doel, dan kunnen we misschien beginnen iets meer verstandelijke bevrediging te krijgen. Wanneer we verstandelijke bevrediging zoeken, zoals we doen wanneer we trachten antwoorden op vragen te vinden, moeten we voorzichtig zijn, en niet proberen te geloven, wat we graag zouden willen geloven. Inderdaad zijn we veiliger op het gebied van de onpersoonlijke, onveranderlijke Wet. We weten echter, dat het gevolg van openbaring is, dat hetgeen in kiem aanwezig was, werkzaam wordt en later tot volle uitdrukking komt. Het latente wordt zichtbaar of duidelijk en potent. De altijd in kiem aanwezige, maar nog niet naar buiten geopenbaarde krachten in de Monade gaan langzamerhand vrucht dragen gedurende de lange pelgrimstocht door de zeven ketens, met hun zeven rondten over zeven bollen, waarop zeven rassen zich ontwikkelen, door zeven onderrassen en beschavingen, en weer terug naar de Bron. Figuurlijk gesproken: dat, wat begon als een zaad, een eikel, is nu een volledig ontwikkelde volgroeide eikeboom, die op zijn beurt

weer miljoenen eikels heeft voortgebracht. In het geval van de mens is het gevolg, dat de onsterfelijke Kiem, zoals de Monade zeer juist genoemd wordt, geen zaden heeft voortgebracht, maar een God. Ik herhaal echter als besluit, dat dit het gevolg is van de werking van een cyclische Wet, eerder dan van enig wil-motief van de een of andere individuele Godheid, zoals ook het geval is bij het ontkiemen van zaden.

Vraag: Wilt ge iets zeggen over het kwaad en het lijden?

Antwoord: Mag ik weer de raad geven dat prachtige boek te lezen *De Brieven van de Meesters aan A. P. Sinnett*, waarin ge zult vinden, dat de Mahâtma Koot Hoomi deze problemen zeer volledig behandelt. In diezelfde Xde brief, waarnaar ik reeds eerder verwezen heb, bespreekt Hij ook het vraagstuk van kwaad en lijden. Heeft God ook leed, verwarring, chaos en pijn in het leven geroepen, of is dit noodzakelijk volgens de Wet? Bestaat het kwaad werkelijk als iets dat door God tot aanzijn is gebracht? Is er zo iets als een afgescheiden belichaming van het kwaad, dat wordt gepersonifieerd als Satan, een vijand van God, die bijna evenveel macht heeft, en voortdurend probeert de mensheid weg te lokken van trouw aan het goede, het ware en het schone? Dit zijn belangrijke vragen.

De Meester beantwoordt ze alle ontkenkend. Neen, het kwaad bestaat niet op zichzelf. Het bestaat alleen voor degene, die er aan onderworpen is, er het slachtoffer van wordt, en de Natuur

gehoorzaamt alleen aan de onpersoonlijke Wet. Van Eliphaz Levi is de zinsnede afkomstig: „De duivel is de schaduw van een mens, die hij ziet, wanneer hij met de rug naar het licht gekeerd staat.” Het verstand is de bron van alle kwaad in de mens en in het leven. Shakespeare zeide: „Niets is goed of kwaad, maar het denken maakt het zo.” Dat is waar, want het is niet mogelijk iets werkelijk goed of kwaad te noemen *per se*, hetzij in de natuur of in het algemene schema van alle dingen. De natuur gehoorzaamt alleen de onpersoonlijke Wet. Nu zullen we uit die abstracte hoogten van denken af dalen. Laten we ons eens voorstellen, dat we op een station zijn en dat we luisteren naar de gesprekken van de mensen om ons heen. Daar komen een dame en een heer het station binnen. De één klemt zich aan de arm van de ander vast, en er vloeien tranen. Zij zegt: „Ik haat stations, het zijn de wreedste dingen, die er bestaan. Zij veroorzaken al dit uit elkaar gaan en het verdriet van een scheiding. Dit wrede, akelige station en deze harteloze trein hier, voeren jou van mij weg.” Maar daar komen twee andere mensen met stralende gezichten uit het station. De éne zegt: „Zijn stations en treinen geen vriendelijke, prachtige dingen, ze hebben ons weer bij elkaar gebracht.” Natuurlijk hebben beide paren ongelijk. Een station is alleen maar een station, en een trein is een trein. Ze zijn „goed” of „kwaad” al naar het gebruik, dat de mens er van maakt, en de kijk, die de menselijke geest er op heeft. Inderdaad „Niets is of goed of

kwaad, maar het denken maakt het zo". (Ik haal dit uit het hoofd aan). Wij maken alle moeilijkheden voor onszelf volgens de *karmische* wet, omdat het ons ingeschapen is, dat wij vrij zijn. Lijden en kwaad zijn eenvoudig het gevolg van de wijze, waarop wij onze vrijheid en ons verstand gebruiken - anders niets. Wij maken ze beide zelf. We kunnen alleen volledig geopenbaarde goden worden, de kiem tot volle bloei brengend, wanneer we vrij gelaten worden. We zijn vrij binnen de grenzen van de *karmische* en numerieke Wet. In bepaalde perioden van onze evolutie is *manas*, het verstand - in het bijzonder het ontleedende, argumenterende, trotse, afgescheiden verstand, rijzende en heeft onze aandacht, en onvermijdelijk komt de afgescheiden eigenzinnigheid in ons te voorschijn. Deze is vrij om te handelen en stuurt de harmonie in de war, verstoort het evenwicht en de eeuwige geleidelijke vooruitgang in ons zelf en op ons gebied. Dan begint de grote stemmer te werken, alsof het heelal een harp was en wij, door ons disharmonisch gedrag, enkele snaren ontstemd hebben. De grote, eeuwige stemmende werkzaamheid, de machtige, onweerstaanbare kracht, waardoor het gehele universum in evenwicht, en in een harmonische toestand gehouden wordt, komt onmiddellijk in actie, en begint haar opnieuw te stemmen. Wij voelen dat proces van herstemming als pijn, maar wij hebben het zelf veroorzaakt, het is niet inherent aan de aard der dingen. Wij gebruiken eenvoudig de vrijheid, die God ons gegeven heeft,

de vrije wil waarmee wij begiftigd zijn en die onze bekroning is; want niemand kan met zekerheid zeggen, wat een mens onder bepaalde omstandigheden zal doen - zelfs een Adept niet.

Niemand kan altijd vooruit bepalen, wat een ander doen zal, want in hem heerst dat geheimzinnig beginsel, dat in de natuurkunde bekend is als indeterminisme, volgens welk beginsel een electron zich afwijkend kan gedragen, hoewel het atoom als geheel zal gehoorzamen aan de Wet. Daarom kan een mens plotseling geheel van koers veranderen, op onverwachte wijze handelen, onberekenbaar, door de menselijke vrijheid en zijn „indeterminisme”, omdat er geen uiterlijke morele heerser is, die hem krachtadig in bedwang houdt. Die vrijheid is 's mensen grootste glorie - in aanleg - en het zal zijn volle glorie zijn, wanneer ze volledig beheerst, en op de juiste wijze gebruikt wordt. Voorlopig, terwijl het lager *manas* nog groeiende is, overheerst nog steeds de afgescheidenheid. Herodes en Hitler zijn beide in ons aanwezig. De duivel leeft binnen in ons en wij maken voor onszelf alle kwaad en leed, dat ons overkomt. Dat is nooit van hogerhand ingesteld. Het kan zijn, dat door de hinderpalen, die we zo voor ons zelf maken, wij een groter kracht verkrijgen en, door ze te overwinnen, meerdere kennis, maar ik heb mijzelf er tot dusverre niet toe kunnen brengen, te geloven, dat lijden noodzakelijk is, om de mens zich ten volle te doen ontwikkelen. Zelfs dan, wordt het zo goed mogelijk gebruikt; het is uiteindelijk nuttig, of zoals een oud spreek-

woord zegt: „God schrijft recht op kromme lijnen.”

Vraag: We hebben zo juist gehoord van de cyclische wet, die de gehele schepping tot aanzijn brengt. Ik zou graag willen weten, wie of wat die cyclische wet schiep of in werking stelde.

Antwoord: Het antwoord, dat de *Mahâtmas* geven is „Niemand”. Het is eenvoudig de wet der dingen, de aard der dingen. De eeuwige vooruitgang volgens de cyclische wet treedt in werking overal waar het eindige wordt voortgebracht uit het Absolute. Zodra geopenbaard bestaan te voorschijn komt uit het Absolute, dan treden onmiddellijk de wet der kringlopen en getallen en die van het evenwicht in werking. Tijd, wet en vooruitgang komen in de plaats van de eeuwigheid. Dat is hetgeen de grote Leraren zeggen. Stoffelijk heeft, wanneer een zaad bevrucht is, onder bepaalde omstandigheden voortplanting en groei plaats volgens een onpersoonlijke wet.

Vraag: Is elke openbaring beter, om het zo uit te drukken, dan de voorafgaande, op dezelfde wijze als de opeenvolgende afdrukken van een ets steeds dichter komen bij het origineel van een kunstenaar?

Antwoord: Ja, *De Geheime Leer* zegt van wel. Ik heb hier een aanhaling daar over. Ten eerste leert *De Geheime Leer*: „De Eeuwigheid van het Universum als geheel, als een onbegrensd gebied; periodiek 'de speelplaats van talloze universa, die onophoudelijk zich openbaren en weer verdwijnen', die genoemd worden de 'zich openbarende

Sterren' en de Vonken der Eeuwigheid'. . . 'Het verschijnen en verdwijnen van werelden is als een regelmatig wisselen van eb en vloed'. Dit. . . is het absoluut universele van die wet van periodiciteit, van eb en vloed, dat de fysische wetenschap op alle gebieden der natuur heeft waargenomen en opgetekend. Een afwisseling als dag en nacht, leven en dood, slapen en waken, is een zo volkomen universeel feit, waarop geen uitzondering is, dat we daarin één van de absoluut fundamentele Wetten van het Universum moeten zien.”²⁾ Dat is een doel, als ge het zo wilt noemen, hoewel het in werkelijkheid een wet is.

Nu een meer rechtstreeks antwoord op uw vraag. *De Geheime Leer* leert ook de steeds voortgaande ontwikkeling van alle dingen, werelden zowel als atomen; en deze geweldige ontwikkeling heeft noch een begrijpelijk begin, noch een voorstelbaar einde. Er geldt een wet volgens welke alles wat zich openbaart, een „Zoon der Noodwendigheid” is. Ons zonnestelsel is niet meer dan één van een oneindig aantal zonnestelsels, die alle „Zonen der Noodwendigheid” zijn, omdat het schakels zijn in de grote kosmische keten van universa, elk staande tot zijn voorganger als gevolg en tot zijn opvolger als oorzaak.”³⁾ De bladeren aan de bomen in het voorjaar zijn nieuwe bladeren, maar geen nieuwe scheppingen. De aardse jaargetijden herhalen steeds opnieuw die stille voortplanting van zaden, bollen

²⁾ Adyar uitgave, Dl. I, bldz. 82.

³⁾ Ibid., Dl. I, bldz. 115.

en wortels. Elk zonnestelsel wordt afgesloten op het hoogste punt van zijn ontwikkeling, en zijn opvolger zet het proces voort op het punt, waar de voorganger geëindigd is. Dus de openbaring is geen cirkel. Wat is het dan? De evolutie is geen draaikolk, hoewel ze cyclisch is. Het is een voortdurend, regelmatig, spiraalvormig omhoog stijgen.

Hoofdstuk IV

DE SCHEPPENDE INTELLIGENTIES

WE zullen nu onze studie van het proces van openbaring en vorming van universa voortzetten vanaf het punt, dat we de vorige keer bereikt hebben, hoewel ik eerst terug zal gaan tot enkele eerste beginselen; ik zal de draden weer opnemen en het onderwerp van de Logos of het scheppend „Woord” wat meer in onderdelen behandelen, binnen de grenzen van mijn zeer beperkte kennis. Dan zullen we het werk van die engelenscharen bestuderen, die in het bijzonder betrokken zijn bij het bouwen van de vormen, met inbegrip van dat van de natuurgeesten zelf. Dit zal ons voeren naar die wonderlijk mooie dans der schepping, die zij voortdurend uitvoeren, dansende op de grote Symfonie der Schepping, die de goddelijke Musicus eeuwigdurend in zichzelf ontvangt, en onophoudelijk uitvoert.

Er wordt ons geleerd, dat het proces van openbaring en van het bouwen van vormen, in werking gesteld, in stand gehouden en geleid wordt door het eeuwigdurend uitgesproken „Woord”. We moeten hier op geen enkele wijze denken aan een menselijke stem, of aan een mens, die spreekt, maar meer aan een vormen-opbouwende geestelijke

energie van de soort of hoedanigheid van geluid. De uitgezonden grote Adem, die „God” uitademt, doet alle dingen ontstaan. Aan het einde van een tijdperk van werkzaamheid ademt Hij in, en trekt alle dingen terug in die Bron waaruit ze voortgekomen zijn. Dit uit- en inademen van de Adem God's, de Adem des Levens of de Adem des Hemels, gaat onophoudelijk door, zonder begrijpelijk begin en zonder voorstelbaar einde. Wanneer de grote Adem zo wordt uitgezonden, en de scheppingsideatie doet weerklinken als muziek, worden trillingen opgewekt in de oerstof, de Ruimte, de grote Afgrond. Onder de inwerking van de zingende Adem God's wordt de Ruimte zelf klankvoortbrengend, en wordt dan *Akasa* genoemd. Deze is op zijn beurt in staat hoorbare energie uit te zenden, en deze brengt, opnieuw uitgezonden als een echo in de lagere werelden, vormen in de natuur voort, volgens de goddelijke gedachte. Dus de uitgezonden scheppende energie is de Adem God's en is van de orde van geluid. In het Hinduïsme is het *Vách*, de Stem, de scheppende kracht van de werkzame, geopenbaarde *Brahmá*, de Logos of het „Woord”. *Vách*, de Stem, is God in werkzaamheid. Achter God in werkzaamheid staat God, de ontvangende Macht, God, de bron van de scheppende Logos of het „Woord”.

Wat is nu dit „Woord”? Laten we trachten door overpeinzing er iets van te begrijpen. Het moet zeker tweevoudig zijn - ziel, of innerlijke essence en energie, en lichaam. De Ziel is de goddelijke

Gedachte en het lichaam is de trilling van het geluid. Dat geldt voor elk woord. Altijd wanneer wij spreken, is er een tweevoudigheid, de gedachte, die uitgedrukt wordt, en de klank, die de trilling overbrengt door de lucht, als het ware, ziel en lichaam. Wanneer men spreken of zingen helderziend waarneemt, dan ziet men in astrale en mentale stof, dat elk woord of elke noot een vorm voortbrengt en die vorm drukt het woord of de noot in het lied uit. De vorm zal b.v. gekleurd zijn naar de noot of toonhoogte. Ze zal bolvormig of langwerpig zijn, en klein, middelmatig of groot, naar de tijdsduur, waarin de toon gezongen wordt en ze zal sterk uitzetten bij langaangehouden noten. Wanneer er voortdurend gesproken of gezongen wordt, worden de noten aan elkaar geschakeld, tot wat ik voor mijzelf een lint van klank noem. Het is interessant om deze klank gade te slaan, die natuurlijk uitgaat van de mond en zich slingert om de vorm, die gemaakt wordt door het accompagnement. Wanneer b.v. een orkest of een orgel de begeleiding speelt en er een vocale of instrumentale solo is, vermengen de twee zich, en ge kunt het lint van klank, voortgebracht door de solist, zich zien slingeren in en om de vloeiende vormen, die door de begeleiding gemaakt worden.

Waarschijnlijk gebeurt iets dergelijks op een universele schaal als de Logos, als goddelijke Musicus, Zijn glorievolle zang ontvangt en weer uitzendt. Hij begint hiermee, zoals ge u zult herinneren, bij de dageraad der Schepping; want we heb-

ben gezien, dat zonnestelsels, gehoorzamen aan de universele cyclische wet, voortdurend te voorschijn komen, in duisternis verdwijnen, en weer opnieuw verschijnen. Elke nieuwe emanatie zet het evolutieproces voort vanaf het punt, dat aan het einde van de voorafgaande periode bereikt was, en deze perioden van verduistering en openbaring worden in de kosmogonie respectievelijk Nacht en Dag genoemd, of in het Sanskriet *Pralaya*, Nacht en *Manvantara*, Dag. Op een gegeven ogenblik loopt dan de „Dag” ten einde en de „Avond” nadert. Het leven en het licht binnen de vorm wordt teruggetrokken en de „Stem” wordt zachter, verder verwijderd, en doet alleen de hogere geestelijke gebieden aan, totdat op het laatst alles weer is teruggetrokken in de duisternis en de „Nacht”. Dan, wanneer er opnieuw licht is, en de „Dag” begint, „spreekt” de Logos opnieuw, en door de kracht van Zijn „Woord” brengt Hij alle dingen voort, een nieuwe kringloop van openbaring begint met het proces van uitgaan en weer terugkeren.

Daarom wordt de Logos voorgesteld en genoemd als een „Stem”, die de eerste uitdrukking is van het „motief” van het nieuwe heelal. Dit zal alle resultaten van voorafgaande universa in zich omvatten tot het laatste ogenblik van het voorafgaande zonnestelsel toe, maar daar zal aan toegevoegd zijn de goddelijke gedachte van alles, dat volgen zal, en dat in zijn opvolger tot stand gebracht moet worden.

Een „Stem”, de eerste uitdrukking van de „grond-

toon” van het nieuwe heelal wordt „gehoord” of beantwoord door de maagdelijke stof, en langzamerhand verschijnen de verschillende gebieden der natuur, met hun vormen en bewoners. In deze vormen stort de Logos voortdurend Zijn Leven, opdat zij mogen blijven bestaan. Deze voortdurende uitstorting wordt genoemd Zijn onophoudelijke offering, Zijn altijddurende offergave, de eeuwige overgave van Zijn Leven op het Kruis van Stof, met zijn vier windstreken.

Het universele „Woord” openbaart zich, wanneer het uitgesproken wordt, als myriaden accorden, elk accord een samenhangende, op zichzelf bestaande klank, die zich zowel als kracht en als licht manifesteert. Het „Woord” kan niet alleen gehoord worden met het geestelijk oor, maar het kan gezien worden als licht, en gevoeld als kracht. Elk accord doet zich voor als een betrekkelijk onveranderlijke, abstracte vorm, een oer-type, een goddelijke ideatie, op het oorzakelijk gebied van elk van de planeten. Deze oer-typen zenden op hun beurt hun „Woord” uit, waardoor zij de oorspronkelijke „Woordkracht” neerzenden (alleen in diagramvorm bekeken) in de werelden van vormen - de lager mentale, astrale, etherische en stoffelijke werelden.

Het oer-type is daarom geen statisch model, dat door de engelen en natuurgeesten wordt nagemaakt. Integendeel, het is zelf een dynamisch middelpunt van de oorspronkelijke Woordkracht, die als een echo het „Woord” opnieuw doet weerklinken op de dichtere gebieden. Er ontstaat daar-

in een magnetisch veld waarin stof wordt getrokken, en met de hulp van de orde der Bouwers onder de goden, wordt de stof gekneed tot levende vormen. Deze vormen belevendigd door het uitgestorte goddelijk leven, worden de verblijfplaats van Wezens - de Monaden - op elke trap van goddelijke openbaring, als mineraal, plant, dier, mens, bovenmens en engel. Als gevolg van de ondervinding, opgedaan in vormen, ontplooiën deze wezens, ook geholpen door een andere orde van goden, „Zij, die doen ontwaken”, langzamerhand hun ingeboren vermogens en krachten, tot de vastgestelde graad van ontwikkeling voor hen en voor de vorm is bereikt. Zo kunnen de goden, de engelenscharen, opgevat worden als bouwers van vormen en als opwekkers, of helpers bij het proces van de evolutie van het bewustzijn. Dat is een gedeeltelijke omschrijving van de taak en de werkzaamheid van deze twee orden van engelenscharen.

De eerste vormen zullen natuurlijk nog onbeholpen zijn. De stof, en vooral die van de etherische en stoffelijke wereld, reageert langzaam op de vormgevende energie, ze heeft de eigenschap van traagheid en biedt weerstand. Als gevolg daarvan is het primitieve in alle dingen onbeholpen. De goden zijn echter onafgebroken aan het werk, en de grote Handwerksman doet steeds Zijn vormgevend „Woord” weerklinken, en deze twee scheppende Machten tezamen vervolmaken, polijsten en verfraaien langzamerhand de zich ontwikkelende vormen, totdat zij dichter en dichter naderen tot het

„Model in de Berg”, de goddelijke Ideatie, het Oer-type in het Denkvermogen van God. Dan, zoals ik reeds eerder gezegd heb, wanneer de norm van betrekkelijke volmaaktheid door alle wezens bereikt is, en gehoorzaam aan de wet der kringlopen, de tijdgrens voor de openbaring bereikt is, dan wordt het gehele zonnestelsel teruggetrokken in een uitgekristalliseerde, subjectieve toestand. Zoals gezegd wordt, heeft Omar Khayyam geschreven: „De sterren gaan onder en zie, de karavaan van schijn bereikt het niets, waaruit zij is voortgekomen.” Het zonnestelsel blijft in deze toestand, totdat het onder dezelfde cyclische wet, opnieuw verschijnt en het proces van ontwikkeling of opklimming wordt voortgezet vanaf het punt, dat aan het einde van de voorafgaande periode van objectieve openbaring bereikt was.

Deze prachtige opvatting van een altijddurende, eeuwige opklimming en vooruitgang tot steeds hogere toestanden van bestaan, is een van die wonderschone leringen, die de theosofie haar bestudeerders geeft. De eerste van de drie grote Waarheden ¹⁾, die in de theosofische literatuur onderwezen worden, vertelt ons, dat de toekomst van de ziel des mensen is de toekomst van iets, waarvan de groei en de pracht onbegrensd zijn, en dat alle pracht en glorie van de natuur en van de mens daaraan van het begin af inherent zijn. De afwisseling van „Nacht” en „Dag” bracht in steeds groter schoonheid en glorie, datgene tot uitdruk-

1) De Idylle van de Witte Lotus - Mabel Collins.

king, dat altijd heeft bestaan in de Monade. De occulte filosofie ziet dit proces als oneindig voortgaande, daar er geen grens is aan de mogelijkheden tot evolutie. Dit is, zover ik het begrijp, één van de leringen der Theosofie.

Nu komen we aan een uiteenzetting van een persoonlijk gezichtspunt, en ik erken, dat er wanneer een abstract begrip, hetwelk een voortdurend doorgaand proces is, een altijd-door stromende kracht of een blijvend model, omschreven wordt door een beperkt, eindig verstand, vergissingen of tenminste begrenzungen kunnen voorkomen. Denk er daarom alstublieft aan, dat van nu af aan het alleen maar een medestuderende is, die zijn denkbeelden met u deelt; één die getracht heeft, de buitenste sluier van het kleed der natuur te doorboren, enkele van de geheimen van het leven te zien en de mysterieuze wetten en processen te ontdekken, volgens welke het Leven wordt uitgedrukt in vorm. Want ik heb lange tijd getracht het scheppend „Woord” te horen, en als dat zou kunnen de hiërarchieën van bouwende engelen gade te slaan en te beschrijven, en de kleine natuurgeesten waar te nemen bij hun dans en spel, dat een uitdrukking is van het scheppend „Woord”.

Aan de bron is deze energie van het „Woord” ontzaggeijk groot en uit een bepaald gezichtspunt beschouwd, voor zover als ik kan uitmaken, doet het gehele ras van de goden enigszins dienst als een elektrische transformator. Zij „verlagen” het voltage. Vanaf de zonne-aartsengelen tot de planeet-

engelen toe, dienen zij enigszins als rheostaat of weerstand in het engelenrijk, die de machtige scheppingskracht omzetten. Zij schijnen in zichzelf de oorspronkelijke scheppingsenergie te ontvangen, en als het ware door weerstand tegen de stroom, het voltage ervan te verminderen, te vertragen. Inderdaad brengt elke openbaring een vertraging van energie met zich, evenals bij de mens handeling en spraak een vertraging van de gedachte meebrengt.

Van de Zonnegoden gaat de Woord-kracht door hun mindere broeders, rang na rang, totdat de kracht de stoffelijke wereld bereikt. Daar vormt het „Woord”, met de hulp van de natuurgeesten, de stof tot vormen, zoals die door het scheppend denkvermogen zijn vastgesteld. De orde van goden, die zo de Logos helpen in dit proces van het voortbrengen van evoluerende vormen door het uitspreken van het „Woord”, wordt soms genoemd de „Bouwers”. De leden van de hogere rangen van deze orde, die blijkbaar overeenkomen met die *devas*, die in het Hinduïsme de *Gandharvas* genoemd worden, de engelen van de muziek, de goden van het lied, zijn bewust van het goddelijk Plan. Zij kennen het goddelijk Oer-type. Ze horen het goddelijk Lied rechtstreeks en zenden het weer uit, in rang na rang, in hiërarchische volgorde, totdat de kracht omgezet is tot een zo laag voltage, dat ze bouwen zal in plaats van vernietigen, zoals zeer wel mogelijk zou zijn bij de onbelemmerde kracht.

Hoe volbrengen de grotere en mindere goden nu

deze taak? Hoe werken zij? Hiervoor heb ik een suggestie ter overweging. Door zichzelf te verenigen met de neerdalende ²⁾ „Woord-kracht”, vooral met die krachtstromen, die trillen met een snelheid, die overeenkomt met die van hun eigen aard, vermenigvuldigen en vermeerderen zij het vormgevend vermogen daarvan. Laten we b.v. eens het goddelijk gedachtebeeld van de opaal nemen en ons voorstellen, dat de „Woord-kracht” van opaal neerdaalt door de verschillende gebieden, trillend met de frequentie van opaal. Ze zal inwerken op het mentaal-astraal en etherisch gebied en de moleculaire verbinding en kristallijne structuur doen ontstaan en doen groeien, die hierbeneden in de stoffelijke wereld de „opaal” voortbrengen. De stof biedt echter een geweldige weerstand en het proces gaat zeer langzaam. De eerste vorm is ruw, maar er zijn orden van bouwende engelen, die trillen met de frequentie van God's gedachte en lied van de opaal — als ge wilt „opalen”-onder de engelen. Zij horen deze trillende energie; het is de roepstem van hun eigen aard. Ze worden getrokken in de „neerdalende” (alleen in diagramvorm) stroom, worden er één mee, delen hun eigen zelfbewuste opaalachtige kenmerken er aan mede, zodat hier beneden de vormgevende kracht wordt vermeerderd of versterkt; want binnen de orde van de Bouwers zijn hiërarchieën, die zelf zowel als geheel, als ook als individu, de openbaring zijn

²⁾ Alleen in de zin van een diagram. Alles gebeurt van binnen naar buiten.

in het engelenrijk van die accoorden in het schepend „Woord”, waarvan het Oer-type en de vormen uitdrukkingen zijn. Men zou zich hen kunnen voorstellen als opalen onder de engelen!

Blijkbaar is God's schepping tweevoudig, n.l. het scheppen van engelen volgens het „Woord”, en de schepping van vormen, eveneens volgens het „Woord”. Deze twee verenigen zich wanneer de Wil-gedachte-geluid-kracht of het „Woord” neerdaalt en de aanwezigheid van de scheppende hiërarchieën van Bouwers verhoogt het vermogen van het „Woord” om de vorm te bouwen. Hoe eenvoudig klinkt dat eigenlijk. Hoe goddelijk, wonderbaarlijk en volmaakt is het scheppingsproces. Deze gelijkheid van trilling trekt een bepaalde hiërarchie van engelen naar het betreffende veld van werkzaamheid als bouwers van de vormen in de vier natuurrijken. Goud, om eens een ander voorbeeld te geven, kan beschouwd worden als het stoffelijk resultaat van scheppende energie, trillende met een snelheid, waarbij goud zich openbaart als kracht. Nu wordt goud, evenals elke andere stof, in het schepend „Woord” voorgesteld als een accoord, dat een uitdrukking in klank is van de goddelijke Ideatie van goud, „het wezen van goud”. Deze „woord-kracht” of dit lied of accoord van goud wordt uitgezonden vanuit de geestelijke Bron. Het werkt in op de maagdelijke stof en door een proces, zoals ik beschreven heb, brengt het die stof tenslotte zover, dat ze fysiek de typische moleculaire structuur en kristallijne vorm aanneemt van goud.

Het is waar, het zou dit uiteindelijk in de loop der tijden uit zichzelf kunnen bereiken, want de „woord-kracht” is almachtig, maar het „Woord” wordt bij dit werk geholpen en het tijdsverloop bekort; want het proces van het bouwen verloopt niet geheel automatisch.

Zoals ik gezegd heb, is er een hiërarchie van goden, waarvan het accoord van hun eigen aard gelijk is aan dat accoord in het „Woord”, dat goud vertegenwoordigt, en deze orde van engelen kan men zich voorstellen als de goddelijke Ideatie en geestelijke essence van goud in de vorm van engelen. Het zijn prachtige wezens, hun gehele lichtende aura glinstert van vonken en flitsen van de levens-essence van goud, zij openbaren de goud-gedachte in een orde van levende wezens, de goud-engelen.

Leden van deze hiërarchie worden door de gelijkheid van trillingssnelheid getrokken in de stromen van goud-kracht, die voortdurend neerdalen vanuit de Bron der schepping in de stoffelijke wereld. Zoals ik reeds meer dan eens gezegd heb, - excuseer de herhaling - dalen de krachten niet werkelijk naar beneden, maar stralen uit vanuit een middelpunt, daar vandaan het woord *Brahmā* van *Brih* (Sanskriet) - uitzetten en groeien. Wat is nu het resultaat van deze vereniging van goden van het goud met de „woord-kracht” van goud? Ik heb geopperd, dat de tegenwoordigheid van goden van het goud de samenstellende trillingen versterkt, en daardoor wordt van binnen uit het vormgevend vermogen van de „woord-kracht” vergroot. Dit is,

voor zover mijn zeer beperkt begrip reikt, een deel van het werk van de goden van het goud, evenals van alle goden van de orde van de Bouwers, n.l. het helpen bij het proces van het voortbrengen van fysieke stof en van vormen volgens het Oer-type of de goddelijke Ideatie.

Laten we nu eens nagaan het werk van de feeën, de bouwers van vormen, de Sephiroths in miniatuur, die in de toekomst bouwende engelen zullen zijn. De uiteindelijke bouwers van stoffelijke vormen zijn leden van bepaalde orden van natuurgeesten, hoofdzakelijk, denk ik, behorende tot het element aarde - gnomen en aardmannetjes, zoals ze genoemd worden - geholpen door die van de lucht - feeën en sylphen. Gnomen schijnen verband te houden met minerale vormen, feeën en hun leiders met plantaardige vormen. Onbewust helpen zij de grote Ontwerper, de universele Gedachte, door te „spelen” in de geometrische krachtvelden, die ontstaan zijn door de inwerking van scheppende energie zoals geluid op weerklankgevende stof. Langs die krachtlijnen bestaat voor natuurgeesten een soort van opwekkende elektrische energie, waardoor zij worden aangetrokken. Zij rennen en spelen heen en weer langs en over de lijnen in kringen, cirkels en slingers als dansers, en voelen zich belevendigd en in vervoering gebracht door deze vereniging met de scheppende „Woord-kracht”. Laten we dit denkbeeld nu eens nauwkeuriger bezien. Het vestigen van krachtvelden in verschillende geometrische patronen heeft oor-

spronkelijk niet in dichte stof plaats, maar in de ether, die zowel de gietvorm als de matrijs van alle vormen is, de baarmoeder der Natuur. Natuurgeesten ondervinden vreugde, zoals ik zo juist heb gezegd, van het bewegen, springen, rennen, dansen en vliegen in de krachtvelden en langs de krachtlijnen in die velden. Deze beweging van de feeën verscherpt de lijnen in de ether, legt ze vast, zoals men doet door met een potlood steeds weer langs de lijnen van een diagram te gaan. Dat is, zo scheen het mij toe, hetgeen zij doen, al weten zij het niet. Toen ik pas begon ze waar te nemen en na te denken over hun spel, en probeerde uit te vinden waar het om ging, heb ik hen gevraagd wat hun bedoeling was, maar ze konden mij dat niet zeggen. Zij wisten het niet. Alles wat ze wisten, of liever gezegd, voelden, was dat ze gelukkig waren in een opwindende stroom van vreugde, (die God was) en dat ze dansten en vlogen langs de krachtlijnen waar de vreugde-brengende kracht het grootst was. Sommige van hen namen ook de uitgezonden scheppende energie en vitaliteit in zich op voor zover zij die konden bevatten, en lieten die dan weer los in een soort bliksemachtige uitbarsting, en maakten daardoor de stof meer ontvankelijk voor het bezielende Leven en de „Woord-kracht”. Dit is een deel van het grote werk, maar voor hen is het allemaal een groot vermaak, een spontaan spel, een stijgende vervoering. Dat was alles wat zij er van wisten, ontdekte ik.

Laat me nu eens trachten zulke ervaringen nader

met u te delen. Wanneer ge helderziend vermogen zoudt hebben, en ge zat in, laten we zeggen, een klaverveld, bezig te trachten de bouwers van de vorm van de klaver - wortel-stengel-blad-bloem en zaad - gade te slaan bij hun werk, dan zoudt ge zo nu en dan vanaf een zekere afstand, boven de bomen misschien, een hele wolk van feeën zien aankomen. Ze zouden neerdalen in het veld, individuele vormen aannemen en zich opstellen in een cirkel, met hun koningin of leidster in het midden. Meestal is dat een verrukkelijk mooi wezentje, doorzichtig, bijna helemaal geen vorm, maar met fijnbesneden gelaatstrekken, en ogen die zeer helder en levendig zijn. Misschien draagt ze een staf met een lichtende vonk aan het einde - een symbool van haar wil. Ge zoudt muziek kunnen horen - een eigenaardig tingelend geluid - en de bouwende feeën beginnen te weven en te dansen en spelen langs de krachtlijnen, die klaver doen ontstaan, totdat zij vormen bouwen in etherische en astrale stof - vormen van het klaverblad en de bloem. Dan stijgen zij weer op en verdwijnen, om onbewust ergens anders de Logos te gaan helpen bij het bouwen van vormen door hun dansen en spelen.

Daar alle elementen bij elkaar komen op het stoffelijk gebied, helpen op deze wijze alle natuurgeesten van de vier elementen aan de openbaring van de natuur, onder leiding van hun aanvoerders, de engelscharen. Zo wordt in het Hindoeïsme gezegd, dat de gehele natuur - planten, bloemen, meren, watervallen, bergen en vlakten - niets an-

ders is dan de aura van de goden, die zichtbaar gemaakt is. Dit is een mooi en niet geheel onjuist denkbeeld. De kleine werklieden zijn overal en onophoudelijk aan het werk, hetgeen voor hen een spel is, en geen vorm, hoe klein ook, ontstaat zonder de hulp van een bouwer van vormen. In geen van deze natuurgeesten kan echter ooit een gedachte aan het zelf opkomen. Individualiteit is hen niet aangeboren. Innerlijk bewogen door de werking van de universele Gedachte, hun Moederbron, zijn ze bezig met een gedachte-vrij, spontaan spel binnen de stromen van scheppende energie, die door hen heen en om hen heen stromen in hun ijl element.

Om nu onze studie tot dusverre samen te vatten: de scheppende Ideatie wordt ontvangen en uitgedrukt als muziek. Deze brengt vormen voort in de stof, waar de feeën dansen op de goddelijke Symfonie der Schepping - een landelijke Symfonie, - denk ik altijd - en als gevolg daarvan verschijnen langzamerhand de vormen der natuur.

Hoofdstuk V

VRAGEN EN ANTWOORDEN

VRAAG: Wilt u de Drieëenheid - *Brahma, Vishnu* en *Shiva* verklaren?

Antwoord: Afgezien van enkele aantekeningen voor studie, voelt men zich eigenlijk niet bevoegd om over deze grote beginselen te spreken, maar wanneer we denken aan de scheppende Godheid, niet als drie Personen, niet als drie Wezens met verschillende namen, maar alleen als aanzichten van één Wezen, dan ziet men misschien een mogelijke verklaring van de Drieëenheid.

In de allereerste plaats, moeten er altijd drie zijn, wanneer er sprake is van openbaring. Niets kan gebeuren zonder een drieëenheid. Ge moet hebben een schepper, datgene dat geschapen wordt, en de scheppingsdaad - dat is in werkelijkheid de drieëenheid. Of ge kunt hebben, de denker, datgene waaraan gedacht wordt en het eigenlijke denken zelf; of het zelf, het niet-zelf en hun onderlinge betrekking. Dat is de grond-gedachte, een noodwendigheid, als het ware, achter de drieëenheid. Het woord „noodwendigheid” zou hier een hulp kunnen zijn. In *De Geheime Leer* worden alle zonnestelsels „Zonen van Noodwendigheid” genoemd. Dit is juist, want wanneer eenmaal het

proces van emanatie begonnen is, nemen de inherente beginselen van eeuwigdurende uitzetting, cyclische uitgang en terugkeer gedurende een *Manvantara*, en rust gedurende *Pralaya*, dynamische harmonie en getal volledig de leiding. Zelfs de Logoi Zelf gehoorzamen aan dit fundamentele natuurlijke proces. Deze waarheid wordt zeer mooi uitgedrukt in de Egyptische religieuze kunst. Daar zult ge de Schepper - Amen - zien in verschillende vormen. In één vorm wordt Hij afgebeeld als *Ptah*, gezeten op een kubus. Voor Hem staat de draai-schijf van een pottenbakker, en op die schijf wordt een ei gevormd tussen Zijn handen. In de Egyptische kosmogonie is *Ptah* de Bouwmeester van het Heelal. Met één voet houdt Hij het wiel in beweging, hetgeen het begin van de cycli symboliseert. Door het uitspreken van het „Woord”, of het uitstorten van scheppingskracht, wordt de gedachtevorm of het ei van het heelal opgebouwd. Dit is de kiem, waaruit Hij een heelal doet ontstaan en vervolmaakt.

Op een andere mooie afbeelding wordt hetzelfde denkbeeld uitgedrukt. *Ptah* wordt afgebeeld, terwijl Hij een man en een vrouw maakt op de draai-schijf. Hij wordt hier beschouwd als God, de grote Pottenbakker, die uit de klei van *Mulaparakriti*, de maagdelijke stof, zowel universa als mensen vormt.

Wie wordt in de Egyptische kunst, die betrekking heeft op de kosmogonie, altijd afgebeeld achter *Ptah*? Dat is Tehuti, de geschiedschrijver en optekenaar onder de Goden. Ge zult hem daar staande

aantreffen met de ibis-kop, met zijn papyrus palmblad om op te schrijven, het stilet in de andere hand, en hij tekent alle tijden, cycli en wetten op, en brengt verslag uit van de resultaten, die ze opleveren. Hij staat achter de scheppende Logos, daarmee aangevende, dat gehoorzaamheid aan de wet der kringlopen een werkelijke noodzakelijkheid is, zelfs voor de Schepper van die Wet.

In deze zin dus, is *Brahma* de Bron van schepende energie, *Vishnu* is de Bron van de uitgestorte levenskracht, waardoor vormen worden gevoed en onderhouden en *Shiva* is de handwerksman, de kunstenaar, degene, die vervolmaakt en vervormt, die het werkstuk afmaakt en polijst. Het zijn niet zozeer drie personen, zelfs geen dualiteit van mannelijk en vrouwelijk, als wel de tweevoudige en drievoudige functie van één goddelijke Macht. In de Thebaanse drieëenheid worden ze genoemd: Amon, Khonsu en Mut.

De Egyptenaren stellen de scheppende Godheid ook voor als een scarabee. Zoals ge weet werd de scarabee door hen vergoddelijkt. Waarom? Waarom werd er zoveel werk gemaakt van zo'n bescheiden kever? Wel, laat ons de levensgewoonten ervan eens nagaan en zien hoe treffend deze kever het scheppingsdrama weergeeft, en hoe juist deze symboliek is. Het woord voor scarabee in de oude taal der hiërogllyphen was „Khepera”, een vorm van de zonnegod, waarin de klinkers aangenomen zijn, daar ze niet er bij geschreven worden. Het woord betekent eigenlijk „hij, die rolt”. Waarom nu deze

keuze uit de natuur? De vrouwelijke scarabee legt een ei en rolt het in een bal klei, waarin zich wat afval bevindt. Met haar achterpoten rolt ze dan dit kleiballetje, met een bevruchte ei of de kiem er binnen in, in een kuiltje in het zand. Daar laat ze het achter en de warmte van de zon maakt, dat de larve uitkomt. In het balletje klei en afval is het juiste voedsel te vinden, dus de larve wordt gevoed door datgene waarmee hij omgeven is, en dat daar door zijn moeder is aangebracht. Hij eet zich door de bal heen, en tegen de tijd, dat de larve de buitenkant bereikt heeft, is hij veranderd in een kever, en spreidt hij zijn vleugels uit in het zonlicht.

Hoe volmaakt is hier de symboliek, hoe juist en hoe wondervol! Wat is de Logos anders dan een scarabee - Hij, die rolt, die symbolisch de cycli in beweging brengt, weer volgens de wetten der natuur, die (het derde Aanzicht) het veld van evolutie gereed maakt, waaruit ervaring wordt opgedaan voor de ontwikkeling van de ziel. Symbolisch wordt de ziel, als kiem met zijn onontwikkelde krachten, gewikkeld in een bal van voedsel. De zon doet de kiem uitkomen en er treedt een reproductie van de moeder-scarabee naar buiten om zijn taak op te nemen in de natuur. Zo wordt de kringloop herhaald. Daarom was bij de Egyptenaren de scarabee het symbool van de scheppende Logos, die de cycli van elke wederopstanding in beweging brengt en dus van reïncarnatie, want alles wel beschouwd zijn de kleinere kringlopen van menselijke reïncarnaties eenvoudig het rollen van de grote bal, die

de kiem bevat van toekomstige goddelijke macht. Zo worden op al deze verschillende wijzen in de kosmogonieën van de wereld en in elk pantheon over de gehele wereld, natuurwetten en het natuurlijk ontwikkelingsproces voorgesteld. Deze personificaties hebben geen werkelijk bestaan; ze zijn alle bestemd voor de massa, om onze zwakke geest, beperkt tot het eindige, te helpen omhoog te reiken naar het Oneindige.

De Egyptenaren hebben nog een andere min of meer gemakkelijke allegorie, waarvan ik hoop, dat ze u niet oneerbiedig zal klinken. Evenals bij de Hindus de scheppende Moeder, de scheppende Godheid in zijn moederlijk aspect, gesymboliseerd werd door een watervogel, de zwaan, *Hamsa* binnen de beperking van tijd, en *Para-Hamsa* in de eeuwigheid, zo hadden ook de Egyptenaren een scheppende vogel. Zij kozen de gans - weer een watervogel, zoals ge ziet - in overeenstemming met de opvatting van „de Wateren der Ruimte”. In dit geval legt de grote vogel haar ei in haar nest op de Wateren der Ruimte, of op de grens - in de zegge, zoals zij dat noemden - waar het water en het land samenkomen en een soort van overgang is.

En hier is de gemakkelijke, en naar ik hoop niet oneerbiedige wijze, waarop de Egyptenaren dat uitdrukten. Het oude geschrift zegt: „Na de kiem van het universum als een ei in het nest van de gans gelegd te hebben, kondigt de goddelijke vogel haar roemrijke daad aan de wereld aan, op dezelfde wijze als het huisdier, de gans dat gewoon is”. Daar

mee in overeenstemming zinspelen zij op de Godheid inderdaad als „de grote Kakelaar”. Zij bedoelden daar niets oneerbiedigs mee. Ook hier ziet ge weer een aanuiding van de occulte macht van het geluid, dat in elke kosmogonie terug te vinden is. Het geluid, dat door een kip gemaakt wordt, wanneer ze haar ei gelegd heeft, en het geluid van het kakelen van een gans onder dezelfde omstandigheden - zijn in de natuur een afspiegeling van dat geweldige kosmische proces van schepping en bevruchting door geluid.

Alle allegorieën, alle symbolische voorstellingen moeten niet als feiten beschouwd worden - het zijn slechts verpersoonlijkingen om ons te helpen de grote waarheden, die er aan ten grondslag liggen, te begrijpen. Het symbool van de Rozekruisers, de pelikaan, vertelt precies dezelfde waarheid, maar legt de nadruk op het tweede Aspect van de Heilige Drievuldigheid. Eén van de symbolen van de Rozekruisers bestaat uit een vrouwelijke pelikaan, omringd door zeven jongen, zittend op een nest, dat drijft op het water (van de Ruimte). Zij rukt haar borst open, het bloed vloeit er uit en de zeven jongen worden daarmee gevoed. Dit is een heel mooie symbolische voorstelling.

De uitgestrekte Wateren van de Ruimte worden wel eens omschreven als velden van evolutie voor toekomstige universa (die volgen). Dan brengt het grote Moeder-aanzicht van de Godheid de zeven gebieden van de natuur voort, de zeven orden van wezens en de zeven straal-typen van mensen en

scheurt haar borst open, opdat allen gevoed zullen worden met haar bloed - het eeuwigdurend uitgestorte leven van God. Daar is de eeuwigdurende offergave, waardoor het zevenvoudig heelal en de zevenvoudige mens onderhouden wordt. Op deze wijze wordt een functie van het Tweede Aanzicht van de H. Drievuldigheid in de symbologie van de Rozekruisers afgebeeld. Wij moeten ons deze symbolen niet voorstellen als personen of wezens, maar alleen als personificaties van wijzen van openbaring en werking.

De scarabee heeft ook een mystieke betekenis, evenals het symbool van de pelikaan. De Ingewijden van het Heiligdom moesten zichzelf weer oprichten uit de bal van stof, die het lichaam en het aurisch omhulsel voorstelt, volgens de grote Natuurwetten. Zij moesten dit bewust doen, door te leren in trance het lichaam naar wens te verlaten, terwijl de ziel, als de volgroeide kever van de scarabee, zijn vleugels uitspreidde in het zonlicht - het symbool van het buddhisches gebied - waar de ziel vrij is van de beperkingen van het zelf en van het vlees. Op overeenkomstige wijze wijst het Rozekruiserssymbool van de geopende roos op het kruis er gedeeltelijk op, dat van de neophiet verwacht wordt, ja, dat hij er innerlijk toe bewogen wordt, altijd zijn hart van liefde open te houden, waardoor het Leven en de Liefde van God er doorheen kunnen stromen, opdat de gehele mensheid er door geholpen, gevoed en onderhouden zal worden. Al deze symbolen zijn voorstellingen, hier beneden

uitgedrukt in tijd en ruimte, van het grote cyclische proces, dat in elk heelal en in elke kosmos plaats vindt.

Vraag: Is het gebruikelijk, dat *devas* ¹⁾ hun zusterstroom van evolutie verlaten en overgaan in de menselijke evolutie?

Antwoord: Neen, zover als ik weet, is dat niet gebruikelijk. Wanneer het gebeurt is het een uitzondering, waarvoor toestemming nodig is van de occulte Leiders van de gekozen planeet, en van de Leiders in het engelenrijk. Men zegt dat één van de motieven voor zo'n overgang is: het ontstaan van een sterke geestelijke harmonie en een nauwe band van gesublimeerde liefde tussen een *deva* en een menselijk wezen, en om dichterbij te kunnen zijn, zal de *deva* dan een incarnatie als mens aannemen. Het is zelden een succes, en eindigt bijna altijd in een tragedie. Zulke *devas* in een menselijk lichaam hebben de neiging gehoor te geven aan de stem der liefde, als aan een onweersaanbaar gebod. Wanneer zij in het mensenrijk komen, kunnen zij daarom ten onrechte denken, dat de liefde, die zij voelen voor een menselijk wezen, volledig en vrij moet worden uitgeleefd. Als zij komen in een menselijke familie, die zij niet begrijpen, heeft de conventie weinig of geen betekenis voor hen. De liefde is voor hen almachtig. Zij breken alle wetten, en brengen dan verschrikkelijke rampen en verdriet over allen, die erbij betrokken zijn, zijzelf inbegrepen.

1) *Devas* (*Sanskriet*), „Stralenden”, de Engelscharen.

Er wordt gezegd, dat de dichter Shelley hiervan een voorbeeld is, hij wordt zelfs door gewone letterkundige critici de „Engelendichter” genoemd, hoofdzakelijk, omdat hij in zijn gedichten de meest verbazingwekkende beschrijving geeft van bewustzijn in de boven-stoffelijke wereld. Matthew Arnold schreef (*Essay on Shelley*): In zijn gedichten, zowel als in zijn leven, was Shelley inderdaad „een mooie en onbekwame engel, die tevergeefs zijn lichtende vleugels uitsloeg in de luchtledige ruimte.” Sir William Watson scheen deze eigenschap in de dichter aangevoeld te hebben, want hij schreef:

„Shelley, die vurige, vlammeende roos der dichtkunst,
Geheel kleur en geur en bloesem,
Gedrenkt in maanlicht, verzadigd in de zon,
Maar ietwat zwak geworteld in de aardse klei.” ²⁾

Zulke wezens geven onmiskkenbaar de geest van engelen-bewustzijn weer. Shelley's persoonlijke leven liep, zoals wel bekend is, op een tragedie uit, en hij maakte ook anderen ongelukkig.

Ik voor mij, en dit is zonder enig gezag, heb wel eens gedacht, dat de balletdanser Nijinsky een *deva* geweest zou kunnen zijn. Zijn dansen was werkelijk buitengewoon. Hij scheen te zweven, en toen hem eens gevraagd werd, hoe hij in de „grand fete”, waar bij op het hoogtepunt het rechterbeen naar voren en het linkerbeen naar achteren wordt gestrekt, erin slaagde de illusie te scheppen van een ogenblik stilstand in de lucht - geen andere danser is hier ooit

2) *To Edward Dowden*, door Sir William Watson.

zo goed in geslaagd - zeide hij, dat hij dat niet wist, maar om zijn eigen woorden aan te halen: „Ik denk van mijzelf, dat ik zweef.” Misschien bezat hij ook engelen-bewustzijn. Zijn leven had ook een tragisch einde, daar hij zijn verstand verloor. Ik heb andere mensen horen zeggen, en het lijkt mij wel redelijk, dat Isadora Duncan ook een *deva* was. Ook zij sloeg bij bepaalde gelegenheden totaal geen acht op de regels der conventie, of scheen dit tenminste niet te doen. Wanneer zij geïnspireerd was, werd haar dansen onbeschrijfelijk mooi. Van haar werd gezegd, dat er niemand was zoals zij, en dat niemand haar evenaren kon.

Wanneer ge belangstelt in dit onderwerp, raad ik u aan een nogal merkwaardig boek te lezen, getiteld *The Bright Messenger* door Algernon Blackwood, die vroeger lid van onze vereniging was. Daarin beschrijft hij met veel inzicht, de incarnatie van een *deva* in een menselijke gedaante.

Ik zou nog een gedachte kunnen opperen over dit onderwerp. Er is een voorwaarde, waaronder zo'n incarnatie waarschijnlijk een succes zou kunnen worden. Wanneer, als het lichaam jong is, het ego van de *deva* en de menselijke persoonlijkheid samen in aanraking komen met occultisme en met een occulte leraar en occulte training krijgen, doordat ze aange trokken worden, eerst tot de Kleine, en daardoor later tot de Grote Mysterieën, dan zou zelf-beheersing verkregen kunnen worden en met het binnentreden in het mensenrijk een redelijk succes bereikt kunnen worden. Wanneer daarbij nog het

geliefde menselijke ego ook in de Mysterieën werkt, zoals wel mogelijk is, omdat ze elkaar daar ontmoeten, wordt de kans op succes nog groter.

Vraag: Mr. Hodson sprak over de scheppende bouwers van vormen. Hij vertelde, dat feeën naar beneden kwamen om de bloem, de opaal, het goud of de menselijke vorm te bouwen. Het gebeurt gewoonlijk met ieder mechanisme, dat gebouwd wordt, dat het van tijd tot tijd buiten dienst gesteld moet worden, en soms hersteld moet worden. Er gaat iets verkeerd. Bij voorbeeld, iemand breekt een been. De schade wordt vermoedelijk hersteld door natuurgeesten. Welke plaats nemen de logoïsche herstellende in het grote Plan in? Zijn de scheppende feeën, die herstellen dezelfde als de gene, die bouwen, of is er een andere orde van bouwers, die het menselijk lichaam weer in zijn oorspronkelijke vorm terugbrengen?

Antwoord: Die vraag leidt naar het mysterie van regeneratie, waarvan nog maar heel weinig bekend is, maar waarover de Theosofie wel iets te zeggen heeft, voor zover mijn beperkt begrip gaat. In beginsel wordt regeneratie, waarbij ik bedoel het opnieuw opbouwen van een beschadigde vorm tot een volledig geheel, tot stand gebracht volgens precies hetzelfde proces als dat, waardoor het oorspronkelijk opgebouwd is. Neem b.v. één van uw eigen ³⁾ prachtige leden van het bomenrijk in de

³⁾ De lezer wordt er aan herinnerd, dat deze voordrachten gehouden werden op het hoofdkwartier van de Amerikaanse Afdeling der Theosofische Vereniging.

natuur, de *sequoia gigantea*, die de merkwaardige eigenschap heeft, in staat te zijn zichzelf volkomen weer op te bouwen, zelfs wanneer hij van binnen helemaal uitgebrand is, en alles wat over blijft een schil is, de schors, die genoeg weefsel bevat om de boom en de wortels rechtop te houden. Zeer langzaam - en dit is geloof ik, één van de weinige bomen, die dit doen kan - zal er weer weefsel gaan groeien, en men kan bomen zien op verschillende trappen en stadia van regeneratie.

Wat betekent dat? Het betekent natuurlijk, dat het eeuwigklinkend „Woord” de gehele tijd door uitgezonden wordt van binnen uit de kiemwortel van die boom. Het betekent ook, dat bepaalde orden van de bouwers zo goed voor hun taak berekend zijn, dat ze dat „Woord” tot openbaring kunnen brengen gedurende vele eeuwen achtereen, en zo de boom weer kunnen opbouwen. Hetzelfde principe bij het vormen en beheersen van nieuwe vormen door scheppend geluid, is in werking in het geval van een gewond menselijk lichaam. Tenzij de beschadiging te ernstig is, zal nieuw weefsel gevormd worden en het lichaamsdeel zal weer opgebouwd worden in de oorspronkelijke vorm. Dit gebeurt, omdat het desbetreffende scheppende, vormgevende geluid nog steeds weerklinkt vanuit de kiemcel van het lichaam, en die klank houdt het etherisch dubbel in zijn juiste menselijke vorm, evenals dit het geval is bij de reuzen-sequoia. Dat trekt de stoffen, die nodig zijn voor de wederopbouw naar de gewenste plaats; het trekt ook de

aangewezen *devas* en natuurgeesten, die dezelfde trillingssnelheid hebben, aan en deze beide tezamen zijn in staat tot regeneratie en wederopbouw. Het schijnt, dat zich op dit punt een eigenaardig verschijnsel in de natuur voordoet. Sommige van de lagere levensvormen hebben een groter regeneratievermogen dan de mens. Neem b.v. de sequoia. Een mens zou blijvend verminkt zijn, wanneer hem zoveel letsel toegebracht werd. Zijn lichaam zou zich nooit weer geheel herstellen. Aan de andere kant, als een aardworm in tweeën gesneden wordt, zal er aan het kop-einde een nieuwe staart groeien. Want het middelpunt van de kiem is er nog steeds en het uitgesproken „Woord” wordt nog altijd uitgezonden, de vormende invloed van het „Woord” op het ontstaan van de etherische matris gaat voort, zodat de natuurgeesten opnieuw kunnen bouwen.

De reden, waarom een mens zijn stoffelijk lichaam niet weer geheel opnieuw kan opbouwen, is dat zijn tegenwoordige plaats in de evolutie nog aan beperkingen onderhevig is. Het menselijk lichaam staat op een lagere trap in zijn evolutie dan de sequoia in het plantenrijk, maar na verloop van tijd zal het menselijk lichaam even volledig zelfregeneratief worden als de reuzen-sequoia nu is. In latere mensen-rassen zullen wonden veel sneller genezen, omdat de stof, waaruit het menselijk lichaam is opgebouwd, dan meer en meer gevoelig geworden is voor het scheppend „Woord”.

Vraag: De Logos, of het scheppend Wezen, heeft

een begin en een einde, en toch spreekt ge van het altijddurend uitgesproken „Woord“?

Antwoord: Twee verschillende woorden worden gebruikt om het verschil in betekenis uit te drukken tussen het absoluut permanente en het relatief permanente. Een van deze is „eeuwig“, dat betekent absoluut voortdurend, eeuwig, onsterfelijk, in eeuwigheid; datgene dat altijd heeft bestaan en altijd zal bestaan. Het andere woord is „altijddurend“, dat meestal gebruikt wordt als betrekking hebbend binnen het tijdperk van een *Manvantara*. „Eeuwig“ kan gebruikt worden in de betekenis van voortdurend doorgaande of er openbaring plaats heeft, of niet; „altijddurend“ kan betekenen een voortduren gedurende het proces van openbaring. Ik sprak over het „altijd-weerklinkend Woord“. Ik bedoelde, dat, wanneer eenmaal een cyclus begonnen is, en de grote scheppende Logos zijn glorievolle scheppingslied begint te zingen, Hij niet ook maar een ogenblik Zijn gedachte of Zijn lied kan en mag onderbreken voor het einde van de Scheppingsdag“, wanneer Hij zich weer langzaam terugtrekt en stilte heerst. Tussen die twee tijdstippen moet het altijd-uitgesproken „Woord“ voortdurend weerklinken, en in deze zin kan het beschouwd worden als „altijd-weerklinkend“.

Hoofdstuk VI

HET RAADSEL VAN VOORTPLANTING, GROEI EN REGENERATIE IN DE ANORGANISCHE EN ORGANISCHE NATUURRIJKEN

WE zijn aan het laatste deel gekomen van onze gezamenlijke studie over het scheppingsproces. We zullen nu trachten het te begrijpen, zoals het hier op het stoffelijk gebied plaats vindt. We zullen proberen door te dringen achter de sluier van fysieke stof, het laboratorium der natuur binnentreden en de Meester-scheikundige, de Meester-kunstenaar en handwerksman aan het werk zien. Dit aanzicht van ons onderwerp kan misschien niet zo bezielend schijnen te zijn als de vorige, maar aan het slot zal ik het aanschakelen aan die grondbeginselen, waarmee we begonnen zijn, en die we zo verheffend vonden, toen we ze met elkaar overdachten.

Laat me in de eerste plaats het stoffelijk vraagstuk uiteen zetten, dat van de stoffelijke openbaring van de goddelijke Ideatie en het „Woord“, het verschijnen van de dichtste vormen in de natuur. De wijze waarop de oorspronkelijke schepping of vorming van minerale stof heeft plaats gehad, is tot dusverre aan de wetenschap niet bekend; of die stoffen kristallijn, of in staat tot kristallisatie, of dat ze amorph of colloidaal zijn,

is een raadsel. Het bestaan van stoffelijke werkzame factoren is gedeeltelijk, maar niet helemaal voldoende om het ontstaan van mineralen te verklaren; en dit wordt algemeen erkend. Het is bekend, dat kristallen ontstaan onder invloed van warmte en druk in een bepaalde vaste verhouding en van waterdamp, maar de reden, waarom een stof meestal kristalliseert in een karakteristieke vorm of moleculaire rangschikking, is onbekend. Kristallen van regelmatige vorm ontstaan altijd, wanneer men een oplossing van een stof laat verdampen, en dezelfde stof neemt altijd dezelfde vorm aan. Zout b.v. kristalliseert in kubusvorm, aluin in regelmatige achthoeken, salpeter in prisma's enz. en op deze regel zijn geen uitzonderingen. De natuurkundige wetenschap heeft zelfs geen vermoeden, waarom of hoe dit gebeurt.

De Theosofie biedt hiervoor een oplossing, hoewel ik zelf het maar gedeeltelijk kan begrijpen en uitleggen. Ongetwijfeld zou men moeten doordringen in het gebied der theurgie en magie, om het werkelijk geheim van de vorming van fysieke stof te ontdekken, maar we hebben met elkaar een deel van de verklaring bestudeerd. Dit bestaat uit hetgeen genoemd wordt het leerstuk van de Logos, namelijk de vorming van universa en hun elementen door de occulte macht van het geluid, geladen door gedachte. In zekere zin houdt dit in het uitzenden van een vormende of vormen-voortbrengende electro-spirituele energie, en deze energie, in Tibet *Fohat* genoemd, is van de orde of hoedanig-

heid van geluid. Het is een klank-voortbrengende, scheppende, voortdrijvende Kracht, die omschreven wordt als de Logos, of het „Woord” of een scheppend akkoord. De tonen van dit akkoord zijn uit te drukken in termen van trillingssnelheid en dus van geluid, dus ook van de Ideatie in het oer-type en deze gedachtebeelden, zoals ge u herinneren zult uit onze vorige studies, werden ontvangen en voortdurend vastgehouden in het opperste scheppend Denkvermogen. Ze worden daar ononderbroken vastgehouden in volmaakte en absolute concentratie, van de dageraad van een *Manvantara* tot het einde daarvan. Dit oerbeeld, als een brandpunt van goddelijke Wilskracht-geluid vastgehouden in de causale werelden, dient gedeeltelijk als een dynamisch model in de boven-stoffelijke wereld voor het vormen van etherische en fysieke stof tot het vastgestelde model-ontwerp. Dit voortdurend uitgezonden akkoord is de bron van de drang, die anorganische en organische stof er toe brengt meekundig bepaalde vormen aan te nemen, evenals het ook de bron is van de kenmerkende eigenschap van vrije stof, anorganische of organische zoals in protoplasma, om zich naar een bepaald model te voegen.

Daar we nu in gedachten de volgende stap gaan doen, zal ik opzettelijk de denkbeelden, die we gehad hebben herhalen, al is het in enigszins andere bewoordingen. Dit vorm-opbouwende proces wordt geholpen door de werkzaamheid van hiërarchieën van scheppende Wezens, bepaalde orden van Aartsengelen, en van de engelensharen. Zij zijn de be-

lichaming van de universele Gedachte. Zij kennen het model en het oer-type en zij verbinden of vereenzelvigen zich met de „Woord-kracht”. Daardoor versterken of vergroten zij het vormgevend vermogen ervan, en dat, geloof ik, is de sleutel. Deze Wezens leven in de boven-stoffelijke werelden en zij handelen onophoudelijk als vorm-gevende krachten volgens het „Woord”. In het Oosten worden bepaalde leden ervan *Gandharvās* genoemd, hetgeen betekent Muziekengelen, ofschoon we minder aan onze menselijke muziek moeten denken, dan aan de altijd weerklinkende goddelijke Naam, het scheppend „Woord”. De *Vishnu Purāna* zegt van hen, dat zij geboren zijn uit *Brahmā*, terwijl zij melodieën absorbeerden. Gezoogd door de godin der spraak werden ze geboren, en daar komt hun naam vandaan”.

Zulke Wezens zijn *Arūpa Devas*, omdat het bewoners zijn van de *Arūpa* of vormloze werelden, dat betekent die gebieden der natuur, die ijler zijn dan dat, waarop het formele denkvermogen van de mens gewoonlijk werkt. Voor het helderziend gezicht gelijken zij op middelpunten van bewustzijn en kracht waaruit schitterend gekleurde uitstralingen naar alle kanten uitgaan, hoewel men een flauwe aanduiding van een geïdealiseerde op een mens gelijkende vorm krijgt. Door het resultaat over te brengen naar het hersenbewustzijn, kan het visioen verstoffelijkt, vervormd en dus verwrongen worden. Wanneer men deze beperking in gedachten houdt, zal ik trachten ze te beschrijven.

Het gehele hemelgewelf, het onbegrensde half-rond van de zichtbare ruimte, en natuurlijk in hoger bewustzijn de gehele bol van de zichtbare ruimte is gevuld met grote scharen engelen. Ik ben me ervan bewust, dat ik met deze woorden al bezig ben de voorstelling te verstoffelijken, maar daar kan ik niets aan doen. Er schijnt een geweldig orkest en een koor van engelen te zijn, dat de gehele ruimte vult, als het ware in rijen gerangschikt, bij elkaar in groepen, elk met zijn eigen karakteristieke kleuren en zijn kosmische klank. Elk atoom van hun aura gloeit, straalt met de eigende tint van hun speciale levens-akkoord, en de gehele ruimte rondom hen schittert van de stralende glans van hun aura's en de uitwerking van hun lied op de omringende elementale essence. Uitgestrekte gebieden, verschillend van kleur, vullen de ruimte op, en daarin zijn ontelbare myriaden van gevleugelde gezichten en stralende wezens te zien. Eén machtige, onbegrijpelijke glorieuze Kracht, als het ware een *Maha-Gandharvā*; wiens aura hen allen omvat, vervult en belevendigt, en wiens bewustzijn, als dat van een dirigent, ze allen als een geheel bij elkaar houdt; schijnt het bestuur te voeren over deze innerlijke vorm-gevende werkzaamheid. Orde na orde, kleur na kleur, akkoord na akkoord, doen zij voortdurend de muziek van het scheppend „Woord” klinken en weerklinken. Onzichtbaar, in de hogere regionen zingt de goddelijke Zanger altijd door, van de dageraad tot de avond valt.

Wanneer de waarnemer zijn geest laat ronddwalen en zijn bewustzijn zich laat gaan, dringen menselijke denkbeelden door in de hogere wereld, zodat deze Wezens inderdaad muziekinstrumenten schijnen te bespelen. Sommige daarvan gelijken op lange trechters, als hemelse bazuinen, die de *Gandharväs* tussen de lippen houden. Een geconcentreerde vloed van klank stroomt ervan uit als klaroengeschal. Anderen schijnen te zingen met de mond, en zo kan men begrijpen waarom de grote schilders van de oudheid bepaalde orden van engelen afbeeldden met gekleurde gewaden, vleugels en muziekinstrumenten. Het is waar, wanneer men tracht deze grote, causale, vormloze begrippen naar beneden te brengen in het formele denkvermogen, hebben ze de neiging tot vertrouwde concrete gedaanten vervormd te worden. Deze neiging moet men echter weerstaan, en het bewustzijn moet vastgehouden worden in de niet te vertolken en niet mede te delen werkelijkheid van die hogere werelden, waarin de engelenkoren altijd zingen en de grote Symfonie der Schepping uitvoeren.

Zo daalt de machtige muziek, die een uitdrukking is van de goddelijke Ideatie, vanuit deze verheven regionen neer in de lagere werelden van vormen, de *rûpa* gebieden. Daar ontvangen de daarvoor aangewezen engelen haar en doen haar weerklinken, tot zij „gehoord” wordt op het astraal gebied, en daar de elementaire kernstof beïnvloedt. Opnieuw wordt ze uitgezonden en afgezwakt, totdat ze ten laatste de etherische wereld bereikt, en de

etherische stof, de baarmoeder der natuur, er toe brengt vormen en prachtige figuren aan te nemen. Daardoor worden magnetische krachtvelden, die meetkundige figuren bevatten, gevormd. Dit zijn de krachtvelden waarlangs de stoffelijke natuur het stralend kleed van de Allerhoogste bouwt. De natuurgeesten spelen langs deze krachtlijnen, versterken daardoor de vorm-gevende neiging ervan, en helpen bij het opbouwen, atoom na atoom, molecule na molecule, en cel na cel, van de stoffelijke vormen der natuur. Zo schijnt gedeeltelijk, en maar voor een zeer klein gedeelte, een aanzicht van het scheppingsproces te zijn.

Op het etherisch gebied worden de hiërarchieën van scheppende Intelligenties vertegenwoordigd door de kleine bouwers van vormen - de kleine kunstenaars, dansers en zangers, als ge wilt - de natuurgeesten, de Sephiroths in miniatuur, de scheppende intelligenties - in-wording, die hun opklimming op de ladder van evoluerend leven beginnen. Deze natuurgeesten werken instinctmatig, (zij weten niet wat ze doen) hoofdzakelijk door spelen en dansen langs de krachtlijnen. Deze wekken hen op, belevendigen hen, brengen hen zelfs in vervoering, en zo dansen zij langs de lijnen van de meetkundige figuur, die in de alles doorringende ether is ontstaan door de uitgezonden trillende „Woord-kracht”.

Dit alles gebeurt, vergeet dat niet, binnen in de natuur. Wij moeten ons deze Hiërarchieën niet voorstellen als objectief „daar buiten” zijnde. Ze

zijn binnen in de neerdalende stroom van de weerklinkende, met gedachte geladen levenskracht zelf, en al het werk wordt gedaan van binnen uit. Het laboratorium van de natuur met zijn ingenieurs, scheikundigen, kunstenaars en handwerkslieden, groot en klein, bevindt zich binnen in de fysieke stof, ongeveer zoals radio-golven overgebracht worden door en binnen in de lucht en zoals elektrische stroom gaat door een draad. Zowel de fysieke stof als het protoplasma worden van binnen uit geladen door een inwonende Kracht, een leidende, schepende, vorm-gevende Levenskracht - God van binnen, God immanent, als ge wilt.

Laten we nu verder gaan naar het plantenrijk en iets trachten te begrijpen van het mysterie, dat zich daar voltrekt. Een soortgelijk scheppingsproces heeft plaats in het organisch rijk der natuur. Ook hier zien biologen en anderen zich geplaatst voor een diepzinnig probleem. Zij geven toe, dat scheikundige kenmerken alleen geen levende organische stof opleveren. Ze kunnen alleen door de scheikundige bestanddelen bij elkaar te voegen geen levend ding verkrijgen; er is nog een andere factor, die hen tot dusverre steeds ontglipt, en dat zal blijven doen, zolang zij beperkt blijven bij stoffelijke zintuigen en instrumenten.

Er moet een tijd komen, dat een geleerde ook een *yogi* is, een occultist. Hij zal dan achter de sluier het verborgen leven, de kracht en het „lied” kunnen zien - de ontbrekende schakel in onze tegenwoordige kennis. Zelfs nu reeds wordt toegegeven,

dat er leven moet zijn, hoewel dit tot nu toe aan wetenschappelijke waarnemingen ontsnapt, en dat er een werkzame, regelende, onzichtbare kracht is, die de verschillende levensprocessen onderling coördineert en ook die processen van biologische organisatie, die leiden tot de ontwikkeling van een vorm, zoals het opgroeien van een bevrucht zaad of een ei tot een volwassen plant of dier. Dit proces is tot dusverre een diepzinnig raadsel. Iets van het mechanisme is bekend - de genen en chromosomen, die de ontwikkeling beheersen, komen in het proces in werking op de juiste tijd en plaats, maar erkend wordt, dat het tevoorschijn treden van de vorm van een lichaam uit een bevrucht zaad, de werking vereist van een regelend en coördinerend Verstand, want regelende werkzaamheid is te zien in alle typen van biologische organisaties. Tot op zekere hoogte kan men haar gadeslaan, opklimmend in een reeks van geordende stadia, vanaf de geheimzinnige stof, die bekend is als protoplasma, tot aan de cel toe, die op haar beurt het vermogen en de energie bevat, waaruit het gehele organisme tevoorschijn zal komen.

Men neemt tegenwoordig aan, dat de vorm, die ontstaat, immanent aanwezig is in het bevruchte ei, maar hoe datgene, dat latent is, objectief wordt, is onbekend. Onder een mikroskoop lijkt een deel van een groep kiemcellen, waaruit zich een plant of vrucht ontwikkelen zal, op een chaos van zich delende cellen. Toch blijkt, dat iedere cel een bijzondere taak heeft in de combinatie, en dat het

gehele organisme deel uitmaakt van een vastgesteld systeem. Dat is een bekend feit, en men moet aannemen, dat een vormgevende macht veranderingen veroorzaakt in de op elkaar inwerkende krachten binnen het stelsel, die de snelheid van de celdeling en van de stofwisseling en de chemische samenstelling van de individuele typen van cellen beïnvloedt. In de nieuwere boeken over biologie kan men nu een belangwekkende uiteenzetting vinden, die mij sterk trof, toen ik haar niet lang geleden las, en erover hoorde van een bioloog, die mij hielp bij mijn studie in Queensland in 1952. Hij zeide, dat deze groei plaats vindt volgens de *Anlagen* (een Duits woord, dat „proto-type” betekent) van organen, die later gevormd zullen worden. Daar hebben we blijkbaar de moderne wetenschap, die begint te erkennen, dat er mogelijk een van tevoren vastgesteld model of oer-type zou kunnen bestaan; zo dicht komt deze er al bij.

Regeneratie is net zo'n mysterie. Dit proces is even geheimzinnig als dat, welke de oorspronkelijke vormen uit protoplasma doet ontstaan. Zoals ik kort geleden zeide in antwoord op een vraag, zal een plant opnieuw wortels vormen, als de scheuten eraf gesneden worden. Als een jong dierlijk embryo in twee cellen verdeeld wordt en één ervan gedood, dan zal de overblijvende zich ontwikkelen tot een volkomen dier. Het kop-einde van een aardworm, die in tweeën gesneden wordt, zal een nieuwe staart krijgen; en de reuzen-sequoia zal nieuw weefsel opbouwen, nadat hij bijna tot een schil uitgebrand is.

Groei en regeneratie hebben dus duidelijk plaats onder leiding en volgens een karakteristiek patroon en wij hebben nu in gedachten de weg afgelegd naar beneden vanaf de ontwerpen van de Logos, de goddelijke Ideatie of het Oer-type, het uitgesproken „Woord”, en de vormende bouwers, tot het proces van voortplanting en regeneratie in de stoffelijke wereld. Toegegeven, er zijn nog steeds vele gapingen te overbruggen, maar hier is de plaats, waar Theosofie en het moderne denken elkaar ontmoeten. Hier is het, dat wij voor onze theosofische uiteenzettingen kunnen steunen op de fysische wetenschap, en er materiaal van onze eigen studies aan kunnen toevoegen.

De Theosofie leert, dat een inwonende, universele, leidende Intelligentie het proces van voortplanting en regeneratie beheerst op elke trap van groei en in elke fase van evoluerende ontwikkeling. Dit wordt voortgebracht of tot stand gebracht als een eigenschap van het protoplasma, door de werking van de uitgezonden, vormen-opbouwende „Woordkracht”. De occulte wetenschap leert dus, dat niets dat bestaat, werkelijk niet-belevendigd is. Er is leven in het mineraal evenals in alle andere vormen. Elke kiem en elk zaad is beziel met levenskracht, doortrokken met energie, in staat om het „Woord” te doen weerklinken, en dit alles met elkaar veroorzaakt, dat het ontkiemt en opgroeit tot de vorm, die hun soort eigen is.

Misschien zou ik nog een boven-stoffelijke ervaring met u kunnen delen. Het was in het bos van

Epping, even buiten Londen, waar de resten van de oud-Engelse beukenbossen, die eens bijna geheel Zuid-Engeland overdekten, nog bewaard worden als Nationaal Park. Terwijl ik het leven der natuur daar bestudeerde, en een boomgeest beschreef, die ik gadesloeg, bemerkte ik bij toeval aan de grens van mijn aura en in de *ākāsa* er omheen, een volmaakt miniatuur van een boom. Dit was een ervaring, die mijn geest openstelde voor de opvatting van het leerstuk van de Logos, zoals ik hier voor u getracht heb uiteen te zetten. Ik verplaatste mijn aandacht van de natuurgeesten naar dit kleine trillende boompje in mijn aura. Toen ik er de bron van naging, zag ik, dat het voortgebracht werd door krachten, die uitgingen van de stomp van een boom op ongeveer tien of vijftien yard afstand. Deze boom was bijna tot op de grond omgehakt, maar leefde nog, en rondom het binnenste weefsel, tussen dat en de schors, begonnen nieuwe scheutjes zichtbaar te worden. De zaden en de kiemcellen waren daar, en waren ontkiemd. De „Woordkracht”, die er doorheen vloeiende, had een volmaakt model van een boom van astro-etherische stof gevormd, waarbij ook stof van mijn eigen aura inbegrepen was. Ofschoon deze beschrijving vrij eenvoudig en duidelijk kan klinken, kan ik de uitwerking, die het voorval op mijn denkvermogen had, haast niet beschrijven. Deze was zeer groot en ingrijpend, want het was het begin van mijn besef, dat het éne grote Akkoord het akkoord van elk bijzonder type in zich besloten houdt.

Ik ontdekte, dat in het hart van elk zaad een levend middelpunt is, dat als trillingsmogelijkheid de opgespaarde resultaten van vorige jaargetijden bevat. In geschikte aarde, bewerkt het weer ontwakende of bewegende leven, dat het zaad zowel boven-stoffelijk als stoffelijk in de ether en in de lucht een ijle klank, equivalent met geluid uitzendt. Dit „geluid” wordt daar gehoord in de omringende elementale gebieden. De stof reageert erop en de natuurgeesten, de bouwers, beantwoorden de roep. Elk type van plantaardig weefsel - scheut, stengel, blad en bloem - heeft zijn eigen toon of akkoord, waarop de geëigende bouwers reageren. Dat geluid zelf heeft een vorm-gevend effect; het is het middel, waardoor het oer-type van de vorm van de plant, latent in het zaad aanwezig, geprojecteerd wordt op het etherisch gebied als een model, zodat, wanneer er ergens een zaad ontkiemt - en hierbij is ook de menselijke kiemcel inbegrepen - altijd bepaalde gevolgen plaats vinden.

Het eerste gevolg is het afgescheiden en afzonderen van de sfeer rondom het zaad. Dit is de „Ring-niet-verder” in miniatuur, een reproductie in het klein van de Ring-niet-verder, die de Logos bepaalt in de uitgestrekte zee van de ruimte, waarbinnen een universum zal verschijnen. In het Hinduïsme wordt die Ring-niet-verder, die grens ver buiten in de ruimte, tot waar het uitgezonden „Woord” reikt en ophoudt, en die alles tegenhoudt, dat van buiten af komt en vreemd is aan de tril-

lingssnelheid er binnen in, genoemd het „koord der engelen”. Het ziet er inderdaad uit, alsof het gevormd wordt door engelen. Het schijnt dubbel te zijn. Sommige engelen keren zich naar buiten, als buiten-dekkers, die „alle vreemdelingen en indringers” van andere universa afweren en de zuiverheid van de tempel daar binnen bewaken. Andere engelen schijnen naar binnen gekeerd te zijn, als binnen-dekkers, die alleen daartoe gemachtigde wezens en krachten binnen laten en daardoor de zuiverheid, de harmonie bewaren van het schepingsveld, waarin het goddelijk ritueel van de schepping zal worden uitgevoerd. Dit zelfde proces is overal van toepassing tot in een enkel zaad toe, of dit van dierlijke of van plantaardige oorsprong is.

Het eerste gevolg van de „zang” van het zaad is zo het afzonderen en afscheiden van de atmosfeer er omheen. Het tweede is de stof binnen de afgezonderde ruimte te doen trillen met de vereiste snelheid en deze in gereedheid te brengen voor het werk van de natuurgeesten van de orde der Bouwers. Het derde gevolg is het roepen van deze kleine bouwers, die wanneer zij de gespecialiseerde sfeer binnentreden, in staat zijn zich dan te materialiseren tot op het gebied, waarop zij moeten werken, namelijk van het astrale tot op de etherische gedeelten van het stoffelijk gebied. Het vierde resultaat van het uitzenden van deze trillende roep is het voortbrengen van een astro-etherisch model of een gietvorm van de toekomstige plant, of het dierlijk of menselijk lichaam in wording, klaar voor het werk van de bouwers. In het geval van de mens, verschijnt nadat dit gebeurd is, de etherische gietvorm, zoals wij dat noemen, van de baby, die komen zal, binnen de etherisch-astrale aura van de moeder. Het is ongeveer acht tot twaalf inches hoog en ziet er uit als een volmaakt klein babylichaampje, waaraan men zelfs het geslacht kan zien. Het is blauwachtig grijs van kleur en het glinstert en straalt als maanlicht. Het is levend, licht trillend, en het is het dynamisch model, voortgebracht in etherische stof door de egoïsche „Woord-kracht”, die zelf weer een heruitzending is van de kosmische „Woord-kracht” van de Logos, door Wie alle dingen gemaakt zijn. Zo doet, binnen deze wonderde tempel van het universum, dit laboratorium van de natuur, het zingen van het „lied” van de opperste Zanger van alles, alle vormen van de natuur ontstaan, vervult ze met Zijn Leven, en vervolmaakt ze uiteindelijk volgens het „Woord”.

Laten wij nu ik deze studie over het scheppingsproces besluit, terugkeren tot bepaalde grondbeginselen, waarmee de Theosofie ons denken verlicht. Een ervan is, dat wanneer wij zien naar de verschillende vormen in de natuur, haar metalen, haar juwelen, haar bloemen, bomen en wouden, haar rivieren, meren en watervallen, haar oceanen, heuvels en bergketens, wij in werkelijkheid niet alleen kijken naar de gematerialiseerde aura's van de goden, maar wanneer we dat in alle eerbied

mogen zeggen, wij kijken naar God Zelf. Want de natuur is niets anders dan God zichtbaar gemaakt, God's droom geopenbaard door het voortdurend weerklinken van Zijn met gedachte geladen „Woord”, de zang van Zijn machtige Naam en de onophoudelijke, opbouwende, verfraaiende arbeid van de grotere en kleinere goden.

Een ander grondbeginsel is, dat achter, boven en binnenin de gehele natuur die eeuwige en oneindige Vader staat, uit Wien het tijdelijke en eindige geboren wordt. Dit is het grenzeloze in zichzelf bestaande Absolute, de oorzaakloze Oorzaak, de wortelloze Wortel. Uit DAT, wat voor onze zinnen en bewustzijn alleen beschreven kan worden als „Geen-ding” (Niets), komen rhythmisch en cyclisch scheppende Intelligenties voort, die de Ideatie in zich ontvangen, het „Woord” doen horen, en de nieuwe Dag of *Manvantara* breekt aan. De Scheping, of eigenlijk emanatie, begint opnieuw.

DEEL 2

DE GEESTELIJKE ZIEL VAN DE MENS

Hoofdstuk I

MEDITATIE EN HET HOGER BEWUSTZIJN

Antwoord op de opmerkingen van de voorzitter en beschrijving van het egoïsch bewustzijn

IK dank u, mijnheer de voorzitter, voor de erkentelijkheid waarvan u sprak en voor die veel te vriendelijke opmerkingen over mij en mijn werk. En ik dank u ook, mijn medeleden, voor uw hartelijke instemming en applaus. Eigenlijk zou ik degene moeten zijn, die dankbaar is, maar ik kan geen woorden genoeg vinden om uit te drukken welk een voorrecht en een geluk het voor mij is, om bij u te zijn. Deze persoonlijkheid op zichzelf is niet waardevol, maar wanneer hij ook maar enigszins verlicht is door theosofie en deze ook maar een weinig kan doorgeven, dan is het naar theosofie en de Bewaarders van het heilig Licht, dat uw waardering zou moeten uitgaan. Terwijl onze voorzitter sprak, herinnerde ik mij een verhaal uit het oude Rome, met een moderne toepassing. Het is geen diepzinnig verhaal, maar een humoristische geschiedenis met een diepe betekenis en ik zou u die graag willen vertellen.

Het schijnt, dat een patriciër woonde in een buitenwijk van Rome en met zijn wagen langs de Via Appia naar het Forum wilde gaan. Zijn met twee paarden bespannen wagen werd voorgebracht. Hij steeg in en was klaar om te vertrekken, toen

een vlieg op de naaf van één van de wielen ging zitten en kans zag zich daar vast te houden, terwijl de paarden langs de stoffige weg galoppeerden. Onderweg zag die kleine vlieg een paar van zijn soortgenoten zitten op de takken van een boom dichtbij de kant van de weg en hij riep tegen hen: „Kijk eens wat een stof ik opwerp!”

Ik moet niet de fout van die vlieg maken; want hij was het niet, die stof opwierp maar de wagen. De paarden zijn de theosofische beginselen en de toepassing daarvan op het leven. De wagen is de theosofische vereniging. De wagenmenner is de president en de Algemene Raad. De wielen zijn de loges en de spaken ervan zijn de leden als geheel. En die trekken de aandacht en niet de kleine vlieg, die op de naaf van het wiel zit.

En nu ons onderwerp: „De aard van het egoïsch bewustzijn”. Er werden eens aan Thales ¹⁾, de oude griekse wijsgeer, die soms de Wijze van Miletus genoemd wordt, door een Sophist negen vragen gesteld, die hij beantwoordde. Hier zijn ze:

Wat is het oudste van alle dingen? God, omdat Hij altijd heeft bestaan.

Wat is het schoonste van alle dingen? Het heelal, omdat dat het werk van God is.

Wat is het grootste van alle dingen? De ruimte, omdat deze alles bevat, dat geschapen is.

Wat is het meest bestendige van alle dingen? De hoop, omdat de mens die nog behoudt, nadat hij al het andere verloren heeft.

Wat is het beste van alle dingen? De vrijheid, want zonder deze is niets goed.

Wat is het snelste van alle dingen? De gedachte, want in minder dan een minuut kan zij naar het eind van het heelal vliegen.

Wat is het sterkste van alle dingen? Noodzakelijkheid, die maakt, dat de mens alle gevaren van het leven tegemoet moet treden.

Wat is het gemakkelijkste van alle dingen? Raad te geven.

Wat is het moeilijkste van alle dingen? U zelf te kennen.

Wij doen daarom goed onze aandacht te richten, zoals we hier elke morgen gedaan hebben in onze meditatie en in onze studie over theosofie, op het vraagstuk van ons ware goddelijk Zelf. Een manier om dit te doen is door meditatie, het individueel naderen tot God in liefde en verering, door niets van Hem te vragen maar alleen te trachten de eenheid met Hem te beseffen. De geëerbiedigde *Mahâtma*, de Meester Koot Hoomi, schreef de volgende woorden, die ons de zekerheid geven, dat

1) Thales van Miletus (circa 640-546 v. Chr.), een wiskundige, astronoom en filosoof en één van de zeven Wijze Mannen van het oude Griekenland. Thales was de eerste van de Ionische wijsgeren; hij bracht een sensatie teweeg, doordat hij een zonsverduistering, die plaats had in 585 v. Chr. van tevoren berekende en voorspelde.

wij God *kunnen* kennen, n.l.: „Want zelfs de oorzaakloze Oorzaak heeft Zijn heiligdom en Zijn altaar in het heilige en niet-betreden gebied van het menselijk hart. Hoewel God natuurlijk onzichtbaar is, kan Hij gekend en gehoord worden als de „stille zachte stem” van ons geestelijk bewustzijn en geweten, door degenen, die aldus God vereren in de geheiligde afzondering van hun eigen ziel en hun geest maken tot de enige middelaar tussen zichzelf en de universele Geest, hun goede daden tot de enige priester.” Zo schreef de *Mahátma*, terwijl Hij een weg wees, die open staat voor elk geestelijk ontwaakt mens, diegene, die ervaart wat Ruysbroeck noemt: „honger naar God”. Deze vindt onvermijdelijk en zeer zeker datgene, waarnaar hij zoekt en bereikt dat, wat de vlaamse mysticus beschrijft als „de onmiddellijke aanraking van het Goddelijke”. Dit is geen uiterlijke ontdekking, want het goddelijk Leven en de goddelijke Geest zijn zeer werkelijk aanwezig binnen in elk van ons - het zijn de feiten, de werkelijkheden van ons bestaan. Ze vormen onze geestelijke ziel.

Zelf-verlichting wordt theosofisch beschouwd als een wetenschap. Gehoorzaamheid aan bepaalde regels en wetten verzekert succes, hetgeen door ongehoorzaamheid wordt tegengehouden. Geconcentreerde gedachtekracht moet gericht worden op de hersencellen en de klieren in het hoofd, als ze voldoende gevoelig gemaakt moeten worden om verlichting te brengen gedurende het waakbewustzijn. Het denkvermogen moet daarom gedurende

bepaalde perioden elke dag in meditatie gericht worden op de hoogste waarheden.

MEDITATIE

Lezen vóór de morgen-meditatie

Het eerste doel van zulke meditatie is het eigen geestelijk Zelf te ontdekken als afgescheiden van de persoonlijke voertuigen en het bewustzijn, dat erin werkt. Meditatie begint daarom met een oefening in dissociatie, door te trachten het onderscheid te beseffen tussen het onsterfelijke ego en zijn sterfelijke persoonlijke voertuigen. Zo kan men zijn ware, goddelijke en onsterfelijke Zelf ontdekken.

Het tweede doel is te beseffen, dat het geestelijk Zelf van de mens voor altijd een integrerend deel van het geestelijk Zelf van het universum is. De mens is één met God en door DAT met al wat leeft. Het kennen van deze opperste waarheid verandert ons leven geheel. In meditatie tracht men dit te beseffen. Daarom wordt de oefening in dissociatie gevolgd door een bevestiging van de eenheid van de mens met God, waarbij het grootst mogelijke gevoel van werkelijkheid in dit proces gelegd wordt.

De ontdekking van de Godheid binnenin ons en van de eenheid daarvan met de Godheid in alles - deze twee ontdekkingen zijn ervaringen in het bewustzijn, die de toegewijde mens tracht te bereiken. Het bewuste positieve gebruik van de schepende verbeelding in meditatie helpt iemand om tot die ervaringen te komen.

In het hart van de kosmos is de Ene, die Zijn heiligdom en Zijn altaar in het hart van elk menselijk wezen heeft. De eerste grote ontdekking is die van deze Tegenwoordigheid in de mens, „de innerlijke onsterfelijke Heerser gezeten in het hart van alle wezens.²⁾ Uiteindelijk wordt eenheid met de Ene Alleen, een volledig bewust opgaan voor altijd in het eeuwige in zichzelf bestaande Al, bereikt. Dit is het doel.

* * *

De volgende wijze van groeps-meditatie werd daarna elke morgen door de heer Hodson geleid gedurende de zomer-bijeenkomsten, waarbij hij de aanwijzingen gaf op vaste, rustige toon, met pauzes van ongeveer 15 seconden tussen elke aanwijzing voor voorbereiding, dissociatie en sluiting, terwijl langere tussenpozen gegeven werden voor elke fase van de meditatie.

Een Vorm van Meditatie

Voorbereiding

Het lichaam ontspannen.

De gevoelens in harmonie brengen.

Het denkvermogen waakzaam houden.

Het middelpunt van bewustzijn vestigen in het hoger Zelf - het Zelf van Licht.

Dissociatie

Vanaf die hoogte in gedachte verklaren en beseffen:

Ik ben niet het stoffelijk lichaam (*pauze*)

²⁾ De Bhagavad Gîtâ.

Ik ben het geestelijk Zelf.

Ik ben niet mijn gevoelens (*pauze*)

Ik ben het geestelijk Zelf.

Ik ben niet het denkvermogen (*pauze*)

Ik ben het geestelijk Zelf.

Meditatie

Ik ben het goddelijk Zelf (*pauze*)

Eeuwig (*pauze*)

Onsterfelijk (*pauze*)

Stralend van geestelijk Licht (*pauze*)

Ik ben dat Zelf van Licht, dat Zelf ben ik.

Eind-bevestiging

Het Zelf in mij is één met het Zelf in allen.

Ik ben dat Zelf in allen; dat Zelf in allen ben ik.

(lange pauze om dit te beseffen)

Sluiting

Breng het middelpunt van bewustzijn

In het denkvermogen, verlicht en gevoelig voor intuïtie,

In de gevoelens, doorstraald met geestelijk Licht

In het fysieke lichaam, bezielde door geestelijke wil (*pauze*)

Innerlijk belevendigd (*pauze*)

Zelf-bewust, denkend aan de goddelijke Tegenwoordigheid in het hart, de innerlijke onsterfelijke Heerser, gezeten in het hart van alle wezens.

Ontspan u en rust enige ogenblikken, voordat u zich gaat bewegen.

* * *

In antwoord op een vraag heeft de heer Hodson de volgende christelijke vorm voor een groepsmeditatie voor geestelijke genezing aangeraden:

Maak eerst een lijst van de voor- en achternamen van degenen, die genezen moeten worden. Richt en concentreer dan in volmaakte afzondering en lichamelijk ontspannen, uw gedachten krachtig op een erkende Bron van genezing. Dit zal voor de meeste Christenen ongetwijfeld de Here Christus zijn, de grote Genezer van mensen. Stel u Hem voor en nader Hem vol eerbied, tracht Zijn Tegenwoordigheid te beseffen. Met een halve minuut pauze voor concentratie en visualisatie na elke zin, herhaalt de leider hardop en met krachtige intentie, die door alle aanwezigen gedeeld moet worden, de volgende aanroep:

„Moge de genezende kracht van de Here Christus neerdalen op

(Hier noemt de leider zeer duidelijk de volle voor- en achternaam van degenen, die genezen moeten worden met ongeveer vijf seconden pauze na elke naam. Gedurende die pauzes stelt men zich de lijdens voor als stralend gezond en in de Tegenwoordigheid van den Here Christus zelf, overstraald door Zijn neerdalende geneeskracht als gouden licht.)

Nadat alle namen genoemd zijn, gaat de leider verder:

„Moge de genezende kracht van de Christus neerdalen op hen allen en mogen de heilige Engelen hen omzweven.”

Na nog een pauze waarin elk lid van de groep zich dit volledig voorstelt en beseft, zegt de leider als slot:

„Moge het licht van Christus Liefde hen voor altijd omhullen (Pauze) Amen.”

Het regelmatig beoefenen van deze of soortgelijke methoden zal spoedig de doeltreffendheid van samenwerking met de engelen doen zien. Degenen, die er aan deelnemen worden gewaarschuwd tegen het uitoefenen van persoonlijke wilskracht om het verlangde resultaat te bereiken. Wanneer eenmaal de helende kracht is aangeroepen, altijd met volkomen vertrouwen, moeten de resultaten worden overgelaten aan het *karma* van het individu en hetgeen hij voor zijn evolutie nodig heeft. Wanneer er een sterke begeerte is, dat een geliefd persoon genezen zal worden, moet de onderwerping aan de goddelijke Wil en de grote Wet uitgedrukt worden in woorden als „naar de Wil van God” of „zoals voor hen het beste is.”

Leden van zulke groepen moeten daarom geestelijk aangelegde mensen zijn, alleen bewogen door de eerlijke wens om te dienen. Ze moeten in staat zijn tot onpersoonlijke inspanning, waarin zij geen leidende functie vervullen en bereid om, wanneer eenmaal een vertrouwd leider aangewezen is, hun persoonlijkheid geheel ondergeschikt daaraan te maken. Ze moeten ook in staat zijn scherpe gedachtebeelden te vormen, zich langdurig te concentreren en zeer krachtig te denken. Ze moeten niet mediamiek zijn, omdat sterk negatieve en

passieve mensen voor dit werk ongeschikt zijn. Het zien van visioenen tijdens veronderstelde meditatie, het reageren op de aanwezigheid van verschillende wezens, de neiging ze te beschrijven en in het algemeen belangstelling voor persoonlijk psychisme zijn niet aan te raden voor leden van groepen, die georganiseerd worden voor uitsluitend positief en onpersoonlijk werk. De leden moeten ook regelmatig en dikwijls bijeen kunnen komen voor groepswork en kunnen zwijgen; want zulk werk verliest zijn kracht wanneer er onoordeelkundig over gesproken wordt.

De samenwerking van de engelscharen kan bij zulk werk van de grootste waarde zijn. En weer moet hier een waarschuwing gegeven worden, want er bestaan twee gevaren. Een ervan is, dat het geloof in en de poging tot samenwerking met de engelen zou kunnen ontaarden in zuiver bijgeloof en zelfbedrog. Hiertegen moet degene, die proeven neemt in deze richting, steeds op zijn hoede zijn, daar hij bovenal een realist moet zijn met een uitgesproken praktische geest. Het andere gevaar is, dat de grotere mentale kracht en flitsen van samenwerkende Intelligenties de illusie zouden geven van het ontvangen van persoonlijke gunsten en zo zouden kunnen leiden tot de verkeerde eigenschap van trots. Voortdurend volgehouden onpersoonlijkheid en nederigheid vormen de beveiliging tegen dit tweede gevaar. Daar de engelscharen de belichaming zijn van onpersoonlijkheid, is een universele geestesgesteldheid voor de mens nodig om met hen

„en rapport” te zijn. Alleen als de mens zijn denken universeel kan maken, kan hij het Rijk der Goden binnentreden.

Wanneer hun medewerking verkregen kan worden, verenigen de engelen zich innig met de gerichte krachtstroom, behoeden haar voor verlies tijdens het overbrengen en bij de snelle verspreiding bij aankomst en passen haar zodanig toe, dat zij een zo groot mogelijk nuttig effect heeft. Helderheid van gedachte en een sterke concentratie van de menselijke medewerkers zijn echter toch noodzakelijk voor het bereiken van succes.

Wanneer mensen in groepen samenwerken wordt hun vermogen om mentaal de gedachten, de aard en het gedrag van anderen te beïnvloeden, vermenigvuldigd. De geweldige kracht ten goede, die uitgaat van groepen toegewijde en geoefende dienaars van het ras, die samenwerken om hun gedachtekracht te gebruiken voor een goed doel, wordt onmiddellijk duidelijk, want door zulke groepen zouden diensten van onberekenbare waarde verricht kunnen worden. Bij dit werk is zowel eenheid van doel als van werkwijze van het grootste belang. Het bestaan en instandhouden van volmaakte harmonie onder de leden van zulke groepen is noodzakelijk, want disharmonie zou versterkt kunnen worden door de werking van de opgewekte en aangeroepen krachten. Ze moeten ook verstandig geleid worden en zowel de leiders als de leden ervan moeten zorgvuldig gekozen worden.

Hoofdstuk II

DE AARD VAN HET EGOÏSCH BEWUSTZIJN

LAAT me proberen binnen de zeer enge beperking van mijn begrip, iets te beschrijven van de omstandigheden waaronder het ego leeft in zijn eigen wereld, het hoger mentaal gebied¹⁾. Door dit te doen worden we meteen geplaatst tegenover het beginsel van dualiteit, waarvan de werking ons grote probleem uitmaakt. De universele Geest en de universele Stof staan schijnbaar tegenover elkaar. Zoals weleens gezegd is: „De onweerstaanbare kracht van de Heer raakt Zijn eigen ondoordringbaar schild”. In de mens woont de innerlijke onsterfelijke Heerser, het geestelijk Zelf of de ziel in ieder van ons, maar er is ook dat instrument, die persoonlijkheid hier beneden en hoewel het bewustzijn van binnen grotendeels een eenheid is, zijn we ons toch bewust van een dualiteit, enigszins als het licht binnen in een lamp en misschien de lampekap waardoorheen het schijnt. Het intense gloeien van de spiraaldraden zou het ego kunnen voorstellen en de straling, die het omgeeft, zou de

1) Ik sluit hier buiten het aspect of de straal van het ego, geïncarneerd in het stoffelijk lichaam, welke tot op zekere hoogte onderworpen wordt aan de beperkingen van de lager-mentale, astrale en stoffelijke lichamen en gebieden.

schittering van het ego kunnen zijn in zijn gewaad van licht, het oorzakelijk lichaam. De „elektrische stroom” wordt ontleend aan de Monade, waardoor de universele *Fohat* (kosmische elektriciteit) gedifferentieerd en gespecialiseerd wordt, om een scheppend vuur (*Kundalini*) te worden in elk individueel mens. Eventuele sluiers, die er om het licht heen zouden kunnen zijn, misschien veelkleurig, zouden de verschillende voertuigen kunnen zijn van onze viervoudige persoonlijkheid.

We zouden ons het ego ook kunnen denken als een kracht, die omgezet moet worden door transformatoren. Het bewustzijn moet voertuigen hebben, zoals muziek instrumenten nodig heeft. Terwijl het ego een bewoner is van de gebieden van abstracte oertypen en ideaties, drukt het zich hier beneden uit door de persoonlijke aard, dus is er een dualiteit. Ons menselijke probleem is dikwijls, dat wij geabsorbeerd raken door en onszelf identificeren met die persoonlijkheid en daardoor het egoïsch bewustzijn verliezen, met alles wat dit inhoudt wat betreft eenheid en ononderbroken vriendschap, licht en liefde, en dit verlies veroorzaakt soms, dat we denken, dat we alleen zijn - absoluut alleen. We zijn nooit alleen. Soms wordt het ons vergund, niet waar, een glimp van de waarheid op te vangen, een flits van realisatie, die natuurlijk velerlei vorm aanneemt al naar het temperament van het betrokken individu. In het geval van St. Paulus, zult ge u herinneren, was het een stem (voor velen is het een stem en een licht). Hij

werd ter aarde geworpen, zijn lichaam was voor een tijd levenloos, zijn ziel werd bevrijd en zijn levenswijze was daarna geheel veranderd.

Ieder van ons zou zo'n ervaring in zijn eigen woorden vertolken. Ik bied u hier een paar beschrijvingen van mijzelf voor zover dat gaat. Bij het opstellen van deze voordracht heb ik besloten gebruik te maken van de dualiteit van het ego en de persoonlijkheid, waarover ik gesproken heb en te trachten door antithese en tegenstelling het leven van het ego uit te beelden. Bij voorbeeld kan, zoals ik zo juist zei, de persoonlijkheid zich eenzaam voelen. Voor het ego van een redelijk ontwaakt mens is eenzaamheid onbekend, het ego verblijft in een voortdurend besef van de eenheid met allen. De persoonlijkheid kan onderworpen zijn aan de begoocheling van afgescheidenheid, van scheiding, van beroofd zijn, van verlies, maar niet het innerlijk Zelf. Soms kan in meditatie de luchtbel van het Zelf springen, eenheid doordringt dan het bewustzijn en we kunnen ons niet langer afgescheiden voelen van anderen. Dan beginnen we een voortdurend gevoel van eenheid met allen te ondervinden.

De persoonlijkheid kan ongelukkig zijn, maar in het egoïsch bewustzijn is volmaakt harmonieus geluk en een onbeschrijflijke zaligheid, een serene extase en het ego leeft voortdurend in die staat van bewustzijn. De persoonlijkheid kent duisternis, stoffelijk of mentaal. Het ego leeft voortdurend in het licht, het *is* licht. De persoonlijkheid kan

vermoeid zijn. Het ego is onbewust van handeling, van doen en is verloren in steeds groter volheid van het zijn. Op het hoogste punt van het egoïsch bewustzijn is geen handeling, geen doen - alleen bestaan in steeds groter volheid.

De persoonlijkheid kan angstig zijn, tobben, twijfelen. Het ego leeft in absolute zekerheid en ook in een grote rust, in een onverstoorbare vrede. Het ego kan nooit twijfelen omdat het door voortdurende ondervinding de betekenis, het doel en de werkwijze van het leven kent. Reïncarnatie en *karma* b.v. zijn geen theorieën of leerstellingen; het zijn voortdurende ervaringen, waarin het ego zonder ophouden leeft. Het kan geen behoefte, twijfel of onzekerheid kennen; het *is* kracht, wijsheid en kennis. Dat is zijn aard. Het is het *Ātma-Buddhi-Manas* ²⁾ in zijn kleed van licht op het abstract mentaal gebied, het oorzakelijke lichaam ³⁾, door de Grieken genoemd de „stralende Augoïdes”, hetgeen betekent het zelf-lichtend goddelijk deel en bij de Gnostieken wordt het genoemd het Kleed

²⁾ *Ātma* (Sanskriet). Het geestelijk Zelf van de mens. *Buddhi* (Sanskriet). De zaligheid en het levensaanzicht van het ego en de bron van het vermogen van de intuïtie. *Manas* (Sanskriet). Menselijk, het hoger (abstract) en het lager (concreet) denkvermogen van de mens. Hier wordt het geestelijk, abstract denken bedoeld.

³⁾ Oorzakelijk lichaam. Het eerste en directe lichaam van het reïncarnerend ego of de Denker op de „vormloze” ondergebieden van het mentaal gebied. Het wordt zo genoemd, omdat het in zichzelf de resultaten van alle ervaringen verzamelt, die daarna als oorzaken optreden, die het gedrag beïnvloeden.

van Glorie. De persoonlijkheid kan gebrek aan macht, wijsheid en kennis gevoelen. Het ego is altijd vervuld van eenmakende gedachten, het leeft in toenemende overvloed. In het innerlijk Zelf welt voortdurend leven op en op een bepaald gebied, het *Buddhische*, vloeit dat opwellende leven in en door het ego, terwijl het aan het bewustzijn een gevoel van onuitsprekelijke zoetheid schenkt, dat zich in het gehele wezen openbaart of zoals het in onze H. Schrift wordt uitgedrukt „liefdevol en machtig ordent zij (de Wijsheid) alle dingen”. Wanneer de persoonlijke aard reageert op genegenheid, individueel of universeel, dan wordt iets van die innerlijke geordende schoonheid en zachtheid hier beneden ervaren.

De persoonlijkheid wordt beperkt door tijd. Het ego is betrekkelijk tijdloos. Het verblijft op het oorzakelijk gebied in wat technisch genoemd wordt de eeuwigheid en eeuwigheid betekent onbeperkte tijd. Er is tijd, maar het is geen faktor in het bestaan. Het komt er niet op aan, er behoeft geen rekening mee gehouden te worden en dat wordt ook niet gedaan. Natuurlijk, wanneer het middelpunt van bewustzijn nog hoger gevestigd wordt in het *Ātma* en tenslotte in de Monade in het *Anupādaka*,⁴⁾ dan eindigt op die hoogte de tijd en bestaat alleen het eeuwige „Nu”. In het oorzake-

⁴⁾ *Anupādaka* (Sanskriet). Ouderloos; eeuwig bestaande, nooit geboren. Het tweede gebied van goddelijke openbaring, waarop de Monade gevestigd is gedurende het tijdperk van manifestatie.

lijke bewustzijn is er hetgeen beschreven zou kunnen worden als ogenblikkelijkheid en veelvoudigheid van bewustwording, dat gelijktijdig schijnt te zijn, maar dat in werkelijkheid niet is; want in feite beweegt het bewustzijn zich met grote snelheid van het ene onderwerp en de ene activiteit naar de andere. De snelheid, waarmee het bewustzijn zich beweegt op het oorzakelijk gebied is zo groot, dat de indruk gevestigd wordt van een samenvallen, een gelijktijdigheid van bewustwording in een aantal verschillende richtingen, of van een werkelijk alomtegenwoordigheid en alwetendheid in die opzichten.

Laat me nu eens proberen deze ervaring vollediger te beschrijven door haar bewust een stap lager te brengen in het formele concrete denkvermogen. Stel u het ego voor als onderverdeeld in afdelingen, of als een duiventil - het is natuurlijk niet zo, maar uitgedrukt in termen van trillingssnelheden van kracht zou men het zich zo kunnen voorstellen. Stel u een grote kamer voor als ge wilt, vol met vele duiventillen en in het midden een centraal bewustzijn met daarvan uitgaande een straal naar elke afdeling. Alle familie, vrienden en betrekkingen, van wie men werkelijk houdt, zijn dan in één zo'n duiventil of deel van het ego. Dan zullen er alle andere nauwe verbintenissen zijn met de mensheid en met de natie en alle hogere schakels, zoals lidmaatschappen van godsdiensten of van grote bewegingen als de Theosofische Vereniging en de Vrijmetselarij - dat is te zeggen,

bewegingen, die in de gebieden van het oorzake-lijke en van het oertype hun betekenis, oorsprong en bron hebben. Daarbij komen nog eventuele schakels, die kunnen bestaan met de nationale Deva van iemands land; met de Stichter van iemands godsdienst als gevolg van sacramentele riten; met de toekomstige Meester; met de Here Christus, die aanwezig is in elk mensenhart; met de Godheid Zelf, de „innerlijke, onsterfelijke Heer-ser” gezeten in het hart van alle wezens - deze zullen allemaal vertegenwoordigd zijn in hun speciale „duiventillen” of gebieden in het oorzakelijk lichaam. Nu kan het ego gelijktijdig werkzaam zijn in elk van die afdelingen en is dat ook, maar even-goed in een groot aantal ervan en uiteindelijk in alle. Er is echter zoals ik gezegd heb, een zeer snelle beweging van het bewustzijn op die hoogte, die de indruk maakt van gelijktijdigheid en het samen-vallen van vele verschillende onderwerpen. De in-druk op het bewustzijn is die van krachtig levend te zijn, bewust en werkzaam in een veelheid van oer-beginselen, formulae, vergelijkingen, achter de stoffelijke werkzaamheden. Het lijkt een beetje op het kunnen breien en praten tegelijk, of op de vele andere dingen, die wij tegelijk en automatisch doen.

Het ego heeft dat merkwaaardige vermogen, dat alomtegenwoordigheid wordt genoemd en dat bij een Adept tot grote hoogte opgevoerd wordt. Onze Here Christus b.v. oefent dit vermogen voortdu-rend uit en wij zeggen van Hem met betrekking tot het heilig Sacrament: „Gij, die heden tegen-

woordig zijt op duizenden altaren en toch één en ondeelbaar zijt”.⁵⁾ Dat is egoïsch bewustzijn. Het doet er niet toe of de H. Eucharistie - indien ge hieraan gelooft, want er bestaat geen enkel theo-sofisch dogma - gecelebreerd wordt op de voor-geschreven wijze in tienduizend kerken tegelijk. De Here Christus wordt bij voorbeeld beschouwd als tegenwoordig te zijn op die bijzondere wijze en in de vorm, die Hij aangegeven heeft toen Hij bij het Laatste Avondmaal de Heilige Eucharistie instelde op het altaar in elke kerk, telkens als de voorgeschreven woorden van de Consecratie onder de juiste omstandigheden worden uitgesproken door een behoorlijk gewijd christelijk priester. Op dezelfde wijze wordt ons geleerd, is de Wereldmoe-der tegenwoordig bij een aanstaande moeder tel-kens wanneer een nieuwe geboorte zal plaats vinden. Zij is daar bewust tegenwoordig en blijft toch één en ondeelbaar. De mensheid is langzaam bezig dit vermogen van alomtegenwoordigheid te ontwikke-len en men kan het in werking zien in het ego. Elke werkelijke schakel, die voor ons hier beneden bestaat, is vertegenwoordigd in het oorzakelijk lichaam en is in werkelijkheid een onsterfelijke verbintenis.

Laten we nu in gedachten teruggaan van het lagere concrete denkvermogen naar die toestand van bewustzijn, waar er noch duiventillen noch afdelingen zijn, alleen licht in verschillende stra-

⁵⁾ *Liturgie van de Vrij Katholieke Kerk St. Albans Press London, vert. Ruysbroeck Stichting.*

lende kleuren en prachtige akkoorden, die elk een levendige en krachtige uitdrukking in muziek zijn van de onderlinge betrekkingen van het licht en de aard van haar verbindingen. Het ego dus, verkeert in een toestand van voortdurend en veelvoudig bewustzijn, die eenmaal alomtegenwoordigheid zal worden. Het heeft een volledige continuïteit van bewustzijn, hetgeen een grote tegenstelling is met ons leven hier beneden, waar telkens als we in slaap vallen een onderbreking in het bewustzijn is. Wanneer we sterven, of tussen twee incarnaties in, eindigt voor ons het fysieke leven, het wordt uitgeblazen als een kaars, die gedoofd wordt. Dit is echter niet zo voor het ego, dat één voortdurend bestaan heeft. Vroegere levens zijn niet werkelijk „voorbijgegangene levens” - ze maken deel uit van het geheel, net als de afgelopen vijf minuten nog steeds in ons bewustzijn leven. Wij blijven samen in hen en in de conventie en de zomerbijeenkomsten voortbestaan als een geheel. 't Is waar, de bijeenkomsten volgen elkaar op en de rest van het programma heeft nog niet plaats gehad, maar degenen, die het plan opmaakten, stelden zich alle bijeenkomsten voor als delen van een geheel en niet alleen als een reeks van gebeurtenissen. Dit omvatten van het geheel is kenmerkend voor het oorzakelijk bewustzijn. Zo zijn voor het incarnerend ego de honderden van levenskringen een onafgebroken geheel, terwijl ze alle nauw met elkaar verbonden zijn zonder enige onderbreking.

Hetzelfde is even waar met betrekking tot de ruimte. De persoonlijkheid wordt beperkt door ruimte; het ego is onafhankelijk van ruimte, plaats of verblijf en is onbewust van afstand. Het doet er niet toe waar het oorzakelijk lichaam is. Of het zich in de oorzakelijke wereld boven Peru of China bevindt, is van geen betekenis omdat het ego niet vastgelegd of beperkt wordt door ruimte. Het leven, dat van binnenuit opwelt, wordt evengoed uitgedrukt in welk deel van het heelal het zich ook bevindt. Tijd, ruimte en het uiterlijke zijn geen factoren meer, die meetellen wanneer egoïsch bewustzijn bereikt wordt. In de plaats daarvan is er een „nu-zijn”, een „hier-zijn” en een volledigheid. Noch scheiding, noch gebrek is voor het ego ook zelfs maar begrijpelijk, daar zulke toestanden in dat bewustzijn niet kunnen bestaan. Duisternis kan niet komen op de zon, evenmin kunnen negatieve toestanden bekend zijn in het egoïsch bewustzijn. Dit geldt voor plaatsen, toestanden en mensen. Kameraadschap, de goddelijke Meester en leden van de engelenscharen, waarmee schakels gemaakt zijn - ze zijn er allemaal en kunnen naar willekeur aangetrokken worden, eenvoudig door het bewustzijn op hen af te stemmen. Afstand heeft met zo'n gemeenschap niet meer te maken dan de plaats van iemands radio-ontvangtoestel met betrekking tot een zender, die binnen het bereik daarvan ligt. Hetzelfde is waar voor degenen, waarvan we bijzonder veel houden. Wij zijn altijd bij elkaar. We zullen niet altijd zo afgestemd blijven, maar dit

proces is zo onmiddellijk, zo natuurlijk en volmaakt, dat afstemmen het enige is, dat nodig is. De innige uitwisseling, die bij zulke gelegenheden plaats heeft, is hier op aarde bijna onbekend behalve in zeldzame nauwe betrekkingen tussen misschien zeer enkele mensen. In het egoïsch bewustzijn is het echter normaal en volledig. Veronderstel nu eens, dat twee ego's op deze wijze op elkaar afgestemd zijn. Hoe hebben zij nu contact met elkaar? Wat gebeurt er nu? Laten we in de eerste plaats vooropstellen - en ik moet hier weer de ervaring naar beneden brengen tot op de hoogte van het formele verstand - dat de werkelijkheid niet te beschrijven is omdat de kenmerkende eigenschap van „binnenin-zijn” niet in woorden uitgedrukt kan worden.

Laten we ons eens voorstellen, dat één van deze ego's geïnspireerd wordt en misschien zelfs verheerlijkt door twee verheven denkbeelden, zoals de eeuwigheid en de eenheid binnen in het bestaan van zo'n nauwe gemeenschap. Ze zullen dan beide stralen met het licht van die denkbeelden, maar ieder van hen zal dat licht kleuren naar zijn straal en andere kenmerken. Het andere ego zal onmiddellijk hetzelfde voelen in al zijn volheid en volledigheid, maar het zal het kleuren met de straal waartoe zijn Monade behoort. De eerste zal daarop reageren en tezamen zullen zij groeien door het begrijpen van de denkbeelden, die zij met elkaar delen. Dit gaat voort tot zij volledig hetzelfde beseffen omtrent die denkbeelden en natuurlijk zal

die ervaring verheffend en uiterst zegenrijk zijn, omdat er geen misverstand mogelijk is tussen ego's.

Iets anders, dat onthouden moet worden is, dat een deel van het innerlijk Zelf van iemand, die op dat gebied wakker is, altijd naar binnen gekeerd is. Het ego streeft voortdurend naar het bereiken van hoogten van bewustzijn, daartoe aange trokken door zijn besef van eenheid met God en die innerlijke waarheid waarin het verblijft, trekt het voortdurend omhoog naar de „top van de Berg”. Zo is een deel van het ego als het ware in voortdurende contemplatie en aspiratie gericht op het hart van het universum - dat middelpunt, dat overal is en met een omtrek, die nergens is. Dat is een egoïsche toestand. God is dat middelpunt van het Leven, dat overal is en in waarheid nergens een begrenzing heeft. Hetgeen het Leven nodig heeft, welt onophoudelijk op binnenin het ego in een onuitputtelijke overvloed als een fontein of, indien ge wilt, als de werkelijke zon binnenin u, die het Leven en het Licht van God uitstraalt en uitstort.

Wanneer we uitgeput en vermoeid en eenzaam zijn hier beneden, dan is dat zo alleen omdat we onszelf op de één of andere wijze afgesneden hebben van het Leven van God, misschien door vermoeidheid en verdriet. De wijze om de band te herstellen is boven deze toestanden uit te komen in ons innerlijk Zelf. Andere wijzen, waarop we onszelf zo kunnen isoleren en waarop we dat ook doen, is door het becritiseren van anderen, door vijandig-

heid en het koesteren van grieven tegen anderen; want wanneer we ons zo afscheiden van onze medemens, doen we sommige van die „snaren” van liefde geweld aan, waardoor onze zielen gevoed en belevendigd worden. Wanneer we lang genoeg doorgaan met onszelf in trotse en beledigde afgescheidenheid te houden, dan verhongeren we ten slotte en worden niet meer dan een bundel zenuwen, alleen omdat we onszelf afgesneden hebben van het Leven van God. Vergeef, heb lief, omvat iedereen en alles opnieuw in een harmonische gemeenschap, dan zullen het mentale- en het astrale lichaam zich weer openen en het egoïsch Leven - het *Buddhis*ch Leven, dat opwelt in het ego - kan onze gezondheid en levenskracht weer bereiken en herstellen.

Het ego is vervuld van kennis, maar meer van beginselen, oer-typen, het inwezen van de dingen, de formulae achter de schepping. Dat is de intellectuele toestand, waarin het ego leeft, namelijk een volheid van kennis en zulke formulae en oer-typische denkbeelden worden snel en volledig begrepen in zover als zijn ontwikkeling dat toestaat. Een Beethoven zou b.v. op het oorzakelijk gebied een gehele symfonie opnemen in één geweldige extatische flits van begrijpen. Eerst zou er het hoofd-motief zijn en dan alle mogelijke variaties - veel meer dan er ooit uitgedrukt worden. Toch zouden er hier beneden op het stoffelijk gebied misschien duizenden noten en grote aantallen musici en vele uren nodig zijn, om in muziek uit

te drukken, (en dan nog maar zeer onvolmaakt), dat enkele ogenblik van verlichting, dat de ervaring op het oorspronkelijk gebied is van elke kunstzinnige schepping. Het geheim van het geluk bestaat uitsluitend uit het laten openbaren van deze hoedanigheden van het ego door onze denkvermogens en hersenen, en door ze in ons gedrag tot uitdrukking te brengen. Juist leven, door het Zelf van binnenuit geleide werkzaamheid, vooral met het doel het plan van het goddelijk Ego van het heelal te verwezenlijken - dat is de weg naar gezondheid en geluk. In het bewustzijn van een ontwaakt ego is in werkelijkheid geen afscheiding tussen het goddelijk middelpunt in hemzelf en de opperste Heer. Het ego van de mens en het Ego van het heelal zijn in waarheid één Ego, een eenheid, die paradoxaal gesproken alles omvat.

De volgende grote waarheid betreffende de mens, die wij met elkaar zullen beschouwen is dat het ego onsterfelijk is. Wanneer het bij de eerste Inwijding zinnebeeldig sterft, openbaart zich onmiddellijk het nieuwe, veranderde en verheerlijkte ego in zijn oorzakelijk lichaam met al de rijkdom van het verleden binnenin schitterend en stralend als licht in vele kleuren. Dat brengt mij tot het eind van mijn beschrijving. Laten we in onze verbeelding, zoals we elke morgen met elkaar doen, binnengaan in ons egoïsch bewustzijn. Hoe is dat? Bijna alle mystici zijn het er over eens, dat de eerste ervaring er één is van licht, van binnentreden in een intense straling en van zelf een

middelpunt van licht te zijn in een onbegrensde oceaan van licht - dat „licht, dat nimmer scheen over de zee of op het land, de consecratie en de droom van de dichter”⁶⁾, „het ware Licht, dat een iegelijk mens beschijnt, die in de wereld komt.”⁷⁾ Het ego brengt dit licht naar beneden, zodat het enigszins lijkt op een vlam in het hart-*chakra* van een pasgeboren baby. Hier in het stoffelijk lichaam, kunnen wij dit egoïsch licht nauwelijks zien; daar in het egoïsch bewustzijn leven wij temidden ervan en zijn er mee verenigd.

Het „voltage” van de levensstromen daar is enorm veel groter. Intensiteit van bestaan is een kenmerk van het egoïsch bewustzijn; het is bijna als een uitbarsting, die voortdurend plaats heeft. Stel u de kracht voor, die vrij komt bij een verschrikkelijke ontploffing en besef dan, dat dit de normale, voortdurende toestand is waarin het ego verblijft. Er is een verhoogde intensiteit, een ontzaglijk vergrote trillingssnelheid en elke uitbreiding van bewustzijn veroorzaakt een ervaring van geweldig verhoogde spanning en arbeidsvermogen door de openbaring van de innerlijke kracht van God. Toch is er geen gevoel van spanning - dit is ook een ervaring van het egoïsch bewustzijn - alleen van vrijheid en ontspanning. Tweestrijd houdt op, weerstand verdwijnt. Er is alleen een volledige, volmaakte en vrije uitdrukking zonder weerstanden van het ene grote Bewustzijn van Alles. Op

⁶⁾ *Elegiac Stanzas*, Wordsworth.

⁷⁾ *Johannes Evangelie*, I, 9.

dat gebied worden geen voertuigen gebruikt, die weerstand bieden. Ik ben mij er b.v. van bewust, dat de denkbeelden, die ik op het ogenblik uitdruk vanuit het egoïsch bewustzijn waarin ze ontvangen worden, overgebracht moeten worden naar beneden door het denkvermogen en het gevoel langs verschillende *chakras* en kanalen - ik wilde, dat ze beter bruikbaar en meer open waren! - in het etherisch dubbel. Daar vandaan moeten de denkbeelden dan overgebracht worden in de hersenen, om door de stem uitgedrukt te worden in woorden. Op het stoffelijk gebied is er altijd deze dualiteit van bewustzijn en voertuigen. Op het oorzakelijk gebied is men zich echter nauwelijks bewust van deze dualiteit en de inspanning, die daardoor vereist wordt. Ontvangen is daar uitdrukken in al zijn volheid zonder inspanning en dus is daar vrijheid en een onmiddellijk „loslaten” van denkbeelden. Tweestrijd houdt op, weerstand verdwijnt, het leven is geheel zonder weerstanden zoals het stralen van licht en er is vervulling zonder begrenzing. Vriendschap wordt daar teruggegeven zonder enig voorbehoud, zonder de mogelijkheid van ooit te eindigen of verbroken te worden. Liefde is volkomen wederkerig alsof het iets was, dat meer innerlijk ervaren wordt dan van buiten af ontvangen.

Wanneer men op die verheven hoogte, naar een broeder-ego ziet in die wereld van licht, wat ziet men dan? Hoe ziet het ego in het oorzakelijk lichaam er uit? Het gelijkt denk ik, op een grote

stralende aureool en bijna bolvormig, getekend en gekleurd met fijne en toch krachtige kleuren. Naarmate de evolutie voortgaat, wordt het groter en bij de meeste vrij goed ontwikkelde ego's reikt de uitstraling van het oorzakelijk lichaam tenminste tien of twaalf yard in alle richtingen. Het strekt zich uit in de aarde naar boven en naar buiten, naar alle kanten schitterend en stralend, lichtend en opaliserend als een regenboog met bepaalde sterke kleuren in het midden ervan. De overheersende straal is vooral duidelijk te zien en de onderstralen in hun juiste verhouding, evenals de eigenschappen en krachten, die in opeenvolgende incarnaties zijn ontwikkeld en de natuurlijke vermogens, die ze nu geworden zijn. Deze zijn alle zichtbaar als kleur. Ieder van ons en de gehele mensheid leeft en beweegt binnen de straling van zijn eigen goddelijke Zelf. Zelfs wanneer het lichaam bezoeeld is of de persoonlijkheid een dronkaard in de goot of een boze vijand van de mensheid, die bewust zijn lagere aard volgt, toch is daarboven stralend en allesomvattend, iets lerend uit elke val, alles begrijpend en sereen, het onsterfelijke Zelf, het ego daarbinnen.

Heeft het een vorm? Is het ergens aan te herkennen? Ja, het heeft een vorm, de goddelijke ideatie van de menselijke vorm, asexueel, heroïsch, God-gelijk, het wordt soms het Beeld Gods genoemd. In sommige gevallen lijkt het op de volmaaktste beelden van de oude Grieken in heroïsche gedaante maar zo geproportioneerd, dat ze volkomen har-

monisch, God-gelijk zijn. Terwijl ik zo spreek over het verschijnen van een menselijke vorm binnenin het oorzakelijk lichaam van de mens, wil ik duidelijk doen uitkomen, dat dit slechts de indruk is, die gemaakt wordt op het denkvermogen van de beschouwer. Er is zeker geen vaste statische vorm zoals die van het stoffelijk lichaam; er zijn veeleer vloeiende krachten, die zoals ze zich vermengen het effect maken van een geïdealiseerd menselijk lichaam.

Ego's van de eerste straal zien er meer vorstelijk en statig uit met ogen, die stralen van een innerlijke *atmische* kracht. Bij tweede straal-ego's - de leraren, genezers, en redders van de wereld - zijn de ogen stralend en vervuld van tederheid en mededogen. Bij ego's van de derde straal is het voorhoofd breed en hoog, a.h.w. gestempeld met een indruk van absolute kennis. Dit beginsel geldt voor alle stralen en hun onderstralen. In het algemeen zijn binnenin en door de straling alleen het hoofd en de schouders te zien, hoewel soms ook de handen zichtbaar zijn, fijne en toch sterke handen, de mooie handen van het hoger Zelf van de mens. Verder is de uitdrukking in de ogen kenmerkend voor elk individu, hetgeen ook te zien is in het stoffelijk lichaam. Dit is het enige deel of de enige uitdrukking van de innerlijke onsterfelijke Heerser, dat meer in het bijzonder overgebracht wordt in het lichaam. Het is gelijk in alle opeenvolgende incarnaties en daaraan kunnen wij in al onze levens herkend worden. De ogen kun-

nen in verschillende levens verschillend van kleur zijn, de vorm kan verschillen maar er is meestal enige gelijkenis. Het is echter meer dan dat; het is een bepaalde wijze waarop het ego u aankijkt door iemands ogen. Bij zeldzame gelegenheden schijnt het ego rechtstreeks neer te dalen in het stoffelijk lichaam, dat daardoor geheel verandert.

In de oorlogstijd heb ik kleine onaanzienlijke mensen gezien, schijnbaar lafaards, die altijd ondergeschikte opdrachten kregen en vrijwel veracht en uitgelachen werden door hun kameraden maar die in noodgevallen een schitterend figuur sloegen. De een of andere crisis of een bepaald gevaar heeft dan verborgen snaren in hun leven aangeraakt en wakker geroepen. Het ego is neergedeeld en het lichaam schijnt veranderd te worden als het hoger Zelf de leiding neemt. De persoonlijke ziel staat tijdelijk in vuur. Het ego is daar stoffelijk geopenbaard.

Onze dagelijkse meditatie en onze theosofische manier van leven zijn in werkelijkheid bedoeld om de hinderpalen voor dit uitstralen van de schoonheid, het licht, de liefde en de kracht van dit innerlijk Zelf in ieder van ons zo klein mogelijk te maken. Gebrek aan tijd noodzaakt me deze gedeeltelijke studie te besluiten. Zo is, geloof ik, in elk geval ten dele het hoger Zelf van de mens de ware persoonlijkheid achter de lichamelijke sluiër. Ik zou misschien kunnen eindigen met drie veelbetekenende uitspraken:

„Ziet naar binnen. Daar zijt gij Boeddha Zelf”.

„Christus in u, uw hoop op overwinning”.

„Wordt, hetgeen zijt”.

Hoofdstuk III

DE NEDERDALING VAN HET MENSELIJK EGO IN INCARNATIE

*Een toespraak gehouden onder de auspiciën van de
„Mother's Research Group”*

VRIENDEN, ik wil in de eerste plaats zeggen hoezeer ik het werk van de Mother's Research Group op prijs stel en hoe ik de kleine groep toegewijde mensen bewonder, die het voortzetten niet zonder aanzienlijke offers van hun energie, hun tijd en geld, die dikwijls moeilijk gemist kunnen worden.

Ik zal uw tijd niet verbruiken met het opnemen van alles wat wij allen zo goed weten - de toestand in de wereld wat betreft de vrouw, het vrouw-zijn en het moeder- en vaderschap. Wij weten allen, dat de toestand treurig is en hoofdzakelijk gekenmerkt wordt door de afwezigheid van eerbied. De mensheid of tenminste sommige gedeelten van de westerse mensheid schijnt het begrip van heiligheid te verliezen. Wanneer een natie haar begrip van de heiligheid van het leven in enig opzicht verliest en vooral van dat van het moederschap, dan is die natie in een toestand van moreel verval. Wanneer ik reizen maak door de wereld naar allerlei landen en volken, zie ik telkens bewijzen van dat verval. Het morele peil is overal veel te laag. Dat is de reden, waarom ik een beweging als de „Mothers' Research Group of

America” zo welkom heet en zo waardeer. Ik vind, dat er niet teveel van zulke bewegingen en afdelingen daarvan kunnen zijn en dat dit inderdaad praktische theosofie is. Ik hoop, dat velen van u, die er de tijd voor hebben *naast bestaande verplichtingen, die altijd voorrang moeten hebben*, zich gedrongen zullen voelen te helpen in dit mooie en zo nodige werk.

Ik zal u nu ondogmatisch en alleen ter overweging een paar denkbeelden voorleggen betreffende het proces van het nederdalen van het ego in incarnatie, denkbeelden voortgekomen uit de bestudering van de Theosofie en uit pogingen tot het doen van onderzoekingen naar het voor-geboortelijk leven.

Laten we ons eens voorstellen, dat we werken in ons oorzakelijk lichaam en het proces van de nederdaling in een nieuwe geboorte gadeslaan. Wat zullen we dan waarschijnlijk zien? Allereerst zal er overleg plaats gevonden hebben tussen bepaalde hoge autoriteiten, Intelligenties, die te maken hebben met het uitwerken van *karma*, zowel van het ras als nationaal en individueel *karma*. Deze Wezens, die zich gedeeltelijk bezighouden met de evolutie van menselijke ego's, gaan nauwkeurig na wat de ego's, die op het punt staan geboorte te nemen voor hun ontwikkeling nodig hebben. Deze vertegenwoordigers van de *Lipika*¹⁾ verlenen hun

¹⁾ *Lipika* (Sanskriet). Een geschrift. Grote *karmische* godheden van de Kosmos. Uitvoerders van de wet van oorzaak en gevolg.

medewerking op het oorzakelijk gebied en er zal er één zijn, die genoemd zou kunnen worden de Voorzittende Engel voor dat tijdperk en voor het proces van het voor-geboortelijk leven, die onder leiding van zijn meerderen de beslissing neemt. Deze engel kent het gehele *karma* van het ego, het vreugde-brengende, het smart-veroorzakende en het neutrale *karma*. Hij weet ook, dikwijls door zijn meerderen te raadplegen, hoeveel van de zegeningen en hoeveel tegenwerking in de nieuwe incarnatie uitgewerkt kan worden, zonder dat ego pijn of schade toe te brengen of zijn vooruitgang tegen te houden. Na zulk een overleg met zijn collega's en met bepaalde functionarissen in de Hiërarchie der Adepten, meet de Voorzittende Engel in het algemeen, en zeer globaal de *karmische* voorwaarden af voor de nieuwe incarnatie. Al het *karma*, laten we dat onthouden, is goed *karma*, omdat het harmonie en evenwicht tot stand brengt en opvoedend werkt. Voor de geboorte wordt de hoeveelheid *karma* vastgesteld, gunstig en ongunstig, dat uitgedrukt moet worden, en ook op welk gebied - mentaal, astraal of stoffelijk - in het leven, dat op het punt staat te beginnen. Die kennis zal dan doorgegeven worden aan de bouwende *deva's* op het mentaal en astraal gebied, en het is een deel van hun taak om van de situatie het beste te maken en te zorgen, dat alle ongunstige neigingen in evenwicht gehouden worden door zegeningen, ten einde een zo gunstig mogelijk resultaat te bereiken. Zij kunnen echter niet tegen iemands *karma*

in werken. Wanneer we ons de neerdalende Woordkracht van het ego voorstellen, als een in de mentale-astrale- en stoffelijke wereld weerklinkende vormende kracht, die de overeenkomstige lichamen zal opbouwen,²⁾ dan kunt ge u het *karma* van vroegere levens voorstellen als zijdelings afbuigende energie. Wanneer er wreedheid is geweest en wanneer het lichaam misbruikt is, dan zou de daaruit voortkomende wanklank kunnen inwerken op de neerdalende Woordkracht en een dissonant veroorzaken, die op zijn beurt misvorming, deficiëntie of zwakte teweeg brengt in het stoffelijk lichaam.

Dan is er het hele *karmische* vraagstuk van de keuze van het geboorteland, dat helemaal niet toevallig is. Het *karma* van het incarnerend ego moet redelijk overeenstemmen met het *karma* van de natie. Wanneer het ego een *karma* heeft, dat behoorlijk uitgewerkt zou kunnen worden onder invloed van de strijd en de spanning van oorlog of van verdeeldheid van revolutie of natuurrampen, van overstroming, hongersnood of van wat dan ook en er is een natie, die deze rampen zal moeten doormaken, dan is, wanneer andere dingen gelijk zijn, dat de natie, waarheen zulk een ego gezonden zou worden. Wanneer daarentegen een ego geen tegenspoed van die soort heeft, terwijl het in de periode tussen de levens zijn nederdaling

²⁾ Dit is een openbaring door de mens, als mikrokosmos, van precies hetzelfde proces, waardoor de Logos als makrokosmos universa vormt uit pre-kosmische stof door de werking van Wil-gedachte-geluid. Zie hoofdst. II dl. I van dit boek, „Het Leerstuk over de Logos”.

in incarnatie afwacht totdat de omstandigheden rijp zijn, dan zou een neutraal land als Zwitserland of een ander land, dat niet ernstig getroffen zou worden door de oorlog of bezet door de vijand of door natuurrampen, gekozen worden. De voornaamste faktor, die hierbij beschouwd moet worden, is het in harmonie brengen van twee *karma's*.

Dan komt de keuze van de stad en de buurt waarin het ego geboren zal worden. Deze worden ook niet bij toeval gekozen. Het uitwerken van *karma* is zichtbaar in de keuze van medeburgers en in hetgeen gebeuren zal met de stad of de buurt, niets wordt aan het toeval overgelaten. Dat brengt ons tot de keuze van de ouders, en dit houdt de voortzetting in van persoonlijke of egoïsche schakels uit vorige levens, want er zijn bijna altijd schakels van liefde tussen de ego's van kinderen en die van hun ouders. Ik zeide *bijna* altijd, want soms is er een band van disharmonie en zelfs van afkeer en dat kan ook mensen en kinderen in een familie samenbrengen. Dan krijgt ge het verschijnsel van een kind in een familie, dat er niet in hoort, dat een oorzaak van verdriet is en dat tenslotte weggaat om zijn geluk ergens anders te vinden. Beide partijen hebben echter de gelegenheid gehad om de schakel in harmonie te brengen en wanneer ze wijs zijn, hebben ze dat ook gedaan. Ouders, die zulke onharmonische kinderen in hun familie hebben, moeten zorgvuldig hun uiterste best doen om die wanklank op te lossen in harmonie, om te dienen en hen nooit te verwaarlozen onder

die omstandigheden. Dan is het probleem min of meer opgelost en zal niet terugkeren. Deze kennis is een deel van de praktische waarde van onze filosofie. Natuurlijk zou een theosoof in elk geval zo handelen, maar de mensheid als geheel doet dat niet altijd. Het zou goed zijn als we als leidraad namen in alle vraagstukken over *karma* het gebod: altijd vriendelijker te zijn dan de situatie vereist.

Laten we er aan denken, dat grote geestelijke belangen op het spel staan in zeer veel menselijke betrekkingen - veel groter, dan wij beseffen - en dat, wanneer we elkaar ontmoeten en tot elkaar al of niet aangetrokken worden, hetzij oppervlakkig of intiem, er al die tijd *karma* wordt uitgewerkt en nieuw *karma* wordt gemaakt voor de toekomst. Daarom moet men steeds met wijsheid handelen. We zouden moeten trachten nooit tegenstand op te wekken door onnodig anderen pijn te doen en er naar streven wijs en evenwichtig te zijn in onze verhouding tot onze medemensen. Vooral met kinderen zouden we zo vriendelijk mogelijk, vol liefde en zorg moeten zijn, hoe gering het antwoord daarop ook is en hoe moeilijk de situatie ook mag zijn. Wanneer het *karma* van het incarnerend ego zeer ongunstig is geweest en er mentale of stoffelijke gebreken zijn of beide, dan moet er aan gedacht worden, dat het in werkelijkheid een voorrecht voor de ouders is, dat zij gekozen zijn om het ego te helpen in ernstige moeilijkheden. Houd het kind thuis, zover als verstandig en redelijk is, omring het met alle mogelijke liefde en zorg, help het

ego door deze tijd heen en denk er aan, dat het een soort roeping is - van God als ge wilt - iemand te behoeden en te verzorgen in een duistere periode in een reeks van incarnaties. Wanneer echter de andere leden van het gezin er te veel onder zouden lijden en de situatie vrijwel hopeloos is, dan zou het niet verkeerd zijn een oplossing buiten het thuis te zoeken, indien deze ten minste helpend werkt.

Verdere punten, die nagegaan moeten worden wanneer een ego geboorte neemt, zijn de klasse of kaste waartoe de ouders behoren, de mogelijkheden voor opvoeding en het begin van een carrière in het leven, die zij kunnen geven, de omgeving en de bijzondere mogelijkheden en nieuwe richtingen, die verschaft zouden kunnen worden, de verstandelijke ontwikkeling, de soort school en de leraren. Aan dit alles wordt aandacht geschonken bij de keuze van de ouders. Enkele verdere factoren houden ook nog in, binnen vrij ruime en bewegelijke grenzen, de mogelijkheid of waarschijnlijkheid van wreedheid, zoals bij lichamelijke straf thuis en op school en het ondervinden van ruwheid, of gebrek aan begrip. Dit zou er toe kunnen leiden de meer gevorderde ego's terug te houden. Ik zal deze dingen later nog meer in bijzonderheden beschouwen.

Zo wordt volgens de Theosofie, niets aan het toeval overgelaten. Ons leven wordt geleefd volgens een vaste wet, die volmaakte rechtvaardigheid verschaft voor iedereen en die rechtvaardigheid wordt uitgeoefend met mededogen en wijsheid, teneinde

de grootst mogelijke vooruitgang in de evolutie te bereiken. Wanneer het ego, dat op het punt staat te reïncarneren voldoende is ontwikkeld en wanneer er keuze mogelijk is, kan het zelf geraadpleegd worden. Dit zou in het bijzonder kunnen slaan op de kaste of klasse, waarin het geboren zal worden - de regerende aristocratische of welgestelde klasse of die van de handwerkslieden of andere handarbeiders. Ego's kiezen soms een ongunstige situatie terwille van: ten eerste de lessen, die daardoor geleerd kunnen worden en ten tweede de dienst aan anderen, die daardoor verricht kan worden. Dat is de reden, dat men gevorderde ego's kan vinden in kommervolle omstandigheden.

Het innerlijk Zelf van een gevorderd persoon heeft bijna altijd een gevoel van een roeping te hebben, weet tot op grote hoogte wat het wil doen met het nieuwe leven, welke bijdrage het geven wil, welke karaktereigenschappen het hoopt te ontwikkelen en welke bestaande vermogens vergroot moeten worden. Een geestelijk ontwaakt ego is zich wel bewust van deze mogelijkheden en heeft idealen voor het nieuwe leven. Hier wordt ook weer een grote verantwoordelijkheid op de ouders gelegd. Zij kunnen de nieuwe incarnatie maken of breken en dikwijls heel in het begin van het leven. Er moet altijd aan gedacht worden, dat het alleen het lichaam is, dat kinderlijk, kinderachtig en onrijp is en dat het stralende ego dikwijls wijzer is dan de ouders, verder gevorderd in evolutie en dat het tracht de grote pelgrimstocht van het leven voort

te zetten met hun hulp. Alles wat de hoogste vermogens en hoedanigheden naar buiten brengt en aanmoedigt, moet het kind omringen. Alles wat het kind onderdrukt of onnodig belemmert, wat verdriet of leed veroorzaakt - zoals lichamelijke straf, die het ego vernederd teruggedrijft - moet vermeden worden. Lichaamsstraf geeft een verkeerde richting aan de persoonlijkheid, verwringt en verhardt haar, maakt haar leugenachtig en zou het besluit kunnen doen ontwaken anderen op dezelfde manier te dwingen, wanneer de gelegenheid zich voordoet. Het lost geen enkel vraagstuk op, behalve alleen maar het tijdelijke probleem van een moeilijkheid op dat ogenblik. Een onderwijzer zei eens tegen mij: „Elke keer, als ik een riem of een stok gebruik, beschouw ik dat als een erkenning van een nederlaag.”

Al deze mogelijkheden en factoren en ongetwijfeld nog veel meer - vraagstukken en andere invloeden uit vorige levens en de toekomstige roeping van het ego tot aan het Adeptschap toe - dit alles wordt in beschouwing genomen en er wordt rekening mee gehouden hoofdzakelijk op het oorzakelijk gebied, wanneer het ego op het punt staat neer te dalen. Dit is vooral het geval met betrekking tot de meer gevorderde en ontwikkelde ego's.

Laat me nu, voordat ik verder ga naar een volgend aanzicht van ons onderwerp, deze denkbeelden samenvatten. Elke cyclus van menselijke wedergeboorte wordt bestuurd door leden van de orde van engelen, die in het bijzonder met de mens te

maken hebben. Bij elke volgende wedergeboorte krijgen de individuele menselijke ego's de bijzondere hulp van engelen, die verantwoordelijk zijn voor het opbouwen van mentale, emotionele, etherische en stoffelijke vormen. Deze engelen werken gedeeltelijk onder leiding van vertegenwoordigers van de *Lipika*. De keuze van het tijdperk van geboorte, vasteland, natie, godsdienst, ouders, omgeving en gelegenheid, geslacht, type en toestand van het lichaam en de mate van potentiële of werkelijke gezondheid en ziekte, worden alle volgens de wet bepaald door deze besturende Intelligenties. De verschillende soorten van karma van het incarnerende ego, van de natie waarin dit geboren wordt, van de leden van groepen waarmee het verbonden zal zijn, van de gehele familie en van de toekomstige echtgenoot of vrouw en kinderen, worden alle volledig in beschouwing genomen. Het inherente ritme van de Monade en het ego, de uiteindelijke bestemming volgens het temperament van de Monade of de straal, het oude *karma* en de onmiddellijke en toekomstige roeping worden nagegaan en met onfeilbare rechtvaardigheid wordt de meest gunstige keuze gedaan, die onder die *karmische* omstandigheden mogelijk is.

Dan begint de incarnatie op vrijwel dezelfde manier als de incarnatie van een Logos in een nieuwgeopenbaard zonnestelsel. (zie deel I) Het egoïsch Woord weerklinkt ook. De mikrokosmische Logos, hetwelk een menselijk ego is, richt zijn aandacht opnieuw op de stoffelijke werelden en doet zijn

Woord horen of zendt een straal uit van zijn eigen scheppingskracht van zijn leven en bewustzijn, die eerst op de stof van het mentaal gebied inwerkt. Stel het u voor in diagramvorm (het is in werkelijkheid van binnen naar buiten), als ge wilt als een vinger van vuur of als een straal van licht of als een stroom van scheppend geluid, dat trilt met die snelheid, die het kenmerk is van het ego van zijn vermogens en eigenschappen. Bij het inwerken op de mentale wereld, doet deze straal een soort draaikolk ontstaan waarin omringende stof van het mentaal gebied getrokken wordt, die trilt met soortgelijke snelheid als het ego en die langzamerhand gevormd wordt tot een ei-vorm - het embryo van het mentaal lichaam.

Het overheersen van één van de drie *gunas*, of hoedanigheden van de stof, *rajas* - werkzaamheid, *satva* - harmonie, rhytme, en *tamas* - traagheid, wordt ook vastgesteld door het egoïsch Zelf en de trillingen van de Woord-kracht door middel waarvan het daar wordt uitgedrukt. Zelfs in de stof waaruit onze lichamen zijn opgebouwd, wordt daarom volmaakte rechtvaardigheid aan ons betoond en onze lichamen zijn zo precies passend gemaakt voor ons als mogelijk is en als *karma* toelaat. Dan werkt de straal in op de stof van het astraal gebied en veroorzaakt daar een draaikolk, waarin op dezelfde wijze astrale stof getrokken wordt, waardoor het astrale lichaam zich begint te vormen. Weer zijn dezelfde beginselen van toepassing, want alleen die stof wordt naar binnen getrokken, die trilt met

dezelfde snelheid als die van de egoïsche stroom van scheppingskracht. Resonantie en magnetische eigenschappen waarborgen dat.

Deze lichamen zien eruit als kleine eivormen, in het begin misschien tien of twaalf inches hoog. Ze zijn bijna doorschijnend met heel weinig kleur erin. Er is echter een aanduiding van kleur, een soort opalistentie als parelmoer, gloeiend in de overigens witte aura van het kind. Deze kleuren vertegenwoordigen de *skandas*,³⁾ bezittingen, vermogens, meegebracht uit vorige levens, die voorlopig latent zijn totdat het stoffelijk leven en de ondervindingen daarin ze weer te voorschijn brengen.

Langzamerhand en dit behoeft niet van het begin af te zijn, zal het stoffelijk lichaam opgebouwd worden. De nederdaling in incarnatie kan en doet dit ook dikwijls beginnen voordat fysieke conceptie heeft plaats gevonden. Tenslotte wordt echter de tweelingcel gevormd en het stoffelijk permanent atoom⁴⁾ wordt dan daaraan bevestigd door een lid van de engelscharen. Dan heeft het

3) *Skandas* (Sanskriet) „Bundels” of groepen eigenschappen, die zich samenvoegen bij de geboorte van een mens en zijn persoonlijkheid uitmaken. De gevolgen van het verleden, die de zaden voor toekomstige levens worden. *Karmische* gevolgen.

4) Permanent atoom. Een atoom, dat door het reïncarnerend ego na de dood van zijn voertuigen wordt vastgehouden. Het essentiële van de ervaringen in het lichaam, waarvan het deel heeft uitgemaakt, worden ingedrukt op het permanent atoom en van daaruit wordt de toon of trillingssnelheid overgebracht naar het nieuwe lichaam, wanneer het ego reïncarneert. Zie „Een Studie van het Bewustzijn” van A. Besant.

ego door de „neerdalende” trillende straal van scheppende levenskracht contact met het stoffelijk gebied en het nieuwe stoffelijk lichaam begint zich op te bouwen.

Bepaalde engelen waken over dit gehele proces en zorgen ervoor. Zover ik weet - en denk eraan, dat het onderzoek op dit gebied nog zeer beperkt is en dat er nog ontzaglijk veel gedaan moet worden - staat onder de voorzittende *Deva* van de incarnatie op het oorzakelijk gebied een *deva* op het mentaal gebied zowel als één op het astraal gebied. Deze engelen breiden hun aura uit om de moeder, de trillende straal en de mentale en astrale lichamen heen. In zover als *karma* dat toelaat, behoeden zij ze zo voor schokken en storingen van buitenaf. Ze werken ook aan het geschikt maken van het mechanisme van het bewustzijn. Dit is een zeer nauwkeurig werk, het mechanisme bestaat uit zeven *chakra's* in het mentaal- en astraal lichaam en later die in het etherisch lichaam en de daarmee overeenkomende stoffelijke zenuwknopen en klieren. Zover ik weet, zijn bepaalde typen van natuurgeesten van de vier „elementen” aan onze lichamen aan het werk vanaf het ogenblik van conceptie tot het moment van de dood, bouwende, herstellende en wanneer dat nodig is, regenererende in overeenstemming met de fysieke wetten. (Zie Deel I, hoofdst. IV).

Het mysterie van de ontwikkeling van een volmaakt stoffelijk lichaam uit zo'n klein organisme als de tweelingcel, is door de wetenschap nog niet

opgelost. Waarom bepaalde microscopische gedeelten van de kiem bepaalde soorten van weefsels ontwikkelen in een bepaald deel van het lichaam-in-wording, totdat het geheel in al zijn geweldige verscheidenheid tot aanzijn komt volgens het prototype, het patroon of het nimmer falende plan, is nog altijd een mysterie en zal dat blijven, tot het onderwerp van binnenuit en vanuit de bovenstoffelijke werelden wordt bestudeerd.

Gedurende deze tijd zijn de mentale en astrale engelen aan het werk geweest, toezicht houdend op het bouwen en op het op elkander instellen van de mentale en astrale lichamen en van de *chakra's*, terwijl de natuurgeesten onder hun leiding staan. Zo worden gedurende de periode van zwangerschap het stoffelijk, etherisch, astraal en mentaal lichaam langzamerhand opgebouwd in overeenstemming met het *karma* van het reïncarnerend ego en de omstandigheden, die dat ego voor zijn evolutie nodig heeft. Dan nadert, als alles in orde is het ogenblik van de baring of geboorte. Op dat ogenblik, bij de geboorte, trekken de engelen, die te maken hebben met het voor-geboortelijk leven, zich terug, als alles naar wens verlopen is en de nieuwe persoonlijkheid wordt aan de mens overgedragen.

Het bovenstaande is vrijwel alles, wat ik over dit belangrijke onderwerp te zeggen heb. Ik zou er misschien nog twee gedachten aan kunnen toevoegen. De eerste is, dat het ego gedurende het voor-geboortelijk leven nog maar zeer vaag bewust is

door het stoffelijk lichaam. Bij het „voelen van leven” heeft de ontwikkeling van het zenuwstelsel het punt bereikt, waarop een bepaald klein deel van het bewustzijn van het ego zich kan openbaren en iets meer van het ego zich kan uitdrukken bij zijn manifestatie van macht en leven; want men moet bedenken, dat het innerlijk Zelf van de mens een drievoudigheid is en dat de vormgevende egoïsche straal of stroom van gedachtekracht ook drievoudig is. De drie samenstellende aanzichten en stromen van kracht zijn een uitdrukking van geestelijke Kracht, geestelijk Leven en geestelijke Intelligentie. De eerste twee hiervan spelen vanaf het ogenblik van conceptie door het stoffelijk permanent atoom heen en beïnvloeden de bouw van het embryo. Eerst wanneer het hersen-ruggemergstelsel van de foetus voldoende vastgelegd is, kan het derde, het verstands-aanzicht van het ego, een voertuig vinden om zich uit te drukken. Zelfs wanneer dit door beschadiging afwezig is, zoals bij verschillende graden van krankzinnigheid, houdt de kracht en het leven van het ego toch het stoffelijk lichaam in leven en het ego blijft, wat dat betreft, in incarnatie.

Nadat dus „leven gevoeld” is, is het ego, dat met het embryo verbonden is, zich vaag en dromerig bewust van warmte, bescherming, beslotenheid en veiligheid. Vanuit het gezichtspunt van het elementale bewustzijn van het lichaam en zelfs vanuit de hogere voertuigen is de geboorte een schok, een min of meer plotseling naar buiten drijven vanuit die behagelijkheid, warmte, volledige bescherming

en inwendige voeding van de zwangerschapsperiode. Daarom moet in de eerste dagen en weken - ja zelfs maanden - maar vooral in de eerste dagen en weken, die schok zo klein mogelijk gemaakt worden, vind ik voor mij, door een zo nauw mogelijk contact met de moeder en door zoveel genegenheid en behagelijkheid als mogelijk is.

Ik ben het absoluut niet eens met de moderne richting, waarbij aangeraden wordt de babies bij de moeder weg te halen en ze alleen terug te brengen voor de voeding. Sommige doktoren zijn van mening, dat het niet aan te raden is zuigelingen dikwijls op te nemen, te strelen en te liefkozen. Ze schijnen meer te voelen voor een tamelijk streng regime van het begin af aan, om de ontwikkeling van vaste gewoonten aan te moedigen en om het proces van het spenen en de opvoeding te vergemakkelijken. Er ligt een zekere waarde hierin maar evenzeer een beslist ongewenste uitwerking. De moeder heeft de uitlaat voor haar liefde nodig, die de nabijheid van haar baby verschaft. Het moederschap is een geestelijke zowel als een stoffelijke ervaring, het brengt een uitbreiding van bewustzijn mee voor de moeder, die gedeeld wordt door het ras. Daarom is ze zeer waardevol en belangrijk. Het kind op zijn beurt heeft de invloed van de aura van de moeder nodig, haar magnetisme en haar liefde. Kleine kinderen zijn zeer afhankelijk, zodat in zover als de gezondheid van de moeder en haar plichten en haar omstandigheden dit toelaten, de baby zo dicht mogelijk bij haar moet

blijven, vind ik. Het doet mij genoeg te horen, dat er een ommekeer plaats heeft in de nieuwe methoden van deskundigen op dat gebied en een neiging tot terugkeer naar de vroegere meer natuurlijke behandeling van zuigelingen.

Dit voert mij naar het laatste van de denkbeelden, die ik met u wens te delen. De gehele mensheid, ja, al het leven, staat onder het bestuur en de leiding van een moederlijk beginsel in de natuur - het Moeder-aanzicht van de Godheid. Er is een goddelijk Beginsel, dat alles behoedt, moederschap en zwangerschap, vol beschermende liefde en mededogen, dat, voor zover ik weet, tot uitdrukking komt in een hoge functionaris in het innerlijk Bestuur van de wereld. Deze functionaris wordt soms genoemd de Wereld-moeder, in het Sanskriet *Jagadamba*. Achter alle oude tradities over Isis, Ishtah, Kwan Yin, en misschien ook de gemalinnen van de drie Aanzichten van de Hindoesche Drie-eenheid tot aan de laatste openbaring in de Madonna, ligt een zekere mate van waarheid. Sommige mensen geloven, hoewel dit in geen enkel opzicht een theosofisch dogma is, dat de moeder van Jezus het Adeptschap bereikte, dit ambt van Wereld-moeder aanvaardde en voor de tegenwoordige periode de Moeder van de wereld is. Nu zijn in zeker opzicht deze bouwende engelen de uitvoerders van Haar wil. Zij gebruikt ze en helpt ze, en in zeker opzicht vertegenwoordigen zij Haar, zodat Zij gedurende het gehele voor-geboortelijk tijdperk een schakel heeft met het bewustzijn van elke aan-

staande moeder. Het prachtige Madonna-blauw van Haar aura en sommige van de liefelijke Madonna-vormen in de westelijke landen, schijnen zichtbaar te zijn in de aura van de engelen en in een teerblauwe gloed over de aura van de aanstaande moeder. Deze wordt dieper naarmate de tijd van de geboorte nadert. De Wereld-moeder verenigt zich met het bewustzijn van de stoffelijke moeder en deelt in zekere zin in de zowel aangename als pijnlijke ervaringen van het moederschap. Zij leidt en beschermt en maakt, dat het gehele prachtige wonder onder Haar leiding plaats heeft. Ik heb de bewijzen gezien, dat vanaf de tijd van de geboorte van het kind zowel Zij als Haar invloed teruggetrokken worden, voor zover als het rechtstreekse vertegenwoordigers uit het engelenrijk betreft. Elke vrouw is echter in zekere zin een deel van Haar en in aanraking met Haar, want Zij is de belichaming in een aartsengel van de hoogste volmaking van het vrouwelijk Aanzicht van de Godheid en de vrouwelijke hoedanigheden van de mensheid.

Hoofdstuk IV

DE INVLOED EN HET WERK VAN DE WERELD-MOEDER

*Een lezing gehouden onder de auspiciën van de
Bond van Amerikaanse vrouwen*

HET Christendom, het Hindoeïsme¹⁾ en andere grote Wereldgodsdiensten leren alle, dat er een groot Wezen bestaat hier op onze aarde, die in volmaaktheid alle hoogste attributen belichaamt van het vrouwelijk Aanzicht, zowel van de schepende Godheid als van het menselijk ras, met inbegrip van het menselijk moederschap. Zij, de alles in mededogen omvattende Ene, ziet met oneindige tederheid en zorg neer op het leven op aarde. Wat moet Zij daar zien? Een openlijke onbarmhartige en naakt, cynische verkrachting en ontwijding door de mens - hoofdzakelijk, hoewel niet helemaal, door

¹⁾ In het Hindoeïsme wordt de opperste Godheid zowel in het mannelijke als in het vrouwelijke Aanzicht vereerd, en beschouwd als Universele Vader van de wereld en als Universele Moeder. Het vrouwelijk Aanzicht wordt vereerd onder vele namen en in vele vormen. Zij is hoofdzakelijk bekend als *Jagadamba*, de Wereld-moeder en bij deze opvatting zijn ook inbegrepen de *Shakti* (uitgedrukte energie) Aspecten of Complementen van de *Trimurti*. Dit zijn *Párvati*, het Complement van *Shiva*, *Lakshmi* van *Vishnu*, en *Sarasvati*, van *Brahmá*. Alle vrouwen worden beschouwd als vertegenwoordigsters van de *Jagadamba*, die de Moeder van alle moeders is, de goddelijke Koningin van het Rijk van het moederschap, het hoogste ideaal van de vrouw.

de man - van al het heilige en schone, waarvoor Zij staat. Zij moet overal, de gehele wereld door, oneerbiedigheid, misbruik en wreedheid zien - het voortdurend berokkenen van onnodig leed door de ene mens aan de andere en door de mens aan het dierenrijk.

Wanneer Zij niet evenzeer wist, dat dit tijdperk een fase is, waaruit een edeler, zuiverder, een vriendelijker en fijner beschavingsvorm zal groeien, dan zou Haar hart ondraaglijk verscheurd worden, door wat Zij moet aanzien. Wanneer we hierbij voegen, dat Zij in Haar goddelijke liefde vrijwillig dicht bij de mensheid blijft, dat Zij niet alleen een waarnemer van buitenaf is, niet alleen een grote Geest ver van ons verwijderd, niet alleen een ascetisch Adept, die lang geleden een geestelijke bergtop bereikte, maar dat op een geheimzinnige wijze, Zij werkelijk aanwezig is in ons hart en vooral in het hart van elke vrouw en elk kind, wat zou zulk een nabijheid bij het mensdom dan een bijna niet te dragen ervaring moeten zijn!

Ik ben zelf ten volle overtuigd, dat er zo'n Wezen bestaat en dat Zij, boven elk menselijk begrip verheven, de volmaakte belichaming is van alles, wat het hoogste en edelste in de vrouw is. Ik geloof, dat Haar hart vervuld is van liefde en mededogen voor ons allen en dat Zij, terwijl Ze onze zonden ziet, ons toch niet veroordeelt. Eerder komt Zij nog nader tot ons, om ons op te nemen in Haar liefdevolle armen, zelfs terwijl wij zondigen. St. Catherina van Sienna vroeg eens, toen zij voor

een tijd het contact met haar Heer had verloren en in haar eigen ogen diep gevallen was: „Heer, waar waart Gij temidden van al die mislukkingen?” En in hetgeen genoemd wordt de mystieke samenspraak, als de toegewijde gemeenschap heeft met God en Zijn stem hoort, antwoordde de Heer: „Dochter, ik was daar met u, in uw hart”. Zo is ook Zij, de Moeder der wereld hier bij ons, in ons hart, evenals Zij met moederlijke zorg waakt over de gehele mensheid, vooral nu een nieuw ras en het Christusbewustzijn in het ras op het punt staat geboren te worden.²⁾ Indien men zo vrij zou mogen zijn dat te denken, hoe dankbaar moet Zij wel zijn voor zo'n beweging als de Bond van Amerikaanse vrouwen, aan Haar gewijd. Hoe dankbaar, kunnen we haast wel aannemen, moet Zij zijn wanneer een enkel mens iets van het ideaal ziet, dat Zij vertegenwoordigt van schoonheid en gratie voor de vrouw en van ridderlijkheid voor de man en door dat visioen bewogen wordt tot opbouwende werkzaamheid. Het werk van zulk een Bond is dringend nodig, vooral van haar vierde doelstelling: „Wreedheid tegen te gaan en ware broederlijkheid te bevorderen voor alle wezens en actief op te treden tegen elke vorm van wreedheid”.

Laten we nu eens zien naar onze wereld en enkele van de problemen beschouwen, waarvoor wij - en dus ook de Wereld-moeder, daar Zij één met ons

²⁾ Zie: *Amerika, de geboorteplaats van een Natie*, van Geoffrey Hodson, Mothers' Research Group, Route 2, Box 586, Oja, Californië.

is - ons geplaatst zien. In de wereld van vandaag zien we, dat veel waarde gehecht wordt aan kracht en geslepenheid. „Laat hem, die de kracht heeft, nemen en laat hem, die dat kan, behouden”, is de algemene filosofie vooral onder een totalitair regime. Ik ben mij wel bewust van het bestaan van de Verenigde Naties en de prachtige hulp-afdelingen daarvan, maar toegegeven moet worden, dat door sommige mensen eer, moraliteit en goede wil alleen nog beschouwd worden als nuttige middelen om een zelfzuchtig doel te bereiken. Uiteindelijk geldt nog altijd het recht van de sterkste.

En beschouw dan eens het grootste verlies in de tweede wereldoorlog - trouw. Toen de Spaanse aanvoerder buiten Madrid zei, dat hij de hoofdstad gemakkelijk kon veroveren, omdat hij vier colonnes buiten en een vijfde colonne binnen de stad had, wierp de wereld zich op die uitdrukking als een schrijver, die lang naar een woord heeft gezocht. Met „vijfde colonne” bedoelt men sindsdien de grote alles ondergravende invloed in de wereld van heden. Andere tijden hebben hun verraders gekend, maar nooit tevoren zijn zulke grote aantallen mensen bereid geweest zich aaneen te sluiten in een verraad, dat de ineenstorting betekende van het systeem waarbinnen zij leefden en dat hen voedsel gaf, en bereid geweest in het geheim en ondergronds te trachten het bestuur te ondergraven, zelfs terwijl zij onder de bescherming stonden van de natie, die zij trachten te vernietigen. „De vijfde colonne” is nu een uitdrukking, die vrees inboe-

zemt, een doodsklok, zo erg als er ooit een geweest is; want hoe kunnen wij een dappere nieuwe wereld opbouwen als we geen trouw kennen?

De wereld, die Zij liefheeft en dient, is ook door en door bezoedeld door georganiseerde misdaad en zonde, zoals de verkoop van verdovende middelen, zelfs aan kinderen en de opgroeiende jeugd, prostitutie, handel in blanke slavinnen - te weerzinwekkend om over te peinzen wanneer men denkt aan de Wereld-moeder en de ideale vrouw. Andere verkeerde dingen, die de vooruitgang, het geluk en de gezondheid van de mensheid sterk belemmeren, in het bijzonder de geboorte van een nieuw en edeler ras van mensen, met welk proces naar aangenomen mag worden, de Wereld-moeder ook te maken heeft, zijn monopolieën, kartels, prijsbeheersing, corruptie in het openbaar-, beroeps- en zakenleven, roofbouw en ontbossing. Dit alles levert winst op voor de enkeling, maar heeft armoede ten gevolge en in sommige delen van de wereld zelfs hongersnood voor velen. Nog meer ernstig kwaad moet Haar bekend zijn. Het geweldige verbruik van alcohol b.v. kost meer levens dan de oorlog, het vernietigt het gezinsleven, vernedert mannen en vrouwen, het brengt onmetelijke smart en overal verlies, maar zeer grote winst aan de enkeling, die niet aarzelt het kwaad aan te kweken teneinde die winst te verkrijgen. Denk ook eens aan de geheel onnodige en ruwe jaarlijkse slachting van honderden millioenen dieren voor voedsel, die ook ontzaglijk grote winst oplevert voor

de weinigen, maar een smet zijn op de beschaving, verlies van gezondheid voor millioenen, angstwekkend lijden voor de voor consumptie bestemde dieren en verruwing voor degenen, die slachten. Al dit kwaad gebeurt vrijwillig en helemaal wilens en wetens. Het toebrengen van de grootst mogelijke ellende aan zijn medemens en aan dieren om voor zichzelf winst te behalen, wordt door veel te veel mensen vrijwillig gekozen als een zeer begerenswaardige levenswijze en een middel om geld te verdienen. Dit zijn enkele van de duidelijk te onderscheiden verschijnselen van de bijzondere fase van ontwikkeling, waarin de mensheid op het ogenblik verkeert. Ten gevolge daarvan, leven de meeste mensen hun dagelijks leven, half bevreemd, half onverschillig, terwijl ze niet aan de toekomst durven denken en zoals Thoreau zeide: „in stille wanhoop”. Zo zien wij, de volkeren van de wereld - zoals Zij, de Wereld-moeder die ook moet zien - de afschuwelijke tragi-comedie, die opgevoerd wordt op het internationaal, het nationaal, politiek en economisch toneel, waar het lot van de mensheid grotendeels wordt beslist en individuen betrekkelijk hulpeloos zijn. Het is geen wonder, dat ontgoocheling, bitterheid en cynisme het denken en de levensbeschouwing kenmerken, zowel van de jeugd als van de volwassenen.

Daar vandaan de grote betekenis van een beweging als de Bond van Amerikaanse vrouwen, die de aandacht vestigt op bepaalde aanzichten van dit vraagstuk, vooral diegene, die betrekking hebben

op de geboorte van een nieuw en hoger menseras en het leven en de taak van de vrouw in de wereld. De Bond is één van die vitale en belangrijke menselijke bewegingen, die tot bloei gebracht moeten worden. Wanneer er geld voor nodig is, laat ons dan trachten, dat te krijgen. Wanneer er literatuur voor nodig is, laat ons die schrijven. Wanneer er enthousiasme voor nodig is, laat ons dan mediteren en zo dat vuur erin brengen. Laten wij plannen maken voor positieve werkzaamheid voor dit jaar, het volgende jaar en de verdere jaren om een werk, dat zo dringend nodig is, voort te zetten; want er zijn veel te weinig van zulke bewegingen op aarde, geboren uit tederheid en mededogen voor de mensheid, uit een geestelijk visioen en een erkenning van het bestaan van een vrouwelijk Beginsel in God, in de gehele natuur en in de mens. Indien ik hier even een persoonlijke toon aan mag slaan, dan herinner ik mij zeer goed, hoe ik vele jaren geleden me voor het eerst bewust werd van het werkelijk bestaan van de Wereldmoeder. Ik denk, dat ik hoe vaag ook, het voorrecht had Haar te zien, niet alleen als een ideaal of zelfs als één in een reeks van Personificaties van het Moeder-aanzicht van de Godheid, maar ook als een wonderbaar levend Wezen, het schitterend Juweel in de Hiërarchie van de Adepten der aarde, de Wereldmoeder voor deze periode, de Sterre der Zee, zoals Zij dikwijls genoemd wordt. Ongeveer een dertig jaren geleden kreeg ik tot taak te proberen samen te werken met bepaalde

doktoren in Londen bij een onderzoek naar de grondoorzaken van ziekte. Onze gedachten werden voortdurend teruggevoerd naar het voor-geboortelijk leven, waar naar het scheen de oorzaken van ziekte en de aanleg voor ziekte het eerst te voorschijn komen. Als gevolg daarvan werd besloten, dat ik dit helderziend ³⁾ zou trachten te onderzoeken. Twee van de doktoren hadden een grote kraamkliniek en dus was er volop gelegenheid voor waarnemingen. In bepaalde gevallen werden onderzoekingen gedaan van dag tot dag, en week na week naar de voor-geboortelijke ontwikkeling van de nieuwe mentale, astrale, etherische en stoffelijke lichamen van de reïncarnerende ego's. In enkele gevallen werd de studie voortgezet tot aan het ogenblik van de geboorte toe. Er werden enkele van de beginselen van menselijke incarnatie gadeslagen en de opvatting, dat vatbaarheid voor ziekte waargenomen kan worden in het menselijk embryo, verkreeg steun.

Langzamerhand naarmate het tijdstip van de geboorte naderde, begon een schijnsel van prachtig zuiver blauw de aura van de aanstaande moeder te omgeven en te kleuren, evenals die van de *devas*, die verantwoordelijk waren voor een deel van het werk bij de opbouw van de nieuwe lichamen. Terwijl de laatste weken voorbijgingen, werd dit blauw

³⁾ Helderziendheid, een uitbreiding van de normale omvang van het gezichtsvermogen, die verkregen wordt door zelf-oefening en die gebruikt wordt bij vol waakbewustzijn, nu bekend als boven-zintuigelijke waarneming. (Extra-Sensory Perception of ESP.)

in de aura van de *devas* dieper en begonnen zij op de Madonna gelijkende vormen aan te nemen. Dit bereikte een hoogtepunt op het tijdstip van de geboorte in de verschijning van de Wereldmoeder als een werkelijke Tegenwoordigheid, die de leiding nam bij het „wonder” van menselijk moederschap en de geboorte van een kind. Als gevolg van deze ervaringen leerde ik tenminste beseffen, dat Zij bestaat, en begon ik iets te begripen van hetgeen te zien is in Haar ogen en in Haar hart, - een goddelijk tedere, moederlijke bezorgdheid voor de gehele mensheid. Ik leerde ervan, dat het ideaal moet zijn het moederschap zo bewust mogelijk te laten beleven, hoewel nooit ten koste van onnodige pijn, want dan alleen kunnen bepaalde uitbreidingen van bewustzijn ervaren worden, die het bewustzijn van de moeder kunnen aandoen en opheffen en door haar dat van het gehele ras.

Hoe kan men zich Haar in werkelijkheid voorstellen? Terwijl het prachtige Madonna-blauw universeel is, wordt de vorm blijkbaar aangepast aan degenen, die Haar zien. Het is mogelijk, dat hun eigen geest het visioen van Haar een bekende vorm geeft. Omdat degenen van ons, die destijds een studie maakten van het voor-geboortelijk leven, allen Christenen waren, kan het wel zijn, dat Zij, in Haar grote genade opzettelijk de Madonna-vorm heeft aangenomen, opdat wij Haar zouden herkennen.

Een Chinese dame nodigde mij eens in haar

woning en liet mij haar prachtige tuin zien. Tussen de bomen stonden beelden van Kwan Yin, de Godin van Wijsheid en Genade, de vrouwelijke Logos in het Chinese Boeddhisme. Mijn gastvrouw vertelde mij: „Ik heb dertien kinderen gehad en meer dan eens heeft Kwan Yin Zelf mijn leven gered. Wanneer de pijnen van de geboorte ondraaglijk werden en ik wilde sterven, zag ik Haar daar naast mijn bed. Zij strekte Haar hand naar mij uit en onmiddellijk werd de pijn verlicht en het verloren evenwicht en mijn standvastigheid hersteld, niet één keer maar vele malen.”

Zo ben ik er toe gekomen te geloven, ja zelfs te weten, dat er zo'n wondervol en schitterend Wezen op onze aarde is als de Wereldmoeder, dat Zij zeer dicht bij menselijke moeders is gedurende haar zwangerschap en ook op het ogenblik der geboorte. Ik heb ook vernomen, dat Zij altijd uitziet naar menselijke medewerkers en helpers, die in Haar naam willen dienen en trachten te leven in Haar tegenwoordigheid. Terwijl vrouwen Haar in het bijzonder vertegenwoordigen, heeft Zij ook mannen van eer nodig om Haar ridders te zijn, altijd gereed om te strijden voor de zwakken en verdrukten en om met ridderlijke trouw alle vrouwen en kinderen te beschermen, zoals ware ridders behoren te doen. Helaas hebben de mensen de neiging de idealen van het ridderschap te vergeten, behalve diegenen, die van aard nog steeds ridderlijk zijn.

Een grote *Mahâtma* schreef eens: „Niet voordat de vrouwen de boeien van haar sexuele slavernij

verbreken, waaraan zij altijd onderworpen zijn geweest, zal de wereld inzicht verkrijgen in wat zij werkelijk zijn en wat haar ware plaats in de huishouding der natuur is.”⁴⁾

Bij een gedenkwaardige gelegenheid opende een engelen-leraar mijn bewustzijn voor een realisatie van degene, die tegenwoordig het ambt van Wereld-moeder bekleedt, en Maria, de moeder van Jezus was. Zij heeft ook volmaaktheid bereikt en heeft diegene van de zeven wegen, die voor een Adept openstaan, gekozen, die leidt van het menselijk naar het engelenrijk. De engel liet mij zien, hoe „Zij voortdurend werkt voor de zaak van het menselijk moederschap en juist nu al Haar geweldige kracht aanwendt en Haar gehele gevolg van engelen te werk stelt voor de opheffing van de vrouw overal ter wereld. Door Haar engelenboodschappers is Zij zelf tegenwoordig bij elke menselijke geboorte, ongezien en ongehoord, dat is waar, maar wanneer de mensen hun ogen slechts wilden openen, zou Zij zich zeker aan hem openbaren.”

„Zij zendt deze boodschap door de Broederschap aan de mensen:

„In de Naam van Hem, dien ik lang geleden gedragen heb, kom ik u te hulp. - Ik heb elke vrouw opgenomen in mijn hart, om een deel van haar daar te houden, zodat ik daardoor haar kan helpen in het uur van haar grootste nood.

⁴⁾ Zie: *De Broederschap van Engelen en Mensen*, door Geoffrey Hodson.

„Hef de vrouwen van uw ras op, tot zij alle gezien worden als koninginnen en laat voor zulke vorstinnen elke man zijn als een koning, opdat de een de ander zal eren door het zien van elanders koningschap. Laat elke woning, hoe klein ook, worden tot een hof, elke zoon een ridder, elk kind een page. Laat ieder de ander ridderlijk behandelen, in elk hun vorstelijke afkomst eren, hun koninklijke geboorte; want er is koninklijk bloed in ieder mens; het zijn allen kinderen des Konings.”

Vele volkeren hebben dit moederlijk Beginsel in de natuur erkend, geëerd en aanbeden. In hun exoterische godsdienst is het verpersoonlijkt als een Godin, een aartsengel, de Moeder van universa, rassen, volkeren en mensen. Deze personificaties van de Wereld-moeder behoren tot de edelste opvattingen van de menselijke geest, die door het scheppen, vereren en dienen van deze vormen zijn hoogste graad van idealisme, devotie en godsdienstige zelf-expressie bereikt. Zulk een eerbied, toewijding en verering zoals bewezen wordt aan de Wereld-moeders, is daarom de diepste eerbied waard en kan, grof bijgeloof daargelaten - hetgeen altijd tegengegaan moet worden - steeds met goed gevolg aangemoedigd worden. Want door menselijke toewijding kunnen menselijke wezens vanuit den hoge bereikt worden. Door menselijke aspiratie, hoogste liefde en innige beden is de mens gevoelig zowel voor zijn eigen geestelijk Zelf als voor de invloed van de Adepten, die de mensheid

leiden. Het Madonna-ideaal b.v. is van onschatbare waarde geweest en is dit nog bij het troosten, zuiveren en veredelen van de mensheid. Daardoor is een besef van de Moederliefde van God binnen het bereik gebracht van millioenen. De opvattingen omtrent Kwan Yin, Isis, Ishtar, Párvati en andere godinnen berusten eveneens op het bestaan, de aard en de taak van datzelfde grote Wezen. Misschien hebben zich omdat ik een Christen ben en de gevallen, die ik onderzocht heb ook Christenen waren, de op de Madonna gelijkende vormen aan mijn geest voorgedaan.

De Wereld-moeder van deze planeet wordt in bepaalde scholen van occulte filosofie opgevat als een hoog ontwikkelde aartsengel, die op aarde het vrouwelijk Aanzicht van de Godheid vertegenwoordigt en belichaamt. Er wordt ook aan Haar gedacht als een Adept-functionaris in het innerlijk Bestuur van de wereld in wie alle hoogste eigenschappen van de vrouw en moeder stralen in opperste volmaaktheid. ⁵⁾

Dit zijn enkele van de gedachten en idealen, die bij mij zijn opgekomen, sedert ik die ervaringen jaren geleden beleefde en die gevolgd zijn door andere. Is het niet de moeite waard betrokken te zijn bij zo'n ideaal en zulk werk als het Hare? Ik ben er zeker van, dat Haar zegen zal rusten op deze beweging, de Bond van Amerikaanse vrouwen en dat, naarmate zij meer en meer werkzaam wordt,

⁵⁾ Zie: *Het Rijk der Goden*, door G. Hodson, bldz 242-243.

Haar leven er doorheen zal vloeien en door de werkers in de beweging. Ik voel mij sterk gedrongen een beroep te doen op allen, die er voor voelen hieraan deel te nemen en naar hun beste vermogen ertoe bij te dragen, dat dit, Haar werk, niet alleen zal blijven voortleven en bloeien, maar dat het een tijdperk in zal luiden van werkzaamheid in Haar naam, dat is in de naam van Mededogen, Wijsheid en Universele Liefde.

In deze Nieuwe Serie zijn reeds verschenen:

1. Irving S. Cooper, *Reïncarnatie.*
2. Adelaide Gardner, B.A., *Inleidende studies in Theosofie.*
3. E. L. Gardner, *Deze wereld en wat daarop volgt.*
4. Geoffrey Hodson, *De zeven mensentypen.*
- 5/6. Dr. J. J. van der Leeuw, *Het Vuur der Schepping.*
7. Adelaide Gardner en anderen, *Kentekenen van een nieuwe tijd.*
8. Adelaide Gardner, *Meditatie.*

THEOSOFISCHE
BIBLIOTHEEK
Tolstraat 154 Amsterdam

17 NOV. 2012

GEOFFREY HODSON
VERBORGEN KRACHTEN
IN DE NATUUR EN
IN DE MENS

UITGEVERIJ
DER THEOSOFISCHE VERENIGING
NED. AFD.